

keramiske noter 34/2011

17. årgang

Udstillinger hvor og hvornår *ved Gunnar Jakobsen*

Udstillingsoversigten er udarbejdet på grundlag af afsøgninger på Internettet. Oversigten er ikke udtømmende og publiceres med forbehold for eventuelle aflysninger/ændringer. Inden et eventuelt besøg bør man derfor undersøge, om udstillingen nu er blevet til noget samt udstillingens åbningstider.

Der henvises tillige til tillægget til *keramiske noter 29/2009*, der indeholder en oversigt over museer og gallerier fortrinsvis i Europa. Oversigten er ikke udtømmende, men vil være en god hjælp, hvis man skal rundt i Europa og gerne vil se keramik på sin vej.

Dagbladenes fredagstillæg kan være nyttige med deres aktuelle oversigter over begivenheder i den kommende uge, ligeledes den landsdækkende oversigt i *Kunstavisen*, som udkommer månedligt, samt den gratis kvartalsvise *Art Guide*, der dækker København og omegn samt lidt af Sjælland og det sydlige Sverige.

København og omegn

Designmuseum Danmark (Tidligere: Det danske Kunstindustrimuseum), Bredgade 68, 1260 København K. Website: www.kunstindustrimuseet.dk.

Davids Samling, Kronprinsessegade 30-32, 1306 København K. Website: www.davidmus.dk.
Gratis billetter udleveres i foyeren samme dag, som omvisningen afholdes. Der kan ikke reserveres billetter. Højest 15 gæster pr. omvisning.

Ny Carlsberg Glyptotek, Dantes Plads 7, 1556 København V. Website: www.glyptoteket.dk.

Ann Linnemann studie galleri, Kronprinsessegade 51, 1306 København K. Tlf 33 93 35 03. Website: <http://annlinnemann.blogspot.com/>

→27.08.11 *Kirsten Christensen*. Ann Linnemann studie galleri. Se nye værker af en udsædvanlig kunstner, der presser på for at sige sandheden og tager fat indefra...

En afsøgning af Internettet kan stærkt anbefales, inden man begiver sig af sted. Websites med gode museums- og udstillingsoversigter:

www.kultunaut.dk [Kulturkalender]

<http://www.dmol.dk/start.asp> [statslige og statsanerkendte museer i Danmark]

<http://icom.museum/vlmp/world.html> [Museums around the world]

www.konstkalendern.se [Sverige]

www.studiopottery.co.uk [Storbritannien]

www.keramik-atlas.de [Tyskland]

www.ceramique.com [Frankrig]

Indgangsøglen til den efterfølgende oversigt er landenavnet, dernæst byen, hvor udstillingsstedet findes. Oversigten omfatter udstillinger i Danmark, Sverige, Storbritannien, Tyskland, Schweiz, Nederlandene, Belgien, Frankrig, Spanien, Italien samt USA og Canada.

”Som kunstner skal man ud i et rum, man ikke ved hvordan ser ud. Man skal have mod til at tage springet. Man lever livet i et spændingsfelt. Betingelserne for at skabe er at bruge sit mod til at beskrive noget endnu ikke set...”

→11.09.11 *Venezia*. Udstilling med bl.a. keramikeren Bent Jørgensen. Birkerød Kunstforening, Birkerød Gl. Præstegård, Stationsvej 32, 3460 Birkerød. Website: www.birkerod-kunstforening.dk.

→27.11.11 *Jørgen Haugen Sørensen i Cisternerne*. Cisternerne, Plænen, Søndermarken over for Zoologisk Have/Frederiksberg Slot.

24.08.11-17.09.11 *Betty Fog & Vibeke Fischer*. Fotocollage og keramik. Gallerie Rasmus, Hauser Plads 14, 1127 København K. Website: www.gallerierasmus.dk. Vibeke Fischer skåle med de skarpt optrukne linier danner til stadighed nye variationer inden for de geometriske mønstre. Formmæssigt er skålene, store som små, kendetegnet ved den lille fod, som visuelt får formen til at ”flyve”. Vibeke Fischers keramik er let genkendelig med

sit stærke grafiske udtryk, som hun netop opnår gennem formens stramhed og mønstrets geometriske rytme.

01.09.11-30.09.11 *Extrudox A/S - Steen Ipsen og Anne Tophøj*. Ann Linnemann studie galleri. Extrudox A/S har arbejdet med en åben og legende tilgang, med ekstruderings-teknikken som det primære omdrejningspunkt, og resultatet er blevet både brugsting, objekter og figurer.

17.09.11 kl 14 og 15 *Europæisk fajance og porcelæn i det 18. århundrede*. Rundvisning ved Mette Bruun. Davids Samling.

17.09.11-11.12.11 *Dessert på slottet – Frederik VI's Dessertstel*. Bogudgivelse. Christiansborg Slot, De Kgl. Repræsentationslokaler, Prins Jørgens Gård 1, 1218 København K. Website: www.ses.dk. Året er 1835. Kong Frederik VI's hofkonditor har netop fået leveret et nyt overdådigt dessertstel fra Den kongelige Porcelainsfabrik til Christiansborg Slot. Grundlaget er skabt for at gøre desserten til en storslået totaloplevelse med smukke blomster, stemningsfuld musik og de mest delikate, eksotiske desserter.

Der dækkes op med Frederik VI's pragtfulde dessertstel, som i dag ellers udelukkende hentes frem til Dronningens nytårstaffel på Amalienborg. Stellets tallerkener, opsatser og fade er overdådigt dekoreret med guld, blomster, fabeldyr og en billedkavalkade over det danske rige, som det var engang - med motiver fra Island i nord til Guldkysten i syd, samt store dele af det "eksotiske" Jylland. Stellets 350 dele er tegnet af G.F. Hetsch, der var en af guldalderens kendteste arkitekter, og eksperter sammenligner dets kvalitet med Flora Danica.

I udstillingen, der afholdes i Kongehusets festlige sale på Christiansborg Slot, bliver der rig lejlighed til at komme godt rundt om det historiske stel og dets iscenesættelse af desserten som totaloplevelse med storslåede blomsterarrangementer, stemningsfuld taffelmusik og delikate smagsprøver fra det kongelige dessertbord.

16.10.11 kl 14 og 15 *Keramik i den islamiske verden*. Rundvisning ved Mette Bruun. Davids Samling.

03.11.11-23.12.11 *Sensuel*. Akio Takamori USA & Sten Lykke Madsen DK. Ann Linnemann studie galleri.

12.11.11-18.12.11 Udstilling med bl.a. Sverre Tveito Holmen og Asger Kristensen. Skovhuset, Ballerupvej 60, 3500 Værløse. Website: www.skovhus-kunst.dk.

16.11.11 kl 19.30 *Det kinesiske porcelæns indflydelse på kunst og kultur i øst og vest*. Rundvisning ved Mette Bruun. Davids Samling.

Øvrige Danmark

Asnæs

03.09.11-25.09.11 *Birgit Krogh/Keramik - Annette Graae/Gobelin*. Huset i Asnæs, Storegade 31, 4550 Asnæs, Website: www.husetiasnaes.dk.

Fredericia

Galleri Jytte Møller, Jyllandsgade 45, 7000 Fredericia. Tlf 26 15 22 94. Website: www.gallerijyttemoeller.dk.

02.09.11-29.09.11 *Jytte Møller*. Galleri Jytte Møller.

01.10.11-29.10.11 *Hans Vangso*. Galleri Jytte Møller.

Gudhjem

→04.09.11 *Holkahesten 2011*. Gudhjem Museum, Stationsvej 1, 3760 Gudhjem. Website: www.bornholmsmuseer.dk/gudhjem.

Hjørring

Vendsyssel Kunstmuseum, Bechs Klædefabrik, P. Nørkjærs Plads 15, 9800 Hjørring. Tlf 98 92 41 33. Website: www.vkm.dk.

02.09.11-01.01.12 *Arne L. Hansen – Retrospektiv*. Vendsyssel Kunstmuseum.

Efterårets store særudstilling er en hyldest til maleren, keramikeren og grafikeren Arne L. Hansen (1921-2009). Arne L. Hansen voksede op i København og gik på Kunstakademiet i perioden 1938-1945. Hans maleriske udgangspunkt var naturalismen, men det blev modernismen med dens fokus på flade, form, linje og farve, der vandt Arne L. Hansens interesse. Formsproget blev gradvist mere og mere abstrakt, og inspirationen hentedes fra så forskelligartede egne og miljøer som København og Skagen; B&W's tunge jernindustri og landskabet omkring Rubjerg og Grenen, hvor han siden 1960'erne havde haft fast sommerophold. Arne L. Hansen indtager en central placering i Vendsyssel Kunstmuseums samling, og museet råder over et repræsentativt udsnit af kunstnerens værker både hvad angår materiale og motiv. Den retrospektive udstilling er i sin natur tilbageskuende, og udstillingen på Vendsyssel Kunstmuseum vil trække tråde fra de tidlige værker og frem til de sene med ønsket om at belyse en kunstner, der livet igennem fandt inspiration i materialets egenart - hvad enten motivet var de glødende, gabende industrioer, arkitekturen i bindingsværket, lyset eller havet. På udstillingen indgår værker fra museer landet over samt værker i privat eje.

14.01.12-01.04.12 *Tove Anderberg – Håndens/Åndens Værk*. Katalog. Vendsyssel Kunstmuseum.

Holbæk

Holbæk Museum, Klosterstræde 18, 4300 Holbæk. Website: www.holbmus.dk.

17.09.11-23.10.11 *Sigrun Gunnarsdottir og Anne Rolsted*. Æglageret, Lindevej 6, 4300 Holbæk. Website: www.aeglageret.dk. Naivisten møder keramikeren.... Sigrun Gunnarsdottir gør sig i naivistiske malerier der ofte har et religiøst tema keramikeren er kendt for bl.a. sine rakubrændte krus med stenlåg.

Holstebro

→28.08.11 *Gertrud Vasegaard · Keramiske digte*. Bogudgivelse. Holstebro Kunstmuseum, Museumsvej 2, 7500 Holstebro. Website: www.holstebrokunstmuseum.dk. [Se omtalen under Rø].

Horsens

10.09.11-29.10.11 *Rakudamer og symbolik*. Stengalleriet, Asgårdsvej 11, 8700 Horsens. Website: www.stengalleriet.dk. Keramik Hanne Lysdahl Christensen, Bjerringbro vil vise festklædte rakubrændte kvindeskulpturer i store rober, hatte, roser og kniplingemønstre, som får én til at tænke på Victoriatidens aristokrati. Der vises også spændende rakuskåle og -vaser kendetegnet ved karakteristisk krakelering, farvespil og skrøbelighed.

Kerteminde

01.10.11-04.12.11 *Forgængelighedens skønhed*. Johannes Larsen Museet, Møllebakken 14, 5300 Kerteminde. Website: www.johanneslarsenmuseet.dk. Keramik Kirsten Holm udstiller keramiske værker, foto på canvas samt tegninger. I sine værker tager Kirsten Holm udgangspunkt i den natur som hun finder på stranden og skaber sin værker ud fra naturens mønstre og farver. For at kunne gøre dette, har hun udviklet en sand ekspertise inden for raku- og muffel-brænding. Kirsten Holm blander selv glasurer, begitninger og terra sigillata for at opnå de specielle farvetoner, som hun ønsker.

Kolding

Galleri Pagter, Adelgade 3, 6000 Kolding. Website: www.galleripagter.dk. Tlf 75 54 09 30.

→30.10.11 *Biennalen for Kunsthåndværk og Design 2011*. Katalog. Museet på Koldinghus, Markdanersgade 11, 6000 Kolding. Website: www.biennalen2011.dk. Biennalen for Kunsthåndværk og Design er et initiativ fra Danske Kunsthåndværkere, der realiseres i samarbejde med et udstillingssted. Udstillingen er åben for danske kunsthåndværkere og designere, men er baseret på censurering af indsendte værker. Formålet er at vise nyskabende og eksperimenterende kunsthåndværk og design. Biennalen er samtidigt en konkurrence, hvor vinderen modtager en pris på 100.000 kr.

→06.11.11 *Claydies*. Katalog. Trapholt, Æblehaven 23, 6000 Kolding. Website: www.trapholt.dk. Designduoen Karen Kjældgård-Larsen og Tine Broksø hylde hverdagens små, fantastiske trivialiteter i både kunstprojekter og designobjekter. Kunsthåndværk, der udfordrer vanetænkningen.

Forestil dig et hjem, hvor alt ved første øjeblik ser ud som det plejer, men ved nærmere eftersyn er helt forkert. Opvaskebørsten har fået langt hår, salatskålene kan bruges som hatte og kopperne hænger på væggen. Designduoen Karen Kjældgård-Larsen og Tine Broksø - tilsammen kaldet Claydies - har omdannet et af Trapholts rum til installationen *Claydies Room*. Referencen er "hjemmet", og her indgår på legende vis både keramik og tekstil.

Claydies er kendt for at hylde hverdagens små trivialiteter. Et af deres værker er kaffestellet "True Feelings" som oprindeligt blev skabt med bind for øjnene - et kreativt benspænd som førte til et helt nyt kunstnerisk udtryk. I dag er stellet sat i produktion men håndmodelleres stadig i Claydies' værksted.

Selv siger Claydies om deres arbejde: "Vores vision er at give folk nye oplevelser med kunsthåndværk og afprøve grænser på forskellige måder. Man kan sige, at vi arbejder med et konceptuelt kunsthåndværk. Vi har vores udgangspunkt i keramikken, kunsthåndværket og brugstingenes univers. Inden for dette skønne, traditionsrige felt boltrer vi os og vil rigtig gerne skabe smukke ting, som har noget på hjertet."

Claydies formgiver uden computer og redskaber, og arbejder kun med hænderne. De tilsætter humor, ironi og provokationer og giver på denne måde de velkendte hverdagsobjekter nyt liv.

26.08.11-08.10.11 *Bodil Manz*. Galleri Pagter.

14.10.11-26.11.11 "*Stammer*" - *Gurli Elbækgaard og Hanne Skyum*. Keramik - Træsnit - Foto. Galleri Pagter.

13.01.12-18.02.12 *Keramik fra Guldagergaards store brændefyrede ovn*. Galleri Pagter. Udstilling efter en fælles brænding i september 2010 med den japanske mester *Takashi Nakazato*, hans assistent *Kazu Oba* og danskerne *Sten Lykke Madsen* og *Kenneth Marquart*.

02.03.12-21.04.12 *Keramik af Dorte Heide og grafiske arbejder af tekstilkunstner Lisbet Friis*. Galleri Pagter.

24.08.12-06.10.12 *Per Ahlmann*. Nye skulpturelle keramiske værker. Galleri Pagter.

Middelfart

Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus, Kongebrovej 42, 5500 Middelfart. Tlf 64 41 47 98. Website: www.grimmerhus.dk.

→04.09.11 *Mellem os sagt*. Heidi og Aage Birck. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus. Der er i tidens løb sagt meget om og mellem Heidi og Aage Birck. Måske er det vigtigste ikke de ord, der er blevet sagt, men det indtryk, de to kunstneres værker har gjort på deres tilskuere.

Heidi Guthmann Birck og Aage Birck, fejrer begge deres 70 års fødselsdag i år. Danmarks Keramikmuseum benytter anledningen til at præsentere en udstilling med de to - forbundne, men meget forskellige - kunstnere.

Titlen 'Mellem os sagt' hentyder ikke kun til de konkrete ord, der måske er blevet udvekslet, men også til den dialog, der uvilkårligt opstår mellem deres værker. Gennem snart et halvt århundrede har kunstnerparret delt hjem og værksted og talrige gange, har de udstillet sammen.

Aage Birck har flere gange udstillet på Danmarks Keramikmuseum. I 2007 deltog han i udstillingen Fordybelse sammen med Per Weiss og Kim Holm. I 2010 var han med i Europaværker, en udstilling fra Westerwald i Tyskland som fortsatte rundt i Europa. Aage Birck var en af de udstillede kunstnere, der fik den fornemme Westerwald Preis 2009 i kategorien saltglaseret stentøj. Lidt af en bedrift, eftersom Westerwald har tradition for saltglaseret stentøj.

Et karakteristisk træk ved Aage Bircks værker er hans brug af gamle redskaber. Han skaber sit kunstværk på tegnebrættet, nærmest som et stykke ingeniørkunst, inden han med stor præcision udfører et værk, som låner formelementer fra værktøjet. Det kræver omhyggelig beregning, da leret skrumper i brændingen.

Saltglasuren afslutter brændingen. Ved at anvende salt i den træfyrede ovns brændkammer opnås en virkning, hvor glasuren trækker et smukt og kontrastrigt spil fra kanterne. Derved understreges skulpturens klare linjespil.

Modsat sin mand arbejder Heidi Guthmann Birck intuitivt. Hun blev uddannet som keramikker og billedhugger i München i begyndelsen af 1960'erne, og allerede dengang var hun inspireret af mennesker og dyr i kunsten, især i den udformning, de har fået i forskellige kulturer og mytologier. Hendes værker bærer tydeligt præg af hendes mange rejser – til Egypten, Kina, Iran, Italien og Spanien, for blot at nævne nogle ...

Heidi Guthmann Bircks skulpturer udtrykker ofte en variation over temaet dualitet: barn/voksen, kvinde/mand, menneske/dyr. Hun arbejder med fritstående figurer eller relieffer i stentøjsler og bronze.

Ikke sjældent har Heidi Guthmann Bircks skulpturer et strengt og ophøjet udtryk, der på en gang fascinerer og skræmmer. Som kunstner afsøger hun grænseområderne for menneskelig eksistens. I forbindelse med udstillingen 'Det uperfekte barn' i 2008 udstillede Steno Museet i Aarhus en række skulpturer, hvor hun havde taget udgangspunkt i medicinske samlinger af misdannede fostre.

→25.09.11 *Fortællespor*. New Nordic Narrative. Biennalen for kunsthåndværk og design 2011. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus. En ny generation af keramikere erobrer samtidskunsten. De bygger videre på kunsthåndværkets traditioner, teknisk, formmæssigt og funktionelt, men betjener sig af leret som et kunstnerisk medium.

Fælles for de 19 udvalgte svenske, norske og danske [Per

Ahlmann, Ane Davidsen, Gitte Jungersen, Anna Olivia Kristiansen, Marianne Krumbach og Anders Ruhwald] keramikere er, at de er drevet af en lyst til at eksperimentere og afprøve materialets muligheder. Hver især udtrykker de sig meget personligt, men det, der binder dem sammen, er en voldsom trang til at fortælle og skabe betydning gennem leret med historier om moderne livsvilkår eksistentielt, kritisk, humoristisk, poetisk og idealistisk.

→09.10.11 *Gaven*. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus. Udvalgte pragtstykker fra den 'gave', som Danmarks Keramikmuseum har modtaget fra Royal Scandinavia på 40.000 stykker keramik, fremstillet på Alumina, Den kongelige Porcelainsfabrik samt Bing & Grøndahl.

11.09.11-04.12.11 *Kun hvis man tror det er...* Jette Løwén Dall, Jacob Bukbjerg Fiedler, Helene Keis og Janni Godtlielsen. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus.

04.10.11-08.01.12 *Network 2011*. Ceramic Center Guldagergård. Danmarks Keramik-museum · Grimmerhus.

16.10.11-29.01.12 *Erindring og Erkendelse*. Barbro Åberg. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus.

15.01.12-08.04.12 *The Matchbox Show*. Nina Hole. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus.

05.02.12-22.04.12 *Forskydninger*. Anja Margrethe Bache og Lene Roehrig Kjær. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus.

Næstved

01.10.11-30.10.11 *Inger Mehlum · Keramik*. Ny kollektion fra værkstedet i Fensmark. Næstved Museum, Boderne, Sct Peders Kirkeplads 8, 4700 Næstved. Tlf 55 77 08 11. Website: www.aabne-samlinger.dk/naestved/.

Odense

Keramik-Galleriet, Lotte Blom, Læssøegade 168, 5230 Odense M. Website: www.lotteblom.dk.

Rø

Bornholms Kunstmuseum, Otto Bruuns Plads 1, Rø, 3760 Gudhjem. Website: www.bornholms-kunstmuseum.dk.

→14.08.11 *Afgangseksamen fra Danmarks Designskole, Bornholm*. Bornholms Kunstmuseum.

25.09.11-02.01.12. *Gertrud Vasegaard · Tysthed og storhed*. Bogudgivelse. Bornholms Kunstmuseum. Da Gertrud Vasegaard døde i 2007 var hun anerkendt som én af dansk keramikens pionerer. Hun var blevet optaget i Kulturkanonen og var repræsenteret på flere museer i ind- og udland. Alligevel har der ikke været afholdt en stor

retrospektiv udstilling med hendes værk siden 1984. Det har Holstebro Kunstmuseum nu rådet bod på med udstillingen "Tysthed og storhed", der skildrer udviklingen af Gertrud Vasegaards keramiske kunst fra de tidlige værker fra 1930-erne til de sidste værker skabt kort før hendes død i 2007.

Gertrud Vasegaard var det 20. århundredes store danske keramikker. Hun var en central skikkelse i sin generation af kunsthåndværkere, og med sin tyste, men samtidigt monumentale keramik, der på en unik måde forener form, dekoration, skærv og glasur, satte hun nye standarder for det keramiske udtryk. Hun var desuden en stor inspirator for de følgende generationer af keramikere.

Udstillingen har til formål at belyse og gøre status over Gertrud Vasegaards keramiske produktion fra de tidlige år og frem til hendes død. Og selvom der vises værker fra hele hendes virke, lægges hovedvægten på de seneste 30 år af hendes karriere, hvor hun skabte sine væsentligste værker.

Men udstillingen vil mere end det. Den vil også læse Gertrud Vasegaards virke ind i udviklingen i den moderne danske billedkunst i det 20. århundrede. Bl.a. var Gertrud Vasegaard medlem af Martsudstillingen, der ikke satte skel mellem kunst og kunsthåndværk. Dermed bryder udstillingen med den gængse, men også snævre, opfattelse der udelukkende ser Gertrud Vasegaard som kunsthåndværker.

Rønne

Hjorths Fabrik – Bornholms [arbejdende] Keramikmuseum, Krystalgade 5, 3700 Rønne. Tlf 56 95 01 60. Website: www.bornholmsmuseer.dk/hjorths.

→03.09.11 *Ursula – en formgivningsproces*. Hjorths Fabrik. Ursula Munch-Petersen, født i 1937, er ud af en familie, som gennem fire generationer har arbejdet som keramikere. Hun blev uddannet på Kunsthåndværkerskolen med afgang i 1960 og var i perioden 1961-1968 ansat hos Bing & Grøndahl. 1970-1971 studerede Ursula Munch-Petersen på Kunstakademiet, Skolen for Rum- og Murkunst. I 1973 blev hun ansat som lærer på Skolen for Brugskunst og hun har siden delt sin tid mellem undervisning og arbejde på eget værksted. Her har hun skabt brugskunst og unikaarbejder, som har været udstillet på utallige museer. I 1987 startede et samarbejde med Royal Copenhagen, som foreløbig er resulteret i produktion af fajancestellet 'Ursula'.

→30.12.11 *Marie Hjorth · keramiske arbejder 1959-2011*. Hjorths Fabrik. Katalog. Særudstilling i anledning af Marie Hjorths 70 års fødselsdag.

september-oktober 2011 *Baltic WoodFired 2011*. Hjorths Fabrik.

Silkeborg

→18.09.11 *Dyredamer*. Udstilling med bl.a. Louise Hindsgavl. Kunstcentret Silkeborg Bad, Gjessøvej 40, 8600 Silkeborg. Website: www.silkeborgbad.dk.

Varde

→Forår 2012 *Liv i ler*. Varde Museum, Kirkepladsen 1, 6800 Varde. Website: www.vardemuseum.dk.

Vejen

Vejen Kunstmuseum, Østergade 4, 6600 Vejen. Website: www.vejenkunstmuseum.dk.

→13.11.11 *Den moderne form - keramikeren Arne Bang (1901-1983)*. Vejen Kunstmuseum. Omvisning ved museumsleder Teresa Nielsen søndagene den 25. september og 30. oktober - alle dage kl. 15.00.

Arne Bang (1901-1983) etablerede fra 1930'erne en stor stentøjsproduktion, der nåede ud i en kvalitet og især i en prisklasse, hvor rigtig mange kunne være med. Arne Bang var uddannet billedhugger, men autodidakt i sit arbejde med keramikken, hvor han skabte både brugsgenstande og skulpturelle værker ... og præsterede resultater, der ofte er både og: En kande eller vase kan bruges, men den kan lige vel stå alene som et skulpturelt objekt.

I skyggen af det verdensberømte Saxbo-stentøj har Arne Bangs keramik hidtil været et forholdsvis overset eksempel på, at dansk stentøj i løbet af få årtier nåede et meget højt kvalitetsniveau. Der er ved at opstå en klar respekt for denne produktive kunstner, der med i sin egen stil forstod at forene funktionalismens forenklede former med en kunstnerisk nerve og god håndværksmæssig finish. Hans enkle halvkugleskål med riflet mønster står som en del af begrebet Scandinavian Modern – så klassisk er den markante skål, at den siden kom til at stå som en del af tidsbilledet på bordet i en episode af Matador!

Set i perspektivet fra stentøjets danske pionerer som J.F. Willumsen og Niels Hansen Jacobsen tegner Arne Bang sammen med porcelænsfabrikkernes stentøjsafdelinger en vigtig overgangsfase til det danske højdepunkt med Saxbo og siden også Palshus keramikken. Det lykkedes Arne Bang at få organiseret en egentlig produktion af stentøj - blandt andet i kraft af slægtskabet med en af landets første og dygtigste designere, broderen Jacob E. Bang, hvis navn er synonymt med Holmegaard Glasværk – netop dér, hvor Arne Bangs produktion for alvor kom i gang og blev mærket med stedets sammenflettede initialer: HG.

Møller & Bøgely's keramiske Kunstbrænderi. [planlagt]. Vejen Kunstmuseum.

Vejen Kunstmuseum arbejder frem mod at præsentere en udstilling om Møller & Bøgely's værksted. Det vil primært handle om keramikken, men også andre sider af deres virke søges belyst.

Vrå

04.09.11-13.11.11 *Arne L. Hansen*. Udsmykninger, kirkekunst og serielle arbejder. Kunstbygningen i Vrå, Højskolevej 3A, 9760 Vrå. Website: www.kunstbygningenvraa.dk.

Aalborg

02.09.11-03.09.11 *DOK#1*. Toldbod Plads, 9000 Aalborg. Website: <http://www.dok1.dk>.

Aarhus

Kunstkammeret, Den Gamle By, Viborgvej 2, 8000 Århus C. Website: www.dengamleby.dk.

Det topsikrede Kunstkammer i Den Gamle By indeholder vægtige museer inden for ure, sølv, porcelæn og fajance. På alle tre områder er Den Gamle Bys samlinger landsdækkende og hører til de absolut bedste i landet.

Udlandet

Sverige

Gustavsberg

Gustavsberg Porslinsmuseum, Odelbergs väg 5, S-134 40 Gustavsberg. Website: www.porslinsmuseum.varmdo.se.

→30.10.11 *Anders B Liljefors – keramikens revolutionär*. Bogudgivelse. Isaeusrummet, Gustavsberg Porslinsmuseum. Anders B Liljefors revolterade mot etablissemangets tankar om god smak och gav samtidigt keramikerna nya uttrycksätt. År 1956 hävde han drejskivans hegemoni och skänkte leran en ny frihet genom att på Gustavsbergs Fabriker utveckla en metod att gjuta lera i sand. Med denna kunde keramik bli skulptur, ta steget från konsthantverk till konst.

Med sandgjutningstekniken låg vägen till den informella keramikerna vidöppen. Anders Liljefors blev en portalgestalt för en ny generation keramikerna som inte bara ville göra vasar och skålar utan strävade efter att uttrycka sig som fria konstnärer med leran som material.

Han arbetade sammanlagt i tio år vid Gustavsbergs Fabriker. Därefter drog han sig tillbaka till Karlskrona och Knösö Udde där han kunde verka fritt utan hänsyn till konstindustrins begränsningar. Han blev snart internationellt ryktbar. På internationella keramiska symposier var han den självklare keramiska mästaren. På ett symposium i Ungern dog han plötsligt mitt i sin mest nyskapande period, bara 47 år gammal.

→30.10.11 *Muggar och ställ*. Bogudgivelse.

Gustavsberg Porslinsmuseum. I hygiendebattens ("Lort-Sverige") kölvatten etablerades 1939 en sanitetsporslinsfabrik i Gustavsberg, en etablering som relativt snart (1947) följdes av en badkarsfabrik. Satsningen på sanitetsporslin skulle snart visa sig vara extremt vältajmad, med tanke på den omfattande nyproduktion av bostäder som drog igång under efterkrigstiden och som kulminerade i det s.k. miljonprogrammet under perioden 1965-1975.

Den sanitetshistoriska aspekten av Gustavsbergfabrikens verksamhet har hittills varit obetydligt uppmärksammat på Gustavsbergs Porslinsmuseum. Vi har dock ambitionen att

belysa även denna del av porslinsfabrikens historia, vilken utgör en väsentlig del av berättelsen om folkhemmets och välfärdssamhället framväxt.

Gustavsbergs Porslinsmuseum har just publicerat sin nya bok "Muggar och ställ – en berättelse om Gustavsbergs sanitetsporslinsfabrik", författad av Bengt Norling. I samband med boksläppet har museet producerat denna sanitetshistoriska miniatyriställning, där vi bl.a. visar ett antal "muggar och ställ" av varierande ålder och utförande. Denna utställning får betraktas som en förövning till en bredare framtida sanitetshistorisk satsning på museet.

Göteborg

Lerverk, Lilla Kyrkogatan 1, S-411 17 Göteborg. Website: www.lerverk.se.

Sintra, Landvägsgatan 5, S-413 04 Göteborg. Website: www.sintra.o.se.

27.08.11-18.09.11 *Ulrika Henström*. Lerverk.

27.08.11-20.09.11 *Jill Johansson*. Sintra.

24.09.11-16.10.11 *Afsanah Monemi*. Lerverk.

22.10.11-14.11.11 *Ann Jansson*. Lerverk.

Höganäs

03.09.11-30.10.11 *HDK-elevutställning*. Höganäs Museum, Polhemsgatan 1, S-263 37 Höganäs. Website: www.hoganasmuseum.se.

Karlskrona

→01.09.11 *Lisa Larson*. Porslinsmuseet, Östra Hamngatan 7D, S-371 29 Karlskrona. Website: www.fabas.se.

Lidköping

→31.08.11 *Signe Persson-Melin på Rörstrand*. Rörstrand Museum, Fabriksgatan 4, S-531 30 Lidköping. Website: www.rorstrand-museum.se. Utställningen speglar Signe Persson-Melins tid på Rörstrand på 1980-talet och lägger särskild tonvikt vid nya föremål som producerats under våren 2011 på Rörstrandsområdet. Läckra tekannan "Kinesen" från 80-talet har nyproducerats i begränsad upplaga och kommer att finnas till försäljning under utställningsperioden, precis som de magnifika och unika fat som också har drejats upp under vårvintern.

Lund

Kulturen (Kulturhistoriska Museet), Tegnersplatsen, S-22104 Lund. Website: www.kulturen.com. I Herrehuset kan man se Kulturens stora keramiksamling. Till en början var keramikerna tänkt som husgeråd till de olika husen på Kulturen, men samlingen växte, och nu finns såväl kinesiskt porslin från omkring 2000 före Kristus som modern keramik från Gustavsberg.

Stockholm

Nationalmuseum, Södra Blasieholmshamnen,
Stockholm. Website: www.nationalmuseum.se.

Nordiska museet, Djurgårdsvägen 6-16, S-115 93
Stockholm. Website: www.nordiskamuseet.se.

Kaolin, Hornsgatan 50, S-118 21 Stockholm.
Website: www.kaolin.se. Tlf +46 8 644 46 00.

→04.09.11 *Ardmore - samtida sydafrikansk keramik*.
Hallwylska museet, Hamngatan 4, S-111 47
Stockholm. Website: www.hallwylskamuseet.se.
Våren 2011 bjuder Hallwylska museet in till en färgsprakande utställning av samtida sydafrikansk keramik från den prisbelönta keramikverkstaden Ardmore. Keramiken, som aldrig tidigare har visats i Skandinavien, har med sin speciella stil, inspirerad av dramatiska landskap och djurliv, fångat konstnärernas uppmärksamhet över hela världen.

27.08.11-14.09.11 *Emelie Johansson och Eleonor Boström*. Kaolin.

17.09.11-05.10.11 *Fat på vägg*. Kaolin.

29.10.11-20.11.11 *Anne Junsjö*. Kaolin.

Uppsala

01.12.10→ *Upsala-Ekeby Figurativt*. Uppsala
Konstmuseum, Uppsala slott, S-752 37 Uppsala.
Website: www.uppsala.se/konstmuseum.

Ur Upsala-Ekeby samlingen visas keramik under temat figurativt. I utställningen visas även fotografier från bruket och delar av produktionen samt en film sammansatt av dokumentärfilmer som tillhör Uppsala Konstmuseum.

→09.10.11 *Vänskapsband - Konstnärsgupper i Uppland*. Uppsala Konstmuseum.

De allra första konstnärsgруппerna känns igen från förra sekelskiftet med Bruno Liljefors och kretsen kring honom. Samma konstnärer som också medverkade i de tryckta utgåvorna "Med pensel och penna" och UNT:s julnummer. Konstnärerna var Tore Wahlström, Gusten Widerbäck, Manne Ihran, Olof Thunman och Werner Sundblad. Under 1900-talets första hälft bildar uppsalagruppen, Vaksala-skolan och de tidiga modernisterna grupperingar. Sedan förändras konsten och tar sig nya uttryck. Under de radikala och samhällskritiska 1960- och 70-talen formas konstnärsgupper utifrån kamratskap och genom fria sammanslutningar. Här ser vi bland annat Sten Eklund, C Göran Karlsson, Jonas Englund, Jan Ewemo, Lasse Hellström, Adrian Honcoop, Norbert Faber Mikenda och Joaquin Rosell. Under 1990- och 2000-talen står de kvinnliga konstnärerna i fokus och bildar grupper som K5 och HAKA.

Storbritannien

Bath

→03.09.11 *Carina Ciscatto*. Beaux Arts Bath, 12-13
York Street, BA1 1NG Bath. Website:
www.beauxartsbath.co.uk.

Bowness-on-Windermere

→31.12.11 Pilkingtons Royal Lancastrian Ceramics.
Blackwell, The Arts and Crafts House, Bowness-on-
Windermere, Cumbria, UK, LA23 3JR. Website:
www.blackwell.org.uk. This Lancashire pottery produced ceramics internationally recognized for their quality and beauty, and which were sold through leading retailers such as Liberty of London and Tiffany of New York. The display, consisting of over 40 items, looks at the company's delicate lustre ware; the decoration of each piece was individually designed and carried out by a small team of exceptional artists. Original material from the Chambers Archive at Lancaster University's Peter Scott Gallery will be displayed alongside ceramics from Towneley Hall Art Gallery & Museum's extensive Pilkington's collection.

Edinburgh

→03.09.11 *Outdoor Ceramics · Merete Rasmussen*.
The Scottish Gallery, 16 Dundas Street, Edinburgh
EH3 6HZ. Tlf +44 13 15 58 12 00. Website:
www.scottish-gallery.co.uk. Merete Rasmussen has made her coloured ceramic loops to adorn outdoor spaces.

Farnham

Craft Study Centre, Farnham Campus, Falkner Road,
Farnham, Surrey, GU9 7DS. Website:
www.csc.ucreative.ac.uk. The Crafts Study Centre holds an outstanding collection of objects and archives which are central to the history of the 20th century studio crafts movement in Britain. The ceramics collection dates broadly from c.1920 to present day. Many pioneer and leading studio potters are represented and fine examples of their work are, in certain cases, supported by archives.

Hatfield

06.07.12-08.07.12 *Art in Clay*. 18th National Pottery
and Ceramics Festival. Hatfield House, Hatfield,
Hertfordshire AL9 5NQ. Website: www.hatfield-house.co.uk og www.artinclay.co.uk.

Holt

08.10.11-02.11.11 *John Maltby · Ceramic Sculpture*.
Bircham Gallery, 14 Market Place, Holt, NR25 6BW
Norfolk. Ceramic sculpture by one of the great British
makers of the last 50 years.

St. Ives

→11.02.12 *Setting the Place*. An exhibition of new
Leach tableware. Leach Pottery, Studio & Museum,
Higher Stennack, St Ives, Cornwall, TR26 2HE.
Website: www.leachpottery.com.

Setting the Place celebrates the close of our second year at the Leach Pottery since the reopening and shows the new work now made on site by our international team of potters. From beautiful stacking bowls to mugs, cups and saucers and serving dishes, all work in this exhibition is from our tableware range, designed by Lead Potter Jack Doherty and has been made by one of the studio team: Ella Phillips (UK), Britta Wengler (Germany), Kat Livesey (US) and Midori Endo (Japan).

Langport

10.09.11 10.00-17.00 *Pottery Open Day*. Muchelney Pottery. Langport, Somerset TA10 0DW. Website: www.johnleachpottery.co.uk.

Liverpool

29.10.11-19.11.11 *Merete Rasmussen Solo Exhibition*. Bluecoat Display Centre, College Lane, Liverpool L1 3BZ. Website: www.bluecoatdisplaycentre.com.
I was born in Denmark but grew up in Sweden. I returned to Denmark to study at Design School Kolding in 2000, and moved to London in 2005 after graduating. I have since then predominately worked with sculptural forms.

Merete Rasmussen works with abstract sculptural forms. She is interested in the idea of one continuous surface, with one connected edge or line running through the whole form. Clear, clean shapes; soft smooth curves in contrast to sharp edges; concave and convex surfaces; the discovery and strength of an inner/negative space - these are all form expressions that appeal to her. They result in a continuous exploration and expression in many different variations. Her sculptures are either asymmetrical or with a repetition of form.

London

Sir Joseph Hotung Centre for Ceramic Studies, Sir Percival David Collection, Room 95, British Museum, Great Russell Street, London WC1B 3DG. Website: www.britishmuseum.org. [nyåbnet]. Chinese ceramics, by far the most advanced in the world, were made for the imperial court, the domestic market, or for export. Sir Percival David mostly collected objects of imperial quality or of traditional Chinese taste. Within this gallery of almost 1,700 objects are examples of the finest Chinese ceramics in the world, dating from the 3rd to the 20th century. Some are unique creations, while others were mass-produced in batches of several hundred at a time. Technological innovations and the use of regional raw materials mean that Chinese ceramics are visually diverse.

Ceramics Galleries, Victoria & Albert Museum, Cromwell Road, South Kensington, London SW7 2RL. Website: www.vam.ac.uk. [nyåbnet].

Contemporary Applied Arts, CAA Shop, 2 Percy Street, London W1T 1DD. Website: www.caa.org.uk.

[Craft Potters Association], Contemporary Ceramics, 63 Great Russell Street, Bloomsbury, London WC1B 3BF. Website: www.cpaceramics.com.

Contemporary Ceramics Centre is now open opposite the British Museum in the heart of Bloomsbury. There will be a changing program of exhibitions and showcases featuring the work of individual makers as well as our usual extensive display of members work and specialist ceramics books for sale in our retail gallery.

The Contemporary Ceramics Centre is dedicated to showing the best in Contemporary studio ceramics and will continue to exhibit the work of members of the Craft Potters Association, the only national body representing ceramic artists and potters in the UK.

Galerie Besson, 15 Royal Arcade, 28 Old Bond Street, London W1S 4SP. Website: www.galeriebesson.co.uk. Galerie Besson closed in June 2011. The website, and its wealth of information about studio ceramics, will be kept online as a research resource and archive. Please note the website is not being added to or updated any further and should be used solely as a reference to the gallery's 23 year history.

Marsden Woo Gallery, 17-18 Great Sutton Street, London EC1V 0DN. Website: www.marsdenwoo.com.

The Anthony Shaw Collection, 11 Billing Place, West Brompton, London SW10 9UW. Website: www.anthonysawcollection.org. Tlf. +44 20 7352 3964. The Anthony Shaw Collection is open to the public by appointment.

→03.09.11 *Blue*. Flow Gallery, 1-5 Needham Road, London W11 2RP. Website: www.flowgallery.co.uk.

→03.10.11 *Tradition Transformed: Contemporary Korean Ceramics*. Ceramics, Room 146, Victoria & Albert Museum. View a selection of ceramic art by 17 contemporary Korean artists who work both in Korea and internationally. Their work incorporates traditional methods with modern ingenuity and innovative techniques, expressing the creative spirit of a highly industrialised Asian nation with a rich ceramic heritage.

15.10.11-18.03.12 *Ai Weiwei: Dropping the Urn (Ceramic Works, 5000 BC-AD 2010)*. Ceramics, Room 146, Victoria & Albert Museum.

This display presents work by Beijing based artist Ai Weiwei, one of the most prominent artists working in China today. Featuring a selection of ceramic works, photographs and video this is a rare opportunity to view some of the most iconic works in the field of Chinese contemporary art.

Through his work Ai addresses issues pertinent to contemporary China; notably the loss of historic material culture due to rapid modernization and the effects of the global economy on traditional modes of production. His work also

engages with broader themes, including perceptions of value, mass production and globalization.

03.11.11-23.12.11 *Carol McNicoll, Jacqui Poncelet and Sam Scott*. Playful ceramics, furniture and mixed media work. Main Gallery, Marsden Woo Gallery.

Newark

Rufford Craft Centre, Rufford Country Park, Ollerton, Newark, Nottinghamshire, NG22 9DF. Website: www.ruffordcraftcentre.org.uk.

Ruthin

→04.09.11 *fables and figments new figurative work in clay from 8 makers*. Ruthin Craft Centre, The Centre of the Applied Arts, Park Road, Ruthin, Denbigshire LL15 1BB. Website: www.ruthincraftcentre.org.uk.

A group exhibition [Kate McBride, Susan O'Byrne, Anna Lambert, Jane Muir, Anna Noël, Consuelo Radclyffe, Laurance Simon & Jenny Southam] whose roots lie in the deep figurative sculptural traditions of Britain (early metal casting, stone carving, misericords, slipware ceramics); there is a wealth of imagery available. This show explores the work of contemporary figurative ceramicists, revolving around the rich themes of symbol, myth, and folklore.

Rutland

17.09.11→?? *Jim Malone*. Goldmark Gallery, 14 Orange Street, Uppingham, Rutland LE15 9SQ. Website: www.modernpots.com.

Stoke-on-Trent

→04.09.11 *Ceramic Cities – Dialogues in Design*. The Potteries Museum and Art Gallery, Bethesda Street, Hanley, Stoke-on-Trent, Staffordshire ST1 3DW. Website: www.stokemuseums.org.uk.

Featuring highlights from the museum's collections, this exhibition explores fascinating cultural connections between East Asian and British ceramics. Focusing on the ceramic cities of Jingdezhen and Stoke-on-Trent, the show covers over a thousand years of ceramic history. Rarely seen pieces from both east and west include the work of Bernard Leach, Rob Kessler and Hamada Shoji.

Worcester

→31.08.11 *Walter Keeler*. Gallery at Bevere, Bevere Lane, Worcester WR3 7RQ. Website: www.beverevivis.com.

Walter Keeler has been spending some time in the past year thinking through the development of his work particularly in earthenware. There will always be a demand for his fine soda fired vessels and we will be showing a small range of those as well.

Walter Keeler is a modest gentle man who has become a major figure amongst studio potters. His work is instantly recognisable for the clarity and crispness of design, immaculate soda glazing and a distinctive ceramic voice.

Walter Keeler's ceramics have a timeless quality in the sense that they sit comfortably in each of the several decades he has been making pots. His pots have great presence and ensuring that each has the space and context is the challenge. This is work which to quote Schopenhauer should be treated like a prince – let it speak first.

Worthing

17.09.11-21.01.12 *Ceramics and Glass with John Evans Raku at Worthing*. Worthing Museum and Art Gallery, Chapel Road, Worthing, West Sussex BN11 1HP. I am excited by curves – the sails of yachts in a strong wind, beautiful eyes, fine muscle-tone - these often give me the forms. The surfaces take me to dark places - stormy days, rock caves, black seas, thick forests - but where the light breaks through. I want the work to have an earthy, natural feel – primitive yet modern. To intrigue the viewer - to invite their touch. The process is as important to me as the work itself. Intimate contact at red-heat, to feel and direct the smoke, the excitement of revealing the combination of my intent with the random elements of Raku.

York

→09.10.11 *Honest Pots at York*. York Art Gallery, Exhibition Square, York, North Yorkshire YO1 2EW. Tlf +44 1904 551 861. Website:

www.yorkartgallery.org.uk. [The Milner-White Collection of Pioneer Studio Pottery].

Celebrating the unpretentious beauty of handmade, functional English pottery, including pieces by Bernard Leach, Phil Eglin, Paul Young and Takeshi Yasuda. All complemented by films and photographs of potters at work. The unpretentious beauty of handmade, functional English pottery will be explored in the latest exhibition in York Art Gallery's Gallery of Pots.

Honest Pots will showcase a diverse range of ceramics from the York Museum Trust's collection, from medieval jugs, through country pottery and to contemporary studio pottery. The influences and themes which stretch across the genres and periods will be highlighted. A diverse range of works will be in the exhibition, including pieces by Bernard Leach, Phil Eglin, Paul Young and Takeshi Yasuda. All complemented by films and photographs of potters at work.

Helen Walsh, assistant curator of decorative arts, said: This is an exhibition which invites viewers to spend time looking at the subtle beauty of traditional handmade functional pottery and seeing how it has influenced a whole movement of contemporary potters.

“By showcasing magnificent medieval jugs alongside jugs by studio potters such as Mick Casson, or highlighting the rediscovery of country pottery by British contemporary potters, we can reveal the links and invite visitors to interpret the pottery in a way they might not have done so previously.”

Yorkshire has a rich history of country pottery and the exhibition highlights the wealth of this material in York's collection. Each display case in the exhibition will explore the many local links and stories, such as the contrast of

work by one of Yorkshire's last traditional country potters, Isaac Button, alongside works by modern country potter Doug Fitch who is based in Devon. Another case will show how studio potters have interpreted traditional forms in more radical ways, such as Alison Britton's double jug form and Simon Carroll's dish form.

Several large country pots will be exhibited uncased - a set of nested pancheons, a big bottomless jar and a large cistern. A collaborative work by textile artist Alice Kettle and potter Alex McErlain, featuring a large machine embroidered textile and a ceramic Harvest Jug will also be on show.

Two films will be shown, contrasting the traditional country potter with a modern country potter to show that country pottery still continues today. "Isaac Button: Country Potter" is one of the most famous pottery films ever made and is being provided by the Yorkshire Film Archive. "Hollyford Harvest" is a film about the modern country potter Doug Fitch and was made last year by Alex McErlain.

Tyskland

Die Porzellanstrasse: www.porzellanstrasse.de.

Et markedsføringsfælleskab for de mange keramiske museer og virksomheder i det nordlige Bayern. På dets website kan man bestille brochurer om rute, museer og virksomheder samt andre seværdigheder, overnatningsmuligheder mv.

Die Porzellanstraße durchzieht auf einer Länge von 550 km den gesamten nordostbayerischen Raum. Rund 80 Prozent des deutschen Porzellans werden zwischen dem nördlichsten Punkt Tettau (Frankenwald) und dem südlichsten Zipfel bei Vohenstrauß (Oberpfälzer Wald) hergestellt.

Thüringer Porzellanstraße: www.thueringer-porzellanstrasse.de. Et markedsføringsfælleskab for de mange keramiske museer og virksomheder i Thüringen. På dets website kan man finde informationer om rute, museer og virksomheder samt andre seværdigheder, overnatningsmuligheder mv.

Arnstadt

Dauerausstellung. *Porzellansammlung*. Schloßmuseum Neues Palais, Schlossplatz 1, D-99310 Arnstadt. Website: www.kulturbetrieb.arnstadt.de.

Bamberg

→06.11.11 *Von A(nsbach) bis Z(ürich) | Die Manufakturen der Sammlung Ludwig Bamberg*. Sammlung Ludwig Bamberg, Altes Rathaus, Obere Brücke 1, D-96047 Bamberg. Website: www.bamberg.de/museum.

Nachdem in der Sammlung Ludwig 2010 der Blick ganz auf die Manufaktur Meißen gerichtet war und die Erfindung des europäischen Porzellans gefeiert wurde, wird im Jahr 2011 die ganze Bandbreite der Porzellankunst gezeigt.

Viele der ausgestellten Kostbarkeiten waren jahrelang nicht mehr öffentlich zu sehen und werden ganz neu präsentiert. Meißen hatte das Geheimrezept der Porzellanherstellung um jeden Preis bewahren wollen, doch schon wenige Jahre später drangen die Spezialkenntnisse Stück für Stück nach außen und ein wahrer Gründungsboom setzt ein. Man riss sich allerorten um die Porzellankünstler, warb sie ab, lockte sie und drohte ihnen.

Nach und nach entstanden die anderen großen Porzellanmanufakturen wie Nymphenburg und Berlin, Höchst und Fürstenberg, Ludwigsburg und Frankenthal. Auch kleinere Fabriken leisteten Erstaunliches und runden das Bild des europäischen Porzellans im 18. Jahrhundert ab. Fränkische Manufakturen wie Ansbach und Würzburg sind vertreten, daneben äußerst rare Stücke aus Neapel und Venedig, aus Sèvres und Zürich.

Berlin

Keramik-Museum Berlin, Schustehrusstraße 13, D-10585 Berlin-Charlottenburg. Website: www.keramik-museum-berlin.de.

Galerie Theis, Wilmersdorfer Str. 9, D-10585 Berlin-Charlottenburg. Website: www.galerietheis.de.

Bröhan-Museum, Landesmuseum für Jugendstil, Art Deco und Funktionalismus (1889-1939), Schlossstrasse 1a, D-14059 Berlin-Charlottenburg. Website: www.broehan-museum.de.

Charlottenburg, Belvedere im Schlosspark, Spandauer Damm 20-24, D-14059 Berlin. Website: www.spsg.de. Fürstliches Porzellan. Seit 1971 befindet sich im Belvedere des Charlottenburger Schlossgartens, ein vom Architekten Carl Gotthard Langhans 1788 für König Friedrich Wilhelm II von Preußen errichteter Aussichtspavillon, die KPM-Porzellansammlung des Landes Berlin. Sie ist die wichtigste öffentliche Sammlung Berliner Porzellane und gehört zu den herausragendsten Fachsammlungen der Hauptstadt überhaupt.

Nach umfassender Sanierung des Hauses präsentiert sich heute die Sammlung in drei Abteilungen mit den Themen Porzellan zu Tee und Kaffee, zu Tafelservicen und zur Innenraumdekoration. Zarte Puttenmalereien, Erinnerungstassen an die Befreiung von der napoleonischen Besetzung, Tafelservice des Rokokos und Klassizismus, raffinierte Prunkvasen mit Ansichten königlicher Schlösser und Gärten und vieles mehr bieten spannende Entdeckungen für unterschiedlichste Interessen.

Schlossmuseum Oranienburg, Schlossplatz 1, D-16515 Oranienburg. Website: www.oranienburg.de. Der Höhepunkt der kurfürstlichen Wohnung bildet die Porzellankammer. Die Deckendekoration sowie das Deckengemälde von Augustin Terwesten sind im Original erhalten. In dieser Kammer waren einst nahezu 5000 Porzellane aufgestellt. Heute ist eine der 1695 für diesen Raum geschaffenen Etagèren mit ostasiatischem Porzellan des 17. und

18. Jahrhunderts bestückt und läßt den einstigen Glanz erahnen.

Caputher Schloss, Strasse der Einheit 2, D-14548 Schwielowsee. Website: www.caputh.de/schloss og www.spsg.de. The small royal, electoral country estate, Caputh Palace, is the only surviving palace building in the Potsdam cultural landscape, which represents the era of the Great Elector, Friedrich Wilhelm of Brandenburg. Caputh Palace (built after 1662) belonged to Frederick William's second wife, Dorothea.

The original ceiling designs incorporating paintings and stuccowork have survived in nearly all the interiors. Most of the works of art currently on display - for example, lacquer furniture, porcelain, faience, sculptures and paintings - were part of the original interior decoration, or come from the estate of the Electress Dorothea and from the main palaces in Potsdam and Berlin. They represent the development of court art and the royal style of living around 1700.

King Friedrich Wilhelm I later had the exceptional Tiled Room built as a summer dining hall in the basement of the building. It was covered with approximately 7500 Dutch faience tiles.

→21.08.11 *Behältnisse*. Installationen von Young-Jae Lee. Asian Art Museum, Museen Dahlem, Lansstraße 8, D-14195 Berlin. Website: www.smb.museum/smb.

Die 1951 in Korea geborene Young-Jae Lee arbeitet mit großer Leidenschaft und beständiger Energie als Gefäßkeramikerin. Seit 1987 leitet sie die Keramische Werkstatt Margaretenhöhe GmbH, Essen, die eine gediegene Geschirrschere und anspruchsvolle Editionen produziert. In ihrem künstlerischen Schaffen konzentriert sich die Töpferin gleichfalls darauf, den Reichtum der Gefäßform auszuloten. Von klassischer koreanischer Töpferware ausgehend, schafft sie äußerst modern anmutende Behältnisse, deren traditionelle Wurzeln dennoch unübersehbar sind. Form, Farbe, Volumen und Kontur jedes einzelnen Objektes sind mit Bedacht gefertigt und verbinden sich zu Einzelstücken von hoher Individualität.

Das Annehmen vorhandener Formen, das Reagieren auf diese und das subtile Variieren derselben spielen eine große Rolle im Schaffen von Young-Jae Lee. Einem Musiker vergleichbar, der eine Komposition interpretiert, legt sie ihre Persönlichkeit in das feinfühlig Modulieren von nur scheinbar gleichen Grundformen, denen sie Charakter verleiht und gleichsam ein Gesicht gibt. Nicht zufällig erwecken gerade die anthropomorphen Bezeichnungen für die Teile eines Gefäßes ihr Interesse: Hals, Schulter, Bauch und Fuß. Die Vielfalt des Organischen inspiriert ihre schöpferische Energie.

In einer für die Ausstellung entwickelten Installation fusionieren die Unikate zu einem außergewöhnlichen Gesamtklang von überraschend neuem Charakter.

→30.08.11 *Jetske Visser*. Johanssen Gallery, Direktorenhaus, Am Kögel 2, D-10179 Berlin. Website: www.johanssen-gallery.com.

What is a teapot when you no longer know what a teapot is? How does a person suffering from dementia experience his or her surroundings? In Jetske Visser's project Forgotten Memory the viewer is submerged in the world of dementia. By doing research and examining literature on the subject, and by spending time with elderly people suffering from the condition, Visser has created an image of their hazy, fragile and precarious existence. As a metaphor for the condition she has transformed a series of everyday objects and taken pictures of people with dementia. The film demonstrates that things are not always what you would expect.

→31.10.11 *Heiner Hans Körting (1911-1991) & Gerda Körting (1911-2000)*. Keramik-Museum Berlin.

28.08.11-17.10.11 *Margarete Schott (1911-2004)*. Keramik-Museum Berlin.

04.11.11-30.01.12 *Hermann Gretsch (1895-1950)*. Keramik-Museum Berlin.

Bürgel

17.09.11-31.10.11 *Körting-keramik*. Keramik-Museum Bürgel, Am Kirchplatz 2, D-07616 Bürgel. Website: www.keramik-museum-buergel.de. [Vises efterfølgende i Rokkoschloss Dornburg].

Unter dem Arbeitstitel "Fünf Mal Körting" sollen sowohl Arbeiten der Jubilare als auch die von Körtings zweiter Ehefrau Lisa sowie der Söhne Kristian und Ulrich Körting in Bürgel und Dornburg gezeigt werden. Zudem plant der Förderkreis des Museums, die am originalen Ort erhaltene Bauhaus-Werkstatt als Museum für die Öffentlichkeit zugänglich zu machen. Als ersten Schritt nannte Häder die Sicherung der technischen Anlagen sowie den Ankauf des Keramik-Nachlasses, einer Fotodokumentation sowie des Bestandes an Aquarellen und Zeichnungen von Heiner Hans Körting.

Chemnitz

→28.08.11 *Kunst, Gestaltung und Design im Handwerk*. Henry van de Velde "Lebensräume" als Studienobjekt. Villa Esche, Parkstrasse 58, D-09120 Chemnitz. Website: www.villaesche.de.

1902 folgte Henry van de Velde einem Ruf des Weimarer Großherzogs in die Thüringische Residenzstadt. Als "künstlerischer Berater für Industrie und Handwerk" sollte van de Velde tätig werden, um moderne Gestaltung und gutes Design einem breiteren Publikum zugänglich zu machen. So von van de Velde geschulte Handwerker zeichneten einst auch für Bau und Ausstattung der Villa Esche verantwortlich. Hervorragende sächsische Handwerker verhalfen ihr dann bei der vor nunmehr 10 Jahren abgeschlossenen Restaurierung wieder zu neuem Glanz.

Einem ähnlichen Ansinnen wie van de Velde Lehrauftrag in Thüringen folgen heute die seit 19 Jahren von der Hand-

werkskammer Chemnitz angebotenen Studiengänge „Gestalter im Handwerk“. Dozenten aus Design, Handwerk und Kunst vermitteln dabei gestalterische Prinzipien, schulen Farben- und Formensinn der Studierenden, ergründen Materialien und ermutigen sie, ihre eigene Kreativität zu entfalten sowie Ideen angemessen zu präsentieren. Die Villa Esche als Gesamtkunstwerk der Moderne eignet sich besonders, um praxisorientiert Kunstgeschichte und gestalterische Ideale zu vermitteln und war daher zugleich Studienort und -objekt. Als Ausstellungsort wird sie Freihandzeichnungen in unterschiedlichen Techniken und freie grafische Arbeiten zeigen, die während dieses Studiengangs entstanden sind.

Deidesheim

03.09.11-25.11.09 *Lotte Reimers* · Archiv-Atelier · Ausstellung, Stadtmauergasse 17, D-67146 Deidesheim. Website: www.lottreimers.de.

Dresden

Porzellansammlung, Zwinger, D-01067 Dresden. Website: www.skd-dresden.de.

Düsseldorf

Hetjens-Museum, Deutsches Keramikmuseum, Palais Nesselrode, Schulstrasse 4, D-40213 Düsseldorf. Tlf +49 211 89 94 210. Website: www.duesseldorf.de/hetjens.

→11.09.11 *Musterküche*. Eine Wanderausstellung des Forums für zeitgenössische Keramik. Forum für zeitgenössische Keramik, Halle. Studioausstellung. Hetjens-Museum. Sich dem Thema Küche zu widmen und dabei vor allem mit den Materialien Ton und Porzellan zu arbeiten, liegt nahe. Denn ein Großteil der üblichen Küchenausstattung besteht aus diesen Werkstoffen. Neun Künstlerinnen haben unter dem Titel "Musterküche" ihrer Phantasie freien Lauf gelassen. Sie dachten dabei nicht an die gebräuchlichen Muster und entwarfen keine Teller und Tassen im herkömmlichen Sinne. Vielmehr sind ihre Kunstwerke assoziative Reflexionen über Nutzungsgewohnheiten der Küche und deren Einrichtung. So spielt das Thema Essenszubereitung ebenso eine Rolle wie das der Speisenaufbewahrung. Die Objekte stellen zudem die Gestalt typischer Küchenutensilien infrage. In der raumbezogenen Kombination der einzelnen Beiträge entstand ein Küchenensemble, das auf den Betrachter vertraut und fremdartig zugleich wirkt.

13.10.11-29.01.12 *Japanische Keramik zwischen Tradition und Moderne*. Studioausstellung. Hetjens-Museum.

06.11.11-26.02.12 *Ettore Sottsass*. Hetjens-Museum.

Edenkoben

Sammlung Hinder|Reimers, Schloss Villa Ludwigs Höhe, Villastraße, D-67480 Edenkoben. Website: www.keramik-sammlung.de. Besichtigung und Führung nach Vereinbarung.

Eisenach

Dauerausstellung. *Porzellan zwischen Okzident und Orient: Die Erfindung des Weißen Goldes in Thüringen in der Epoche des Rokoko - Schätze aus der Porzellansammlung des Thüringer Museums*. Stadtschloss, Markt 24, D-99817 Eisenach. Website: www.eisenach.de.

Eisfeld

→30.10.11 *Alte Meister en miniature - Porzellanplattenmalerei aus Thüringen*. Schloss Eisfeld mit Museum Otto Ludwig, Markt 2, D-98673 Eisfeld/Thüringen. Seit 67 Jahren liegt in den Kellern des Palazzo Pitti in Florenz ein Thüringer Schatz, wohl behütet und unausgestellt. „Der Schatz“ besteht aus 111 Porzellanbildern, die von Thüringer Porzellanmalern um die Wende zum 20. Jahrhundert gemalt wurden. Als Schenkung des Geistlichen Prof. Jakob Laguzzi kamen sie im Juli 1943 von Dresden nach Florenz. Die großformatigen Porzellanplatten sind mit exzellenten Kopien der Alten und Neuen Meister aus den Gemäldegalerien der ganzen Welt bemalt.

Die Porzellanplattenmalerei nahm ihren Anfang in Meißen, über Sevrè und Bayern kam diese in der 2. Hälfte des 19. Jh. nach Thüringen. Was die Thüringer allerdings in dieser Sparte des Luxusporzellans geleistet haben, ist außergewöhnlich. Die Bilder zeigen berühmte Gemälde, Persönlichkeiten oder die eigenen Familienmitglieder, Stillleben oder Landschaften, Zeitgeschmack oder Vision, alles fand eine Darstellung „en miniature“ auf den Porzellanplatten aus Thüringen. Sie sind die maßstabgerechte Verkleinerung der Originale in verschiedenen Größenvarianten und lassen sich von einer heutigen Farbfotografie kaum unterscheiden. Bei den Bildern kann man Namen finden wie Michelangelo, da Vinci, Raffael, Koninck, Tizian, Murillo, van Dyk, van der Werff, Rubens, Rembrandt, Liotard und viele andere.

Wer diese Ausstellung im Eisfelder Museum besuchen wird, begibt sich auf eine Weltreise durch die großen Kunstgalerien, denn hier findet man Bilder von Weltruf, nur alle samt gebündelt an einem Ort. Ob das Metropolitan Museum in New York, der Louvre in Paris, die Eremitage in Sant Petersburg, die Gemäldegalerien Dresden, Berlin oder München, Amsterdam, Kopenhagen oder London, die Bilder der Welt sind in Eisfeld „en miniature“ ausgestellt. Zuerst jedoch denkt man, es handelt sich um eine optische Täuschung, um eine Farbfotografie, doch die hat es noch nicht gegeben, als diese Porzellanplatten geschaffen wurden. Beim zweiten Blick entdeckt man, dass es sich wirklich um handgemalte Bilder auf Porzellan handelt und der Prozess des Staunens beginnt unweigerlich. Was man damals vor 100 Jahren mit einfachsten Mittel im Thüringer Wald geschaffen hat, zählt heute aufgrund seiner Farbintensität, Leuchtkraft, feinsinniger Malweise und Können in Perfektion zu dem Besten, was man an Kunstporzellanen hier zu Lande hergestellt hat.

Die Ausstellung zeigt aber nicht nur die Kopien der Alten Meister, sondern auch eigenständige Entwürfe und Porträtmalerei in Vollendung. Sie spannt sogar den Bogen bis in die heutige Zeit und zeigt Arbeiten heutiger Thüringer

Porzellanmaler. Die Porzellanbilder aus Florenz konnten nicht ausgeliehen werden. Doch wir das Eisfelder Museum hat es geschafft aus Thüringer Museen und aus privatem Besitz 120 zum Teil großformatige Porzellanbilder von exzellenten Thüringer Porzellanmalern zusammenzutragen, darunter sind Arbeiten von den Gebrüdern Scherf, Hermann Meisel, Arno Häckel, Otto Ulbrich, Anton Knye, R. Werlich, C.A. Römhild, Gerhard Nussmann, Felix Scherf, Heinz Helk und anderen. Sie alle legen Zeugnis von der Kunstfertigkeit der Thüringer Maler ab.

Frechen

Stiftung Keramion - Zentrum für moderne + historische Keramik, Bonnstrasse 12, D-50226 Frechen.
Website: www.keramion.de. Tlf +49 22 34 69 76 90.

→11.09.11 *Japan zu Gast - Momoyama - Keramik und ihr Einfluss auf die Gegenwart*. Katalog.

Keramion. The Japanese pottery tradition is intricately connected with the tea ceremony, which was established and made popular in Japan in the Momoyama period (1573 – 1615). The ceramics presented, all of which stem from the Collection Ulrich Vollmer (Berlin), offer an excellent overview of this era, which was exceedingly important for the development of ceramic art. Visitors are shown the wide range of influences as well as the various traditional ovens and how they were further developed. These are flanked by ceramics from the collection, illustrating how this phase was rediscovered in 1920s and 1930s Japan.

The innovations developed in the Momoyama period concern both ceramic techniques as well as forms and designs, and they had a lasting influence on traditional Japanese ceramics that can still be felt today. This fact is reflected in the more than sixty exhibited ceramics from the Collection Gisela Freudenberg (Weinheim), which includes major Japanese artists of the 20th century such as Tsuji Seimei or Hamada Shoji.

25.09.11-15.01.12 *Ute Großmann - von Arkadien bis Zappenduster*. Keramion. Die mehrfach ausgezeichnete Keramikerin Ute Großmann (*1960) aus Dresden präsentiert im Keramion circa fünfzig Unikate. Durch die Kombination des traditionellen Brennverfahrens Raku mit außergewöhnlichen Formen und einer reizvollen Farbigekeit entstehen ihre einzigartigen Werke.

Sowohl Gefäße als auch figürliche Arbeiten sind fast immer überzogen mit aufwändigen, farbig gefassten Mustern, teilweise mit prismatischen Effekten lebendig gestaltet. Besonders bei den Gefäßen intensivieren die unglasierten geschwärzten Partien die Strahlkraft der delikate zusammengestellten Glasurfelder. Die plastischen Arbeiten zeichnen sich häufig durch einen hintersinnigen Humor aus, der ihre ästhetische Erscheinung ironisch-spielerisch bricht.

25.09.11-15.01.12 *Unikate in Raku-Technik*.

Keramion. Generally speaking, Raku is a technique of kilning at low temperatures which became widespread in Japan under the influence of Zen Buddhism in the 16th century. From the 1920s on, Raku ceramics with their

slightly archaic appeal have found increasing attention in the Western world, too.

To this day, both ceramic artists and hobby potters like to deploy this procedure, which is typical of an abrupt end of the kilning process and the resulting crazed glazing. The vessels and objects presented stem from the holdings of the Keramion foundation and were produced in the past thirty years; they offer an extensive overview of the characteristic features of Raku artifacts.

Fürstenberg

→21.08.11 *Mops! Kitsch - Kunst - Kultur*. Eine Kulturgeschichte des Mops. Das Museum im Schloss, [Porzellanmanufaktur Fürstenberg], Meimbrexener Straße 2, D-37699 Fürstenberg/Weser. Website: www.fuerstenberg-porzellan.com.

Der Mops ist in Mode gekommen. Doch nur wenige wissen, dass es sich bei diesem kleinen quirligen Kerl um eine der ältesten Hunderassen Europas handelt. Bereits im 18. Jahrhundert, im "Porzellanzeitalter", waren Möpse beliebte Schoßhunde der Damen von Stand. Im "Mopsorden" parodierte die Adelsgesellschaft jener Zeit außerhalb der Etikette das strenge Hofzeremoniell gleichermaßen wie die geheimen Riten der Freimaurer und anderer Geheimgesellschaften. Kein Wunder, dass es so viele Mops-Figuren aus Porzellan und Fayence aus dieser Zeit gibt. Im 19. Jahrhundert wurde der Mops als schnarchender, fetter "Damentröster" und Begleiter alternder Jungfrauen verhöhnt und drohte schließlich (fast) gänzlich zu verschwinden, bis vor einigen Jahren immer mehr Menschen den wahren freundlichen und liebenswürdigen Charakter dieser kleinen Persönlichkeiten entdeckten. Die Ausstellung geht der Geschichte von Mops, Carlin und Pug in Kultur, Kunst und Kitsch bis zur Gegenwart nach.

Gera

→10.09.11 *Kunsthandwerk aus Thüringen*. Museum für Angewandte Kunst Gera, Ferbersches Haus, Greizer Strasse 37, D-07545 Gera. Website: www.gera.de. Neue Sonderausstellung präsentiert zirka 250 Exponate von 23 Studiokünstlern und Handwerkern - Eine retrospektive Kabinettausstellung zeigt zusätzlich Auswahl von Werken namhafter Altmeister des Thüringer Kunsthandwerkes aus dem Magazin des Museums. ...

Heidelberg

Galerie Marianne Heller, Friedrich-Ebert-Anlage 2, Im Stadtgarten, D-69117 Heidelberg. Website: www.galerie-heller.de.

04.09.11-09.10.11 *Yufuku Galerie, Tokio präsentiert vier japanische Künstler*. Galerie Marianne Heller.

23.10.11-27.11.11 *Künstler aus Brasilien*. Crossing Lines. Arbeiten in Porzellan von Elizabeth Fonseca & Gilberto Paim. Galerie Marianne Heller.

11.12.11-29.01.12 *Fuchs, Gepard, Gazelle und andere Getier*. Tierplastiken der schottischen Künstlerin Susan O'Byrne. Galerie Marianne Heller.

Hohenberg an der Eger

Porzellanikon Hohenberg, Deutsches Porzellanmuseum, Freundschaft 2, D-95691 Hohenberg/Eger. Tlf +49 9233 7722 01. Website: www.porzellanikon.org.

→31.12.11 *Bürgerliches Porzellan und „Historismus“ - Porzellan des 19. Jahrhunderts in Deutschland*. Das Porzellanikon Hohenberg a.d. Eger wird in einem weiteren Teilabschnitt wiedereröffnet.

Was aus personellen Gründen nur peu à peu geht, hat durchaus seinen Reiz. Führt es doch abschnittsweise und mit kenntnisreicher Intensität und Dichte durch die (Kunst-) Geschichte des deutschen Porzellans, dem sich das europaweit größte Spezialmuseum seiner Art in Hohenberg widmet. Nach Art Déco und Jugendstil geht man dort nun weiter zurück zum Porzellan des 19. Jahrhunderts.

„Bürgerliches Porzellan und Historismus“ haben Direktor Wilhelm Siemen und sein Team diesen Abschnitt der neu gestalteten Dauerausstellung in Hohenberg genannt, wo die Geschichte des Porzellans Nordostbayerns ihren Anfang nahm. Ab dem 9. Juni sind damit im Porzellanikon weitere gut dreihundert Preziosen aus Porzellan zu sehen. „Gut die Hälfte davon aus Archivbeständen, die nie zuvor gezeigt wurden“, wie Museums-Direktor Wilhelm Siemen auf Nachfrage bestätigt.

Das Empire, der repräsentative „Staatsstil Napoléons I“ und eigentlich auf Frankreich beschränkt, beeinflusst stilistisch auch die deutschen Gestalter und wirkt über die Zeit des Kaisers hinaus. Doch das erstarkende Bürgertum sucht durchaus nach „günstigeren“ Varianten, um sich damit dem (zunehmend einflussloseren) Adel gleich zu stellen. Hier würdigt die Präsentation die Entstehung der ersten oberfränkischen Porzellanfabrik, nämlich die des Carolus Magnus Hutschenreuther. Befindet sich doch das Hohenberger Porzellanikon in dessen ehemaliger Direktoren-Villa. Dementsprechend hochkarätig sind hier die Exponate: „Es handelt sich um ganz frühe Hutschenreuther-Stücke, ganz in Weiß gefasst, die wir noch nie zuvor präsentierten“, so die Hauptkustodin Petra Werner nicht ohne Stolz.

Doch ebenso wird sichtbar, wie sich nun eine Gesellschaft unter dem Einfluss einer restaurativen Politik und der Rückkehr zur Monarchie resigniert ins Private zurückzieht: Das Biedermeier, ein deutsches Phänomen, hält Einzug. Porzellan, mehr und mehr Alltagsbegleiter der bürgerlichen Schichten, bildet dieses gesellschaftspolitische Klima mit einer Präzision ab, die über die Jahrhunderte hinweg bemerkenswert lebendig und nachvollziehbar bleibt. Die Ausstellung unterstützt dies im ersten Stock des so genannten Neubaus im Porzellanikon Hohenberg durch eine sinnfällige Inszenierung samt einem zeittypischen Vitrinenschrank, was einen in die Wohnstube zwischen 1820–30 zurückversetzt. Daneben werden einige der wichtigen Themen der Zeit aufgegriffen. Die Pfeife etwa, Sinnbild der häuslichen Behaglichkeit; das Souvenir, das für Weltgewandtheit des durch Reisen gebildeten Bürgers stand; die Lithophanie, die etwa in Form von

Lampenschirmen auf erlesene Weise den Räumen intimes Licht spendete.

Doch mit der Jahrhundertmitte wird ein neuer Stil en vogue: der Historismus. Mit der ersten Weltausstellung 1851 kommt es zu einem „Wettstreit der Nationen“, Ausdruck des aufkeimenden Staatenbewusstseins. Die Ausstellung in Hohenberg wechselt damit auch ins zweite Stockwerk des Museums. In der ehemaligen Bibliothek zeigt man nun Objekte in zeittypischen Techniken, wie sie das Publikum in Entzücken versetzten: Materialkombinationen (etwa Bronze mit Porzellan), so genannte Spitzen-Figuren (weil mittels ebensolcher porzellangetränkter Textilien gefertigt), Stahlruck und Durchbruch oder etwa Lüsterglasuren. Rund um diesen kabinettartigen Raum gruppieren sich Themen wie Imitation & Kopie, Kuriositäten aus Porzellan, so genannte Handmalereien (etwa die der berühmten Helena Wolfsohn), Prunkformen etc. Dass im historisierenden Zeitalter technische Möglichkeiten oftmals im Missverhältnis zur künstlerischen Intention standen, störte viele nicht wirklich.

Schließlich geht es um die bedeutenden Produktionen deutscher Fabriken: Die neue und hervorragend sortierte Dauerausstellung im Porzellanikon Hohenberg a.d.Eger stellt hier Stücke aus Nordostbayern neben solche aus Schlesien, Böhmen oder Sachsen und macht damit den Vergleich, aber vor allem das wertschätzende Studium der reichen Tradition eines sich zunehmend industrialisierenden Produktionszweiges möglich.

→11.03.12 *Faszination Detail – Porzellan mit der Lupe betrachtet*. Porzellanikon Hohenberg.

Porzellan – schon von der ersten Minute an, sind es die Details, die dem „Weißen Gold“ Leben einhauchen. Es ist der Designer, der die Form zur gestalterischen Vollendung bringt, der Keram-Bildhauer, der seiner Schöpfung als Figur durch Haltung, Geste, Kleidung Charakter verleiht, es sind die, die daraus Formen erwachsen lassen, die den Abguss ihres Werkes in Porzellan ermöglichen. Es sind die Gießer und Dreher, die dies tun, immer an Qualität orientiert, es sind die, die dem Produkt Farbe verleihen, ob handgemalt oder auch gedruckt.

Da sind die Formen mit ihrem akzentuierten Schwung. Die Figuren mit ihrer Mimik. Da sind die plastischen Zutaten, wie aufgelegte Blüten. Da sind die Reliefs, erhaben oder ausgeschnitten. Da ist der Pinselstrich des Malers, der das Porzellan verziert, oder auch die hochwertige vielfarbige Dekoration, die von den Buntdruckerinnen geschickt aufgetragen wird.

„Faszination Detail – Porzellan mit der Lupe betrachtet“ macht diese Welt aus einer ungewöhnlichen Perspektive erfahrbar. Übergroß bildet sie im Zweidimensionalen ab, was unsere Augen nicht einmal mit Mühe und größter Anstrengung im Original erfahren können.

Dabei sind es nicht allein die technischen und handwerklichen, kunsthandwerklichen Facetten, die sich hier erschließen. „Faszination Detail“ will weitaus mehr: Sie will die Augen öffnen für Deutungen im Figurativen - der dreiköpfige Hund als Zutat bei einer Figurengruppe, die

affektierte Haltung, ... Die Biedermeier-Dame auf dem Teller, Früchte und Blumen in unterschiedlichster Zusammensetzung, die Vielfalt der Farbigkeit: polychrom oder monochrom, in den Stilepochen so ganz anders, immer wieder variierend. Die Augen öffnen und so wenig Beachtetes in den Vordergrund zu bringen: das Relief ist so eines dieser gestaltgebenden, gliedernden und unterstreichenden Elemente, jetzt kommt es „groß“ heraus. Die Ausstellung bewegt sich über die Zeiten hinweg, in dreihundert Jahren europäischer Porzellangeschichte findet sich ein reicher Schatz an bedeutenden Leistungen, manche davon „en miniature“ alltäglich erscheinend, doch so wirkungsvoll und beachtenswert, wenn es möglich wird, genauer hinzusehen. – Das ist die Intention dieser Ausstellung, die nicht enzyklopädisch, sondern eine Auswahl anstrebt, die die Betrachter faszinieren kann – genau so, wie es der Titel zum Ausdruck bringt: „Faszination Detail“.

Höchstädt

→03.10.11 Museum Deutscher Fayencen, Herzogin-Anna-Strasse 52, D- 89420 Höchstädt/ Donau. Website: www.schloss-hoechstaedt.de. [Lukket oktober-marts].

Höhr-Grenzhausen

Keramikmuseum Westerwald, Lindenstrasse 13, D-56203 Höhr-Grenzhausen. Website: www.keramikmuseum.de.

Kellinghusen

→28.08.11 *Kiel Kellinghusen Korea - Kap-Sun Hwang und der keramische Wissenstransfer*. Katalog. Museum Kellinghusen, Hauptstrasse 18, D-25548 Kellinghusen. Website: www.kellinghusen.de. Der Keramiker Kap-Sun Hwang geboren 1963 in Seoul, der Hauptstadt Süd-Koreas, studierte zunächst das Fach Keramik an der Staatlichen universität Seoul. 1991 immatrikulierte er sich in Kiel bei professor Johannes Gebhardt an der Muthesius-Kunsthochschule und schloss das Studium 1998 mit dem Diplom ab.

Nach einem Stipendium bei der Dr.-Hans-Hoch-Stiftung in neumünster eröffnete er 2001 in der Keramikstadt Kellinghusen eine eigene werkstatt. es folgten eine freie mitarbeit für die Staatliche Porzellanmanufaktur Meissen und die Porzellanmanufaktur Fürstenberg, zahlreiche Preise, wie der renommierte „red Dot award“, und eine zunehmende öffentliche Anerkennung wie zuletzt der „Bayerische Staatspreis für besondere gestalterische und technische Spitzenleistungen im Handwerk“.

Im Jahr 2003, nach 13 Jahren in Deutschland, nahm Kap Sun Hwang zudem einen ruf als Professor für die Keramik-Klasse am College of Fine arts/Faculty of Crafts & Design an der national university in seiner Heimatstadt Seoul an.

Im rahmen des vorgegebenen Curriculums führte er ein für Korea völlig neues Ausbildungsmodell ein. Kap Sun Hwang hat seine in Deutschland erworbenen Kenntnisse und Erfahrungen im Bereich der Keramik-Kunst an eine neue Generation von Schülerinnen und Schülern weiter-

gegeben und damit eine in dem ostasiatischen Land hochgeschätzte Handwerkskunst neu belebt.

Das Keramik-museum Kellinghusen zeigt jetzt erstmals die Arbeitsergebnisse dieser Transformation von Europa nach Ostasien: Kap Sun Hwang und seine Schülerinnen und Schüler Bo Kyung Kim, Sung Chul Kim, mi Seon park, Jung Hong park, Ka Jin Lee, Ki wook Lee, min Soo Lee, Yeh Linn Lee, in Hwa Lee, Jeong Yong Han, Seung wook Hwang präsentieren in diesem Sommer ihre werke.

Landshut

Museen der Stadt Landshut, Stadtresidenz, Altstadt 300, D-84028 Landshut. Website: www.landshut.de/museen.

→31.12.11 *KeramikRegion Landshut*. Stadtresidenz, Museen der Stadt Landshut. In sechs Räumen wird die Geschichte von Stadt und Region im Spiegel der Keramik erzählt. Exponate aus dem reichen Sammlungsbestand der Museen formen den Kern der Dauerausstellung. Frische Leitfarben strukturieren die Präsentation und unterstreichen die Wirkung der Keramikobjekte. Diese bilden eine der quantitativ größten Gruppen innerhalb der Sammlung der Museen der Stadt Landshut. Dies ist nicht verwunderlich, schließlich spielt der Werkstoff Keramik in seinen vielfältigen Verwendungsformen in allen Jahrhunderten der Stadtgeschichte eine bedeutende Rolle.

So spannt sich der Bogen der Ausstellung von der ältesten erhaltenen Keramik der Region, über Bau- und Kunstelemente der Backsteinstadt Landshut, Kröninger Hafnerware, Objekte aus dem Umfeld der Keramikschule bis zur Sammlung Strasser. Eine Wechsausstellung mit Werken von Görg Hohl und Toni Waim beschließt den Rundgang im Deutschen Saal.

→31.12.11 *Aufgetischt!* Stadtresidenz, Museen der Stadt Landshut.

Die ganze Spannweite handwerklicher und künstlerischer Gebrauchskeramik der Gegenwart. Die Ausstellung führt etwa ein Dutzend KeramikerInnen aus Deutschland, England und Japan zusammen, die mit ihrem handgefertigten, individuell gestalteten Tischgeschirr jeweils zu einer unverwechselbaren Ausdrucksform zwischen Tradition und Zeitgenossenschaft gefunden haben.

Die Auswahl der Arbeiten speist sich aus der Sammlung des Münchner Keramikliebhabers Rudolf Strasser, der seit mehr als drei Jahrzehnten die internationale Keramikszene verfolgt und allen Modeströmungen zum Trotz immer (auch) leidenschaftlich an der Gebrauchsfunktion von Keramik festgehalten hat. Denn sinnlicher Reiz, handwerkliche Herstellung und künstlerischer Anspruch kennzeichnen ein komplexes Wirkungsgefüge, das erst im Gebrauch zur vollen Entfaltung kommt - und im glücklichsten Fall sogar eine Nobilitierung des Alltags bedingt, weil sich im kunsthandwerklichen Erzeugnis das Ideal eines ganzheitlichen, nicht-entfremdeten Lebens zu erfüllen scheint.

Langerwehe

Töpfermuseum Langerwehe, Pastoratsweg 1, D-52379 Langerwehe. Tlf +49 2423 4446. Website: www.toepfermuseum.de.

→28.08.11 *Wiederbelebtes*. Arbeiten aus Ton, Mixed-Media, Filz und Malerei von „Projekt 5“. Töpfermuseum Langerwehe.

25.09.11-13.11.11 *Aus der Grube in den Ofen*. Ton und Keramik aus dem Westerwald. Töpfermuseum Langerwehe.

Leuchtenburg

Museum Leuchtenburg, Dorfstrasse 100, D-07768 Seitenroda. Website: www.leuchtenburg.de. Die Leuchtenburg in Seitenroda im Osten Thüringens bekommt ein neues Porzellanmuseum. In den kommenden drei Jahren sollen insgesamt zehn Millionen Euro in die Ausgestaltung der Burg gesteckt werden. Der Vorstand der Leuchtenburg, Sven-Erik Hitzer, sagte, geplant sei ein hochmodernes Museum, das die Geschichte des europäischen und chinesischen Porzellans als Eventmuseum aufarbeitet. „Die Zeiten der etwas verstaubt wirkenden Vitrinen sind gezählt. Mit dem neuen Porzellanmuseum werden wir uns von der klassischen Betrachtung lösen“.

Geplant sind sieben sogenannte „Porzellanwelten“, die die Entwicklung des Porzellans von den Anfängen bis heute beleuchten. Besonders in Szene gesetzt werden sollen die Ausstellungsstücke durch einen ausgeklügelten Einsatz von Licht und Musik, die eine außergewöhnliche Atmosphäre verbreiten sollen. Zu den Exponaten wird unter anderem die größte Porzellanvase der Welt gehören. Für das sieben-einhalb Meter hohe Exemplar soll sogar ein eigener Pavillon gebaut werden. Außerdem wird das weltweit vielleicht kleinste Porzellanprodukt gezeigt, das man nur durch ein Mikroskop erkennen kann.

Ludwigsburg

Keramikmuseum des Württembergischen Landesmuseum, Schloss Ludwigsburg, Schlossstrasse 30, D-71634 Ludwigsburg [ved Stuttgart]. Website: www.schloss-ludwigsburg.de.

Meissen

Porzellan-Museum, Staatliche Porzellan-Manufaktur Meissen, Talstrasse 9, D-01651 Meissen. Website: www.meissen.com. Das Porzellan-Museum ist einzigartig unter den Meissen-Sammlungen auf der Welt. Die Schauhalle ist die umfangreichste Sammlung Meissener Porzellane von den Anfängen 1710 bis heute.

1916 wurde das Museum als Schauhalle eröffnet, im Jahr 2005 durch ein Besucherzentrum erweitert. Die Fassade schmücken auf einer Gesamtlänge von 35 m und 9 m Höhe großformatige Wandflächen aus Meissener Porzellan. Die Motive erzählen die Geschichte der Manufaktur.

→31.12.11 *Baukunst, Macht und Porzellan in Deutschland ältestem Schloss*. [Dauerausstellung]. Albrechtsburg, Domplatz 1, D-01662 Meißen. Website: www.albrechtsburg-meissen.de.

Die Albrechtsburg ist das Wahrzeichen der Porzellanstadt Meißen. Sie gilt als Wiege Sachsens und war das erste Domizil der legendären Meissener Porzellanmanufaktur. Sie wurde auf Erlass von August dem Starken am 6. Juni 1710 auf der Albrechtsburg Meissen gegründet. Mehr als 150 Jahre fand in den Räumen des Schlosses die Porzellanherstellung statt, von der Bearbeitung der Rohstoffe bis zum fertigen Produkt. Nach dem Umzug der Manufaktur in das Triebischtal wurde das Schloss mit einzigartigen Wandmalereien zu einem Bilderbuch der sächsischen Geschichte.

In der neuen Dauerausstellung erleben die Besucher, neben der Nutzungsgeschichte als Manufakturgebäude, die Bereiche Wohnen im Schloss, gotischer Schlossbau, historische Umgestaltung und Aspekte sächsischer Landesgeschichte.

Mettlach

→25.09.11 *Aufbruch in die Moderne Glas- und Keramikdesign von Prof. Jean Beck (1862-1938)*. Keramikmuseum Mettlach, Alte Abtei, Saaruferstraße, D-66688 Mettlach. Website: www.keramikmuseum-mettlach.de.

Jean Beck wurde im Zeitalter des Historismus geboren und im Unternehmen Villeroy & Boch in Mettlach zum Keramiker ausgebildet. Mit Einsetzen des sich rasant und stürmisch entwickelnden Industriezeitalters gelang es ihm, durch engagiertes Studium seine Grundkenntnisse zu erweitern, eine Entwurfspalette mit eigener Handschrift zu entwickeln und mit der Konzentration auf den Werkstoff Glas und Keramik zu einem bedeutenden Gestalter der deutschen Moderne zu werden.

Waren seine ersten Entwürfe noch größtenteils dem Zeitgeist entsprechend im Stil des Historismus gestaltet, so lässt sich sein progressives Bestreben nach dem Neuen, dem sich anbahnenden Jugendstil und Art Deco, nicht leugnen. Und gerade dieses beharrliche Bestreben veranlasste ihn, Ende des 19. Jahrhunderts in München sesshaft zu werden, wo er 1898 ein „Kunstgewerbliches Atelier“ gründete.

Befreit von den Zwängen der Industrie avancierte Beck zu einem wichtigen Vorreiter der Moderne. Seine herausragenden Entwürfe ließ er bei namhaften Mitbewerbern der Glas- und Keramikindustrie anfertigen, blieb jedoch mit Villeroy & Boch bis Ende der 1920er Jahre als freischaffender Designer verbunden. Beck war kein Entwerfer im Sinne des „l'art pour l'art“ Prinzips. Seine Kreationen wurden größtenteils für die Serienfertigung konzipiert und sein Bestreben lag eher darin, ästhetische Gebrauchsobjekte in klarer Formensprache sowie neuartiger Farbpalette erlebbar zu machen.

München

→21.08.11 *Haute Couture in Porzellan - von Franz Anton Bustelli bis Vivienne Westwood*. Studioausstellung in Zusammenarbeit mit der Porzellan Manufaktur

tur Nymphenburg, Bayerisches Nationalmuseum, Prinzregentenstraße 3, D-80538 München. Website: www.bayerisches-nationalmuseum.de.

Die Commedia dell'Arte-Figuren des Modelleurs Franz Anton Bustelli für die Manufaktur Nymphenburg gehören zu den delikatesten figürlichen Schöpfungen der Porzellankunst des 18. Jahrhunderts. Die außergewöhnliche Ästhetik der Figurinen in der Wiedergabe von Bewegung, Ausdruck und Stofflichkeit, gesteigert durch die raffinierte Staffierung der Gewänder, spiegelt in trefflicher Weise die modischen Strömungen des galanten Zeitalters.

Der inhaltliche und formale Bezug zum Thema Mode veranlasste die Porzellan Manufaktur Nymphenburg, anlässlich ihres 260jährigen Bestehens die Figurinen Bustellis durch 16 der international renommiertesten Couturiers neu „einkleiden“ zu lassen.

Die in Kooperation zwischen den Meisterwerkstätten der Manufaktur und den Protagonisten der Modewelt – von Vivienne Westwood bis Gareth Pugh – realisierten Visionen werden in der Ausstellung zusammen mit den einzigartigen Rokokoausführungen aus der bedeutenden Porzellansammlung des Bayerischen Nationalmuseums präsentiert. Ergänzt wird die Schau durch eine Auswahl prächtiger Damen- und Herrenroben des 18. Jahrhunderts aus der Kostümsammlung des Museums.

Neuenberg

23.09.11-08.01.12 *Retrospektive Susanne Ring*. Schloss Neuenberg, Zweigmuseum des Badischen Landesmuseum Karlsruhe, D-75305 Neuenberg. Website: www.schloss-neuenburg.de.

Oberschleißheim

2011 *40 Jahre Meißener Porzellan-Sammlung Stiftung Ernst Schneider*. Meißener Porzellan-Sammlung Stiftung Ernst Schneider, Schloss Lustheim, Max-Emanuel-Platz 1, D-85764 Oberschleißheim.

Website: www.schloesser-schleissheim.de.

40 Jahre Meißener Porzellan-Sammlung Stiftung Ernst Schneider. Am 29. Juni 1971 wurde die berühmte Meißener Porzellan-Sammlung des Industriellen Ernst Schneider (1900-1977) in Schloss Lustheim der Öffentlichkeit übergeben. Der Umfang und die Bedeutung dieser einzigartigen Stiftung an den Freistaat Bayern sind allein mit den Beständen der Porzellansammlung im Dresdener Zwinger vergleichbar. Die Präsentation der über 2000 erlesenen Porzellane im Ambiente des kurfürstlichen Lustschlosses stellt ein barockes Ensemble von besonderem Reiz dar.

Oldenburg

→18.09.11 *Ursula Commandeur · „die anderen“*. Landesmuseum für Kunst und Kulturgeschichte, Schloss, Augusteum und Prinzenpalais, Damm 1, D-26135 Oldenburg.

Rudolstadt

Die Porzellan-galerie, Die Kunstsammlungen des Schlosses Heidecksburg, Thüringer Landesmuseum,

Schloß-bezirk 1, D-07407 Rudolstadt. Website: www.heidecksburg.de.

Die Porzellansammlung beinhaltet vornehmlich Arbeiten Thüringer Porzellanmanufakturen sowie Objekte, die aus den Materialien Steinzeug, Steingut und Ton hergestellt worden sind. Der insgesamt 4500 Keramiken umfassende Bestand geht größtenteils auf die Anfang des 19. Jahrhunderts in Rudolstadt existierende Sammlung des Gewerbevereins zurück. Weitere Stücke gelangten durch die „Fürst-Günther-Stiftung“, die den Nachlass des Fürstenhauses verwaltete, in das Museum. Besonders in den letzten fünfzehn Jahren erlangte diese Sammlung durch die Bearbeitung der Porzellanmanufakturen „Schwarzburger Werkstätten für Porzellankunst Unterweißbach“ und „Älteste Volkstedter Porzellanfabrik“ überregionale Bedeutung.

Selb-Plössberg

→23.10.11 *Erfinden“ - 5. Internationaler Porzellan-workshop KAHLA Kreativ*. Porzellanikon Selb [Europäisches Industriemuseum für Porzellan, Europäisches Museum für Technische Keramik og Rosenthal Museum], Werner-Schürer-Platz 1, D-91800 Selb. Tlf +49 9287 91800 0. Website:

www.porzellanikon.org. „Die Klammer für diese drei Ausstellungsteile ist, dass bei KAHLA immer über den Tellerrand hinaus geschaut wird“, sagt Barbara Schmidt, die als Designerin bei der KAHLA/ Thüringen Porzellan GmbH Weltruhm erlangte. „Bei KAHLA gibt es kein kurzes Briefing. Da wird ausgeholt, experimentiert, über die tägliche Arbeit hinaus gedacht - es geht in der Tat ums Erfinden.“ Und das ist auch der Titel der dreigliedrigen Schau, die im Porzellanikon Selb zu sehen ist: *Erfinden*. Gezeigt wird Porzellan aus dem 5. Internationalen Porzellanworkshop KAHLA kreativ. Dazu gesellen sich die Ergebnisse einer Semesterarbeit, die Barbara Schmidt mit Studierenden der Universität der Künste Berlin realisierte. Und schließlich die wichtigsten Produkte der Designerin selbst, die Barbara Schmidt in zwanzig Jahren für KAHLA entworfen und umgesetzt hat.

Das Porzellanikon und das innovative Familienunternehmen aus Thüringen verbinden seit vielen Jahren gemeinsame Projekte. Auch den im letzten Jahr realisierten Workshop in Kahla mit zwölf Teilnehmenden aus neun Nationen unterstützte Europas größtes Porzellanmuseum, um dazu beizutragen, „Kreativität und Innovation zu fördern und die Tradition alter Porzellanstandorte zu sichern“, wie es Museumsdirektor Wilhelm Siemen ausdrückt. Die von einer Jury aus hundertfünfzig Bewerbern ausgesuchten Workshop-Teilnehmenden haben sich von den Produkten, den technischen Möglichkeiten und dem Fabrikalltag inspirieren lassen. Sie waren frei, zu erfinden, was immer ihnen in diesen kreativen vier Wochen in den Sinn kam. Und das ist so unterschiedlich wie vielfältig, wie die abwechslungsreiche Ausstellung zeigt. Denn: „Erfinden heißt: Das Unmögliche wagen, unbekanntes Terrain betreten“, wie es der Firmengründer, Günther Raithel, auf den Punkt bringt. Und das haben die Teilnehmer getan.

Diese Interpretation des Wortes gab auch Barbara Schmidt an die Studierenden an der UdK Berlin weiter. Als Gastdozentin forderte sie die angehenden Produktdesigner dazu

auf, sich Dinge des täglichen Gebrauchs, insbesondere auf dem eigenen Tisch, anzuschauen, bewusst zu machen und damit auch das eigene Essverhalten.

Einzigste Maßgabe: Die Dinge, die dieser so genannten „Gegenstand-Recherche“ dienen, sollten nicht aus Porzellan sein. Dann sollten die angehenden Designer ihre Vorlieben, ihre Erkenntnisse und schließlich ihre Erfindungen in Porzellan umsetzen. „Erbgut“ ist dieses Experiment überschrieben. Es sollte untersucht werden, welche Formen und Eigenschaften der verwendeten Alltagsgegenstände ins Porzellan übertragbar und damit „vererbbar“ wären. Exemplarisch steht dieses Projekt für die Kooperation der KAHLA/ Thüringen Porzellan GmbH mit Hochschulen und jungen Designern.

„Bei KAHLA wechseln wir beim Betrachten von Porzellan gern die Perspektive: Wir wollen wissen, wo es herkommt, wie es heute beschaffen sein kann und was es können soll, wir werfen einen neugierigen Blick auf die Lebensverhältnisse und Bedürfnisse seiner Benutzer und manchmal übersehen wir absichtlich die Grenzen, die die Herstellungstechniken setzen“, so Barbara Schmidt. Damit ist im Grunde beschrieben, was die Ausstellung in ihrer dritten Abteilung zeigt. Der Untertitel: „Von Tellern und Tassen. Arbeiten der Designerin Barbara Schmidt für KAHLA aus 20 Jahren“. Deren Entwürfe lösten die klassische Servicestruktur auf und sorgten so für Furore. Auch hier sind Alltagsbeobachtung und experimentelle Arbeiten die Basis.

Staufen

→30.11.11 *Ins Rollen kommen · Thomas Weber – Keramische Skulpturen*. Keramikmuseum Staufen, Zweigmuseum des Badischen Landesmuseum Karlsruhe, Wettelbrunner Strasse 3, D-79219 Staufen. Website: www.landesmuseum.de.

Der 1958 in Ettlingen geborene Künstler Thomas Weber hat in den 1980er Jahren an der Staatlichen Akademie für Bildende Künste Stuttgart freie Grafik studiert. Auf der Suche nach einer eigenen Formensprache kristallisierte sich Ton als favorisiertes Medium seines künstlerischen Ausdrucks heraus. Die Ausstellung im Keramikmuseum zeigt die Bandbreite seines skulpturalen Werkes von den ersten Arbeiten bis hin zu den aktuellen Erzeugnissen.

In seinen Skulpturen beschäftigt sich Thomas Weber mit dem Menschen und seiner Kommunikation mit der Umwelt. Einfache, organische Formen, die in ihren Umrissen an Menschen erinnern, sind charakteristisch für sein Schaffen. Thomas Weber arbeitet meistens in Serien, bei denen die Skulpturen uniform gestaltet und gleichzeitig einzigartig sind. Dabei interessieren ihn der Gegensatz der Gleichförmigkeit in einer Gemeinschaft und die doch immer bestehende Individualität des Einzelnen.

Vor 20 Jahren wurde das Keramikmuseum in Staufen feierlich eröffnet. Das Zweigmuseum des Badischen Landesmuseums zeigt in seiner kulturhistorischen Dauerausstellung das Leben eines Hafners in Süddeutschland am Beispiel des letzten Töpfermeisters in Staufen. Darüber hinaus hat es sich durch seine zahlreichen Sonderausstellungen im Bereich der zeitgenössischen Keramik einen Namen gemacht

und sich zu einem lebendigen Forum der Keramik Kunst der Gegenwart entwickelt.

Thurnau

→16.10.11 *Claus Tittmann · Gefäße-Skulpturen-Bilder-Reliefs 2000-2011*. Töpfermuseum Thurnau, Kirchplatz 12, D-95349 Thurnau. Website: www.thurnau.de/toepfermuseum.

Weiden

16.10.11-31.01.12 *Das Weiße Gold des Nordens*. Jugendstil-Porzellan. Beispiel Rörstrand, Schweden. Bogudgivelse. Keramik-Museum Weiden, Zweigmuseum der Neuen Sammlung München, Waldsassener Kasten, Luitpoldstrasse 25, D-92637 Weiden/Oberfalz. Website: www.keramikmuseum.die-neue-sammlung.de.

Die drittälteste Porzellan-Manufaktur in Europa - nach Meißen und Wien-Augarten - lag in Schweden: 1726 gegründet in Schloß Rörstrand bei Stockholm. Rund 175 Jahre danach, in Zeiten des Jugendstils, erlangte das Weiße Gold aus Schweden Weltruhm mit subtiler Unterglasmalerei und frei geformten, naturalistischen Relief- und Durchbruchdekoren von hoher Raffinesse. Häufig entstanden die Arbeiten nach Entwürfen des Malers Alf Wallander (1862-1914): Nixen und Meerjungfrauen, Medusen, Krebse und andere Wasserwesen, Libellen, Echsen, Schwertlilien, Tulpen, eine Welt zarter Blüten und Blätter, fließender oder bizarrer Formen.

Die Ausstellung umfasst herausragende Beispiele der Rörstrand-Produktion um 1900, an der Schwelle zur Moderne, zwischen historistischem Stil-Pluralismus und Einflüssen fernöstlicher Keramik.

Schweiz

Genève

Musée Ariana, Musée suisse de la céramique et du verre, Avenue de la Paix 10, CH-1202 Genève. Website: www.ville-ge.ch/ariana.

→28.08.11 *Yoshimi Futamura – Arnold Annen*. Musée Ariana. Si l'expression céramique de Yoshimi Futamura, céramiste japonaise résidant à Paris, est intimement liée aux forces de la nature, dans toute sa complexité, ses bouleversements, ses ruptures, le céramiste bernois Arnold Annen, lui, flirte depuis plusieurs années avec les limites physiques de la porcelaine, affinant au maximum les parois de ses récipients jusqu'à obtenir des formes épurées et tendues qui révèlent la blancheur immaculée et la translucidité extrême du biscuit de porcelaine.

→28.08.11 *Millet un Bols*. Musée Ariana. A partir du petit bol à thé indien, le kulhar, la céramiste genevoise Claude Passet a proposé à cent céramistes internationaux de créer chacun une série de dix bols. Ces mille bols, témoins de la diversité des matériaux et des décors de la céramique contemporaine, ont été placés dans

des caisses-vitrines et sont partis pour un périple de deux ans et demi à travers le monde. Yoshimi Futamura et Arnold Annen viendront enrichir le propos avec des pièces de grandes dimensions.

→09.10.11 *Audrius Janušonis - figures céramique*. Musée Ariana. Katalog. Le sculpteur et céramiste lithuanien Audrius Janušonis (né à Alytus en 1968) explore avec passion, humour, dérision, esprit critique et virtuosité la figure humaine dans toute sa complexité. Punk, faune aux oreilles de Mickey, Madone au Coca-Cola ou sœurs jumelles aux liens inamovibles : Janušonis interpelle, séduit, dérange mais ne laisse en aucun cas indifférent.

13.10.11-25.03.12 *Philip Baldwin – Monica Guggisberg*. Musée Ariana. Maîtres verriers de renommée internationale, Philip Baldwin et Monica Guggisberg ont exploré les techniques du verre pour développer une esthétique fascinante de formes et de couleurs que vient sublimer une articulation maîtrisée de la lumière. Depuis deux décennies, ce couple d'artistes a donné naissance à une large palette d'objets qui s'étend des arts de la table à des installations sculpturales et monumentales.

Nederlandene

Amsterdam

Galerie Carla Koch, Prinsengracht 510, NL-1017 KH Amsterdam. Tlf +31 2 639 0198. Website: www.carlakoch.nl.

European Makers Gallery, Spiegelgracht 2a, NL-1017 JR Amsterdam. Website: www.europeanmakers.nl. Permanente expositie met werk van Europese kunstenaars.

Delft

Galerie Terra Delft, Galerie voor hedendaagse keramiek, Nieuwstraat 7, NL-2611 HK Delft. Website: www.terra-delft.nl.

→17.09.11 *Cathy Fleckstein*. Galerie Terra Delft.

24.09.11-22.10.11 *Martin McWilliam*. Galerie Terra Delft.

What I am looking for in my work with 'clay and fire' lies in their own essential beauty and the play between them - a beauty subjective, difficult to define, control or repeat - something to do with chance coincidence. My methods are as simple/direct as possible where chance has space to surprise. This leads me along a narrow ridge between my will and that of the material.

I make coil/slab-built Stoneware "Trompe-l'œil" objects, coloured with kaolin slips all wood-fired in a 6 ku/m chamber kiln. They give the idea of simple bowls and jars, of a tradition that has given me a lifelong fascination, but take them into another space of the mind.

29.10.11-26.11.11 *Mariette van der Ven*. Galerie Terra Delft.

Deventer

11.09.11-08.10.11 *Anne Verdier & Brigitte Penicaud*. Loes and Reinier Gallery, Korte Assenstraat 15, NL-7411 JP Deventer. Website: www.loes-reinier.com.

Groningen

→20.05.12 *Famille Verte*. Chinese Porcelain in Green Enamels. Groninger Museum, Museum-eiland 1, NL-9711 ME Groningen. Website: www.groningermuseum.nl.

The exhibition Famille Verte is about a very special kind of Chinese porcelain. Simply put, famille verte (c.1680-1725) wares are extraordinarily fine and beautiful objects. The colourful decorations of flowers, butterflies, mythical animals or Chinese figural scenes are rendered in painstaking detail. In the West, this porcelain with its strange and exotic subjects ranked among the best available and was coveted by the wealthy. The more than 120 objects in the exhibition have a big variety in shape and decoration.

Famille verte. As the 19th-century French name implies, the decorations are predominantly painted in different shades of bright green enamels, combined with blue, yellow, red, black and sometimes some gold. This type of porcelain was made in the period c. 1680–1725, during the reign of Emperor Kangxi (1662–1722), when production in the porcelain kilns in Jingdezhen was at its height. As a new, modern type of ware, famille verte enjoyed a widespread appeal and was produced for the domestic Chinese market as well as for export to Europe.

Nowadays, famille verte can be found in museums, country houses, palaces and private collections all over Europe and the USA. In the Netherlands, too, it constitutes a substantial part of several museum collections of Chinese ceramics, e.g., the Rijksmuseum Amsterdam, the Municipal Museum in The Hague, the Boymans van Beuningen Museum in Rotterdam, the Groninger Museum in Groningen, and the Prinsessehof Museum in Leeuwarden. Notwithstanding its high quality, its beauty and its ongoing appeal, famille verte has never been the subject of a monograph or exhibition in the West or in China.

Haag

→23.10.11 *Sovereign Splendour*. Imperial porcelain from Shanghai. Katalog. Gemeentemuseum, Stadhouderslaan 41, 2517 HV Den Haag. Website: www.gemeentemuseum.nl.

Only the best was ever good enough for the court of imperial China. It had its own special factories using the highest quality porcelain, the most virtuoso craftsmen and the finest pigments to produce the crème de la crème of Chinese ceramics. Now, for the very first time, a hundred of these masterpieces from the collection of the Shanghai Museum are to be exhibited outside Asia. However, the forthcoming Sovereign Splendour exhibition at the Gemeentemuseum Den Haag will not present these magnificent examples of imperial porcelain in isolation: through a focus on the

symbolism and significance of their decoration, it will also introduce the public to the fascinating myths and traditions of pre-revolutionary China.

In the early seventeenth century, it became fashionable in the Netherlands to collect Chinese porcelain. Pieces imported by the Dutch East India Company (VOC) were in great demand at auction, despite the high prices they fetched. However, the objects that were so popular in this country were specifically made for export and were of far lower quality than the porcelain produced for the imperial court.

During the Ming (1368-1643) and Qing (1644-1911) dynasties, countless masterpieces were produced and passed down from generation to generation. A key difference between ordinary porcelain and that of the imperial court is the mainly ceremonial, rather than domestic, nature of the latter. Following the 1911 revolution that ended the reign of the last emperor, Xuantong, what survived of the imperial porcelain collection was split up. The Shanghai Museum possesses the largest collection of it in China and has now, exactly a century after the fall of imperial China, agreed to exhibit a representative selection here at the Gemeentemuseum.

The pieces are of the very finest quality and illustrate the sophisticated lifestyle enjoyed by the emperors over many centuries. An example of this quality and sophistication is a charming quail-shaped lidded box with a Fencai glaze, dating from the time of Emperor Qianlong (1736-1795). The little bird's eyes, beak and feathers are depicted in minute naturalistic detail and true-to-life colour. The meticulous care of the maker is particularly evident when the box is turned over to reveal two tiny legs depicted in relief on the bottom.

The paintwork on the dishes, vases and jars is not purely ornamental, but often includes auspicious symbols. For example, bats and clouds stand for 'superabundant everyday happiness', while the pomegranate, peach and citron symbolise 'many sons and long life' and the five-clawed dragon is deemed to represent imperial power.

Leeuwarden

Keramikmuseum Prinsessehof, Grote Kerkstraat 11, NL-8911 DZ Leeuwarden. Website: www.prinsessehof.nl.

08.03.11 → *Schenking lusterkom - de collectie Hillegonda Janssen*. Eerste verdieping. Islamitische keramiek. Keramikmuseum Prinsessehof.

→30.10.11 *10.000 x Happiness!* Gelukssymbolen op Chinees porselein. Bogudgivelse. Keramikmuseum Prinsessehof.

20.11.11- januar 2012 *Ik zing de aarde aarde*. Keramisch werk van Lucebert. Keramikmuseum Prinsessehof.

Leiden

→18.09.11 *Form Against Time*. Martin McWilliam at the Rijksmuseum. Rijksmuseum van Oudheden, Rapenburg 28, NL-2311 Leiden. Website: www.rmo.nl. Solo exhibition of Martin McWilliam's work over the 10 years from 2000 to 2010.

Milsbeek

17.09.11-18.09.11 *Keramisto*. [Keramiekmarkt]. 24e internationale keramiekmanifestatie. Mookerplas, Milsbeek, North-Limburg. 100 leading ceramists from Europe show new work.

Otterlo

Nederlands Tegelmuseum, Eikenzoom 12, NL-6731 BH Otterlo. Website: www.nederlandstegelmuseum.nl.

→25.09.11 *Theetijd in Otterlo, theeceremonie uit alle windstreken*. Nederlands Tegelmuseum.

→25.09.11 *Anna Hulzink - keramische beelden*. Nederlands Tegelmuseum.

09.10.11-26.02.12 *Arts & Crafts, van William Morris tot Pierre Cuypers*. Nederlands Tegelmuseum.

oktober 2012-februar 2013 *Huize Kareol - Max Laeuger in Nederland*. Nederlands Tegelmuseum.

Tegelen

→04.09.11 *Nicolaas Dings*. Keramikcentrum Tiendschuur Tegelen, Pottenbak-kersmuseum, Kastelaan 8, NL-5932 AG Tegelen. Website: www.tiendschuur.net.

Belgien

Andenne

Musée de la Céramique/ Keramikmuseum, Rue Charles Lapierre 29, B-5300 Andenne. Website: www.ceramandenne.be.

→28.08.11 *Figurines à la folie, un monde de porcelaine*. Musée de la Céramique/Keramiekmuseum.

17.09.11-08.01.12 *Céramiques de l'Art Déco en Belgique*. Katalog. Musée de la Céramique/ Keramikmuseum.

Produites aux quatre coins du pays, fabriquées en série ou non, par des manufactures ou des artistes indépendants, les céramiques Art Déco belges allient tradition et innovation ainsi que fonction et esthétique. Parmi les artistes citons Charles Catteau et son atelier de fantaisie, Oscar De Clerck, Angelo Hecq, Domien Ingels, Edgard Aubry et Roger Guérin. Henri Javaux, le céramiste andennais incontournable de la période, sera à (re)découvrir parmi d'autres personnalités qui ont su profiter des qualités techniques des

ateliers locaux. Les manufactures hennuyères de Saint-Ghislain, de Nimy, de Thulin...seront également illustrées aux côtés des ateliers de Bruxelles et de Flandre dont l'épicentre est Torhout. Du mobilier d'époque, dont celui fabriqué par les ateliers De Coene à Courtrai, met en scène des ensembles de carreaux, des services de table, des pendules, des figurines en craquelés... et vous plonge dans le quotidien des années folles.

Bruxelles

Musées royaux d'Art et d'Histoire/Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, 10 Jubelpark, B-1000 Bruxelles. Website: www.kmkg-mrah.be.

10.09.11-15.10.11 *Ann Van Hoey and Gustavo Pérez*. The exhibition is a part of Design September. Puls Contemporary Ceramics, Place du Châtelain 4, B-1050 Bruxelles. Website: www.pulsceramics.com.

10.09.11-15.10.11 *Living with Ceramics*. Puls at Ampersand House & Gallery. The exhibition is a part of Design September. A large scale exhibition featuring ceramics by Cathy Coëz, Wouter Dam, Louise Hindsgavl, Steen Ipsen, Morten Løbner Espersen, Bodil Manz, Bente Skjøttgaard.....ao. The complete program-me will be announced shortly. [Website: www.ampersandhouse.com].

Gent

Museum voor Sierkunst & Vormgeving, Jan Breydel Straat 5, B-9000 Gent. Website: <http://design.museum.gent.be>.

→16.10.11 *Esprit Porcelaine*. Contemporary art porcelain. Museum voor Sierkunst & Vormgeving. In 1768 excavatable deposits were found in the vicinity of Limoges which were suited for porcelain production. As soon as production was started, the renown of Limoges porcelain developed in such a way that the name of the city has become synonymous with porcelain.

1984 saw the creation of "Esprit Porcelaine": a think tank, a pool of creative ceramicists. For 25 years designers, craftsmen, artists and sculptors have worked in highly diverse ways and approached the art of fire in different manners. The collective sets out to stimulate the relationship between the artists and the porcelain industry of Limoges, as well as to create innovative products and therefore usher in a revival of "Les arts de la table". The objects illustrate the technical skills required to achieve elevated levels of quality; particularly whenever porcelain is combined with other materials.

19.11.11-26.02.11 *Kaj Franck*. Universal Designer. Museum voor Sierkunst & Vormgeving. This year it is exactly 150 years ago that Kaj Franck was born. A perfect occasion to set up a retrospective exhibition of his work; Kaj Franck was one of the founders of the trend-setting, modern Finnish design. He is described as the "conscience" of Finnish design. His designs are pure forms. What is left are the bare essentials.

Raeren

→11.09.11 *Aus der Grube in den Ofen*. Ton und Keramik aus dem Westerwald. Musée de la Poeterie de Raeren/Pottenbakkerijmuseum Raeren, Burgstrasse 103, B-4730 Raeren. Website: www.toepfereimuseum.org.

Frankrig

Lacapelle-Biron

→30.10.11 *Terre papier*. Musée Bernhard Palissy, Saint-Avit, F-47150 Lacapelle-Biron. Website: www.museepalissy.net. Tlf. +33 5 53 40 98 22.

Paris

Musée National de Céramique Sèvres, Place de la Manufacture, F-92310 Sèvres. Website: www.musee-ceramique-sevres.fr.

→29.08.11 *Hommage à Robert Deblander*. Musée National de Céramique Sèvres. Sèvres - Cité de la céramique présente dans son "Carré Actualités" une sélection des créations de Robert Deblander (1924-2010).

→26.09.11 *Monumental - Les ateliers de Sèvres, par Patrick Tourneboeuf*. Musée National de Céramique Sèvres.

Sarreguemines

→19.09.11 *Humanofolie*. Moulin de la Blies, Musée des Techniques Faiencières, 125, avenue de la Blies, F-57200 Sarreguemines. Website: www.sarreguemines-museum.com.

21.10.11-30.01.12 *Céramique des Années folles... aux Années 30*. L'Art déco s'expose au musée. Katalog. Musée de la Faïenc, 17 rue Poincaré, F-57200 Sarreguemines. Website: www.sarreguemines-museum.com.

Dans le contexte de l'après Première Guerre mondiale, l'esthétique et le style de vie des contemporains des Années folles traduisent une envie d'oublier le passé, un goût pour la nouveauté, pour la frivolité parfois, mais aussi pour un design moderne voire avant-gardiste inspiré par des mouvements comme le Bauhaus. L'exposition aborde la production céramique de cette période et s'accompagne d'un programme d'animations autour des années 20. Le musée réunit ici ses collections sur le thème et fait appel à de nombreuses collections tant publiques que privées.

Spanien

Barcelona

Museu de Ceràmica, Palau Reial de Pedralbes, Av. Diagonal 686, 08034 Barcelona. Website: www.museuceramica.bcn.es.

→18.09.11 "... *Es Rosa !!!*" Ceràmica d'Alberto Andrés. Museu del Cantir, Pl. de l'Església 9, 08310 Argentona (Barcelona). Website: www.museucantir.org.

→16.10.11 Blue Clays. Homage to Trinidad Sánchez-Pacheco. Museu de Ceràmica.

03.11.11-04.03.12 *Earthenware works from Antiquity*. Convergence in the Mediterranean. Museu de Ceràmica.

Italien

Faenza

→25.09.11 *International Competition of Contemporary Ceramic Art in Faenza*. 57th Premio Faenza. Museo Internazionale delle Ceramiche in Faenza, via Campidori 2, I-48018 Faenza RA. Tlf +39 546 21240. Website: www.micfaenza.org.

Museo Carlo Zauli, via Della Croce 6, 48018 Faenza. Website: www.museozauli.it.

USA

Concord

17.09.11-09.10.11 *Tim Rowan*. Lacoste Gallery, 25 Main Street, Concord, Massachusetts 01742. Website: www.lacostegallery.com.

Creedmoor

→21.08.11 *National Teapot Show VIII*. Cedar Creek Pottery and Gallery, [The corner of Durham, Granville and Wake Counties at], 1150 Fleming Road, Creedmoor, NC 27522. Website: www.cedarcreekgallery.com.

Whether your teapot collection numbers one or one hundred, be sure to come out to The Gallery and see this amazing show. If you missed the Collector's Opening, don't fret; many of the teapots are still for sale. We have photos of the teapots online now too.

Bright, bold, daunting, delicate and sublime. Teapots made to brew tea, the imagination or both! Created from clay, glass, metal, wood and more by local, regional and national artists. Over 150 teapots for show and sale. Back by popular demand, the National Teapot Show VIII is a

triennial show curated by Cedar Creek Gallery dating back to 1989.

Denver

→18.09.11 *Marvelous Mud · Clay Around the World*. Denver Art Museum, 100 W 14th Ave Pkwy, Denver CO 80204. Website: www.denverartmuseum.org. Includes 8 exhibitions, live artist demonstrations, and hands-on programming.

Overthrown: Clay Without Limits. Udstilling med bl.a. Marie T. Herman og Anders Ruhwald. The twenty-five artists in *Overthrown: Clay Without Limits* took on adventurous challenges to make the works in this exhibition. Most were made especially for *Overthrown* and many are in direct dialogue with our dynamic Daniel Libeskind-designed architecture; they move beyond the pedestal to the wall, the floor, and even the ceiling. A few extend beyond the Anschutz Gallery, across the entire museum complex. They break boundaries that are physical, technological, conceptual, and spatial.

Working in all scales, from architecturally expansive to almost impossibly small, the artists in *Overthrown* employ twenty-first-century technology hand-in-hand with standard modeling and molding techniques. They use digital cameras, computers, laser cutters, 3-D printers, and computer-controlled mills along with more traditional tools.

Some push the forms of functional objects. Others push the limits of fragility. They take risks that draw on material chemistry and maverick kiln techniques. Some of their works include not only clay, but also found objects such as metal, plastic, and abandoned industrial materials. *Overthrowing* our expectations of ceramic art - its size, its context, its methods, and its meaning - these artists show us new ways of using this versatile and timeless material.

Potters of Precision: The Coors Porcelain Company. The Coors Porcelain Company, now known as CoorsTek, creates specialized scientific forms - crucibles, beakers, evaporating dishes - that have remained virtually unchanged since their earliest iteration. Beauty and function exist simultaneously in vessels that serve scientists' precisely stated needs.

Blue & White: A Ceramic Journey.

The technique of creating blue-and-white ceramics was a great innovation of Chinese ceramic history and they became a vital component of China's export trade. *Blue and White: A Ceramic Journey* conveys the popularity of blue-and-white pottery throughout the centuries in different parts of the world. The exhibit will feature objects ranging from early periods of blue-and-white ceramic production to present day examples.

Focus: Earth & Fire.

Focus: Earth and Fire showcases ceramic work in the DAM's modern and contemporary art collection, as well as paintings that respond to earth and fire. This presentation takes the widest approach to the theme and celebrates the myriad artistic responses to rugged mountains, powerful

earthquakes and volcanoes, blazing forest fires and even the hot sunlight pouring down from millions of miles away.

Mud to Masterpiece: Mexican Colonial Ceramics. Columbus's encounter with the Americas and Magellan's circumnavigation of the world marked the beginning of the modern era of global trade. Mexico sat at the crossroads where Asian objects traversed the Pacific, European goods came over the Atlantic, and Mexican products were exported in return. Objects from all these areas came together in colonial Mexico, inspiring local artists to alter and mingle details in new ways. Nowhere is this new dynamic more evident than in art made from clay.

Mud to Masterpiece: Mexican Colonial Ceramics explores the era of global trade and its effect on traditional Mexican earthenware, Chinese porcelain and Mexican majolica. Between 1521 and 1821, the ancient Mexican ceramic art of unglazed, low-fired earthenware was exported to Spain where it became quite fashionable. In return, Spanish artists introduced the potter's wheel and high-fired hard glazes to Mexico, producing a pottery known as majolica. Trade brought Chinese porcelain to Mexico and its decorative motifs influenced both native earthenware and Mexican majolica. More than 30 pieces of Chinese porcelain, Mexican earthenware, and Mexican majolica will be exhibited alongside Mexican colonial paintings that depict the use of ceramics in daily life.

Marajó: Ancient Ceramics from the Mouth of the Amazon. Adorned in an ornate style with modeled, carved, and painted human faces and figures, reptiles, snakes, and birds, Marajó ceramics were used for feasting, ceremonial life, and funerary offerings.

Marajó: Ancient Ceramics from the Mouth of the Amazon focuses on the elaborately decorated red, white, and black earthenware ceramics from the people who occupied the Brazilian island of Marajó from A.D. 400 to 1300. Despite their artistic sophistication, ancient Amazonian ceramics are largely unknown to the public. Marajó is the first exhibition devoted to this topic in the United States.

→01.01.12 *Nampeyo: Excellence by Name.*

Nampeyo: Excellence by Name is on view in the American Indian art galleries. Nampeyo is recognized as one of the greatest ceramicists of the 20th century. This exhibition traces the full spectrum of the famed Hopi artist's career, highlighting key elements of her innovative forms and designs and the work of successive generations of her family.

New York

The Everson Museum of Art, 401 Harrison Street, Syracuse, New York 13202. Website: www.everson.org. The Everson's permanent collection encompasses approximately 11,000 objects, including paintings, ceramics, sculpture and videos. Although the collection has changed and grown substantially over its 100+ year existence, the Everson's current collection continues to grow and has been steered by decisions made early in the museum's history.

Syracuse China Center for the Study of Ceramics. This presentation of the Everson's extensive, internationally recognized collection of ceramics spans from ancient sculpture and Ming dynasty porcelain all the way to contemporary works.

The Schein-Joseph International Museum of Ceramic Art, Alfred University, New York.

Website: <http://ceramicsmuseum.alfred.edu>.

Due to nearby construction the exhibition gallery of the Museum is closed until further notice. The Museum is currently located in a temporary 1500 sf gallery in Binns-Merrill Hall on the Alfred University campus.

The Schein-Joseph International Museum of Ceramic Art at Alfred houses nearly 8,000 ceramic and glass objects, ranging from small pottery shards recovered from ancient civilizations to contemporary sculpture and installation pieces to advanced ceramics reflecting the cutting edge of ceramic technology. The Museum is a teaching and research facility, one educational component of the New York State College of Ceramics at Alfred University. In 1900, Charles Fergus Binns was appointed as the founding director of the New York State School of Clay-Working and Ceramics, now known as the College of Ceramics. Thus, the study of ceramic art and science was established as the educational focus at Alfred and has remained so for nearly a century.

In the early 1900's as Binns taught pottery making, glaze and clay recipes, and ceramic history, a small "museum" was established where groupings of student and faculty work could be displayed for study, enjoyment and discussion. Collections were amassed almost independent of scholarly direction. Nearly ninety years later, in 1991, a Museum was formally established at Alfred. The Museum celebrates American ceramics, but within the broader context of worldwide ceramic creativity and history, a history representing thousands of years.

The outstanding collection of graduate thesis ceramics created by Alfred-educated ceramists is unique to Alfred and historically has formed the core of the collection. The permanent collection has grown to include works by internationally recognized ceramic artists such as Rosanjin, Bernard Leach, Shoji Hamada, and Lucie Rie as well as Chinese funerary jars and tomb sculpture from the Neolithic Period, Roman and Byzantine lamps, Nigerian market pottery, European dinnerware, and products of American whiteware companies. Also represented are advanced ceramics, including a femoral hip joint replacement and a ceramic (zirconia) watch.

Internationally recognized American artists represented in the Museum's permanent collection include Charles F. Binns, Anne Currier, Val Cushing, Ruth Duckworth, Ken Ferguson, Andrea and John Gill, Vivika and Otto Heino, Wayne Higby, Karen Karnes, Howard Kottler, Harrison MacIntosh, Theodore Randall, Daniel Rhodes, Mary Roettger, David Shaner, Ellen Shankin, Robert Turner, Peter Voukos, Beatrice Wood, Betty Woodman, and Eva Zeisel, to name just a few.

→30.09.11 *Twenty*. The Schein-Joseph International Museum of Ceramic Art.

In celebration of the twentieth anniversary of the Schein-Joseph International Museum of Ceramic Art, Leslie Belevance, Dean of the School of Art and Design in collaboration with Susan Kowalczyk, Museum Collections Manager, organized the exhibition, TWENTY. The exhibition draws from the Museum's permanent collection including only objects collected over the past twenty years. The collection at Alfred began in 1900 but was not officially a museum until 1991. Chosen pieces includes work dating from 2700 BCE to the present including work by Charles Fergus Binns, Eva Zeisel, Karen Karnes, Robert Sutherland, Satoru Hoshino, Susanna Biondo, Rebecca Chappell, Eric Mirabito, Yukio Ito, Brother Thomas, Betty Woodman, Linda Sikora, John Gill, Ayumi Horie, Andy Brayman and others.

20.10.11-02.12.11 *Echo Chamber · Anders Ruhwald and Marie Torbensdatter Hermann*. The Schein-Joseph International Museum of Ceramic Art.

Echo Chamber is a tandem solo exhibition by two young Danish-born ceramic artists of note. A commonality in their work is that both artists allude to the broad expanse of everyday furnishings and yet are committed to ceramics as a medium to explore the tension between refinement and anti-form. We half-recognize the bowl that Hermann throws on the wheel and the hand-modeled pylon Ruhwald builds but these objects disrupt the traditional categories of ceramic "vessels" and "sculpture." The artists craft specific objects that allude to a functional form or social habit but one deformed or gone astray. The curious tension in their work is that the Modernist command to "make it new" is done and undone in a counter-intuitive and sometimes humorous vein. The exhibition title "echo" can be read a few ways, in relation to their working methods and identities. The artists are listening to the resonating idealist rhetoric from fifty years ago, specifically when Scandinavian design was valorized as a mythic ethos. Ruhwald and Hermann also work in terms of variation and reiteration, call and response. They are also a couple and, as Ruhwald notes, "we talk a lot about our work but mostly after it has been done."

Ruhwald has taught at several universities and this exhibition is a reverberation of sorts as it marks a return to Alfred for him and his work, as he was an artist-in-residence during summer school in 2009 when he made some of this work. Both artists completed MFAs at London's Royal College of Art, Ruhwald in 2005 and Hermann in 2009. Hermann was the studio manager for Edmund de Waal from 2003-2007 and retains a foothold in London as a curator and co-director of Six pm project space. They currently live and work in greater Detroit, where Ruhwald is the artist-in-residence and head of the Ceramics Department at Cranbrook Academy of Art.

Hermann's work is in the collections of Statens Kunstfond, Denmark, the Jingdezhen Ceramic Art Museum in China and the Rothchild Collection in the UK. Ruhwald's work is represented in the collections of the Victoria and Albert Museum, UK; the British Crafts Council; Detroit Institute

of Arts; National Museum of Decorative Arts, Norway; National Museum of Sweden; Danish Museum of Art and Design, Denmark; New Taipei City Yingge Ceramics Museum, Taiwan; and several other public and private collections. They are both currently featured in "Overthrown: Contemporary Ceramic Art" at the Denver Art Museum.

Pomona

American Museum of Ceramic Art, AMOCA, 340 S. Garey Avenue, Pomona CA 91766. Website: www.ceramicmuseum.org.

→29.10.11 *Exposed: Sculpture and Promised Gifts from AMOCA's Permanent Collection*. American Museum of Ceramic Art, AMOCA.

12.11.11-31.03.12 *Common Ground · Ceramics in Southern California 1945-1975*. Katalog. AMOCA The American Museum of Ceramic Art, a proud participant of the J. Paul Getty Foundation's Pacific Standard Time: Art in L.A. 1945-1980 exhibition project, announces its countdown to its November 12th, 2011 Grand Opening at its future, new location at 399 North Garey Ave, Pomona, CA 91767. The first project of its kind, Pacific Standard Time is a collaboration of more than sixty cultural institutions across Southern California coming together for six months beginning October 2011 to tell the story of the birth of the Los Angeles art scene and how it became a new force in the art world. Each institution will make its own contribution to this grand-scale story of artistic innovation and social change, told through a multitude of simultaneous exhibitions and programs. Exploring and celebrating the significance of the crucial years after World War II through the tumultuous period of the 1960s and 70s, Pacific Standard Time encompasses developments from modernist architecture and design to multi-media installations; from L.A. Pop to post-minimalism; from the films of the African-American L.A. Rebellion to the feminist happenings of the Woman's Building; from ceramics to Chicano performance art, and from Japanese-American design to the pioneering work of artists' collectives.

To represent the significant role of ceramics in this time period, the American Museum of Ceramic Art is researching and planning for an exhibition of post-WWII Los Angeles area ceramics entitled, *Common Ground: Ceramics in Southern California 1945-1975*. This seminal exhibition of mid-century Southern California pottery will focus on the tremendous growth and experimentation in studio and industrial ceramic work during the decades following WWII. Artist Millard Sheets (1907-1989), a leading educator and designer, exerted considerable influence on a multitude of Los Angeles area art institutions. Sheets' strongly held concept of "good design" acted as a catalyst in forming ceramic practices and opinions about art, interiors and architecture. *Common Ground* will survey examples of work by such notable ceramicists as Laura Andreson, Carlton Ball, Dora De Larios, Otto & Vivika Heino, Elaine Katzer, Glen Lukens, William Manker, John Mason, Harrison McIntosh, Gertrud & Otto Natzler, Susan Peterson, Kenneth Price, Paul Soldner, and Peter Voulkos.

San Diego

16.10.11-15.04.12 *San Diego's Craft Revolution – From Post-War Modern to California Design.* Mingei International Museum, 1439 El Prado - on the Plaza de Panama, San Diego CA 92101. Website: www.mingei.org.

Canada

Toronto

Gardiner Museum, 111 Queen's Park, Toronto, Ontario, Canada M5S 2C7. Website: www.gardinermuseum.on.ca.

→18.09.11 *Jun Kaneko.* Gardiner Museum.

Jun Kaneko (American, born Japan 1942) studied painting in his native Japan as a young man. In 1963, he moved to the United States where he studied ceramics with a number of influential artists from the California School, including Peter Voulkos and Paul Soldner. Although Kaneko is best known for creating large-scale ceramic sculptures and installations, painting has remained an important part of his artistic practice throughout his career. In recent years Kaneko has also branched out to design opera sets and costumes for several productions in Omaha, Atlanta, Philadelphia and Vancouver.

This exhibition presents a survey of 39 works by Kaneko ranging in date from the early 1980s to the early 2000s. The works in the exhibition include a mix of large and small ceramic sculptures as well as a selection of paintings and drawings. The combination of works in different media emphasizes Kaneko's strong command of form and colour, and his longstanding interest in optics and perception.

→04.12.11 *Creamware.* Gardiner Museum.

Creamware refers to a large family of earthenwares covered with cream-colored glazes that were produced in England and continental Europe during the late 18th and 19th centuries. Creamware was a revolutionary product in its time because it possessed many of the same practical and aesthetic qualities as porcelain, but could be produced for a fraction of the cost. For this reason, it quickly emerged as the ceramic tableware of choice for middle class consumers. Competition from creamware producers put great pressure on many English and European porcelain factories, helping to force some out of business and others to modify their products. For such a seemingly simple ceramic, creamware had a profound social and economic impact that resonated even into modern times. This exhibition will showcase a collection of creamwares that were donated to the Gardiner Museum in 2008 by long-time members Jean and Ken Laundry. This exhibition will be the first time many of the objects have been publicly displayed.

13.11.11-08.01.12 *The Tsar's Cabinet.* Two Hundred Years of Russian Decorative Arts Under the Romanovs. Gardiner Museum. The Tsar's Cabinet features a selection of imperial Russian porcelain and decorative arts drawn from an important private American collection. With more than 160 objects ranging from porcelain dinner services and glass wares to decorative enamel and silver wares, the exhibition vividly illustrates the majesty and luxury of imperial Russian culture during the Romanov reign.

The artworks in the exhibition are grouped according to the tsars under whose reigns they were made, and are interpreted to help visitors understand the history of Russia during the Romanov period.

Most of the objects in the exhibition were specifically designed for and used by the tsars and members of the Russian imperial family. The pieces include magnificent examples of works from the Imperial Porcelain Factory, the Imperial Glassworks, and the private firms of Fabergé and Ovichinnikov. Many of the objects are extremely rare and offer one of the best opportunities to see outstanding imperial Russian art outside of Russia.

Galerie Besson

15 Royal Arcade, 28 Old Bond Street, London

The gallery opened in 1988 and it has been an extraordinary and exciting 23 years for me. I have met many wonderful artists who have given me encouragement, support and friendship. I have learnt so much from the public, enthusiasts and above all from the artists. Now, after 245 exhibitions and aged 77, I have come to the decision to close the gallery...

It has been my intention that my gallery should be useful in promoting ceramics on the international market. I feel that that has been achieved... On a personal level, I am sure that you can imagine that the decision to close the gallery has not been easy but I feel that this is the right time to change direction while I still have the energy to do so.

I shall continue to work, but without a gallery, and look forward to new projects as a consultant. I hope we shall remain in touch.

With my best greetings,

Anita Besson, March 2011

Bøger, kataloger og artikler om dansk keramik 2011

ved Gunnar Jakobsen

- Sagt mellem Heidi og Aage Birck.* Af Charlotte Melin. Medlemsnyt. Venneforeningen for Danmarks Keramikmuseum Grimmerhus. 9. årg. 2/2011, s 3-4. ill.
- Heidi Guthmann Birck.* "Sculptural travels in time and form ..." Von Lisbeth Tolstrup. New ceramics. 2/2011, s 28-31. ill.
- Heidi Guthmann Birck.* "Skulpturelle Reisen in Zeit und Form ..." By Lisbeth Tolstrup. Neue Keramik. 2/2011, s 28-31. ill.
- Keramiske værker af Paul Gauguin.* Af Inge-Lise Zinck. Forord af Bodil Busk Laursen. Det dansk Kunstindustrimuseum, København 2011. 72 s. ill. litt. noter. engelsk og fransk resumé. hf. 110 kr.
- A Dane on Loch Eriboll.* By Giles Sutherland. Ceramic Review. 250/2011, s 30-34. ill. [Lotte Glob].
- Gerd Hjort Petersen i Strib Kirke.* Af Vibeke Erbs. Medlemsnyt. Venneforeningen for Danmarks Keramikmuseum Grimmerhus. 9. årg. 2/2011, s 12. ill.
- Marie Hjorth.* Af Peter Tiemroth. Bornholms Museum, Rønne 2011. 46 s. ill.
- Asger Kristensen.* By Sofie Minke Anderson. New ceramics. 4/2011, s 26-27. ill.
- Asger Kristensen.* Von Sofie Minke Anderson. Neue Keramik. 4/2011, s 26-27. ill.
- Ursula Munch-Petersens Hærvejsrelief i Bække.* Af Teresa Nielsen. KOT. Kunst omkring Trolden. 19. årg. 1/2011, s 21. ill.
- Ursula Munch-Petersens Hærvejsrelief i Bække.* Af Teresa Nielsen med Ursula Munch-Petersens tanker om relieffet. KOT. Kunst omkring Trolden. 19. årg. 2/2011, s 14-19. ill.
- Ursula Printz - figurer og tekoppar.* [Artikel]. I: Formsagor. Av Petter Eklund. Carlssons Bokförlag, Stockholm 2011, s 164-168. ill.
- Glasurens mester* af Gitte Just. Antik & Auktion. 14. årg. 1/2011, s 28-33. ill. [Axel Salto].
- Bente Skjøttgaard - spor.* Af Teresa Nielsen. KOT. Kunst omkring Trolden. 19. årg. 2/2011, s 6-8. ill.
- Dialog med Lin Utzon* ved Vibeke Erbs. Medlemsnyt. Venneforeningen for Danmarks Keramikmuseum Grimmerhus. 9. årg. 1/2011, s 15.
- Gertrud Vasegaard.* Galerie Besson, London 2011. [24 s incl omslag]. ill. (s 4-5 Gertrud Vasegaard (1913-2007). By Henning Jørgensen).
- Gertrud Vasegaard.* Af Henning Jørgensen. Forord af Folke Kjems og Lars Kærulf Møller. Holstebro Kunstmuseum, Holstebro 2011. 335 s. ill. litt. navnerregister. English summary. ib. 200 kr. [Website: www.holstebro-kunstmuseum.dk].
- Gertrud Vasegaard.* Keramiske digte. 4-fløjet dobbelt plakatfolder [med tekst på den ene side og plakat på den anden side]. Holstebro Kunstmuseum, Holstebro 2011.
- Mariko Wada.* Borderland/Grænseland. The Architectural Publisher B, København 2011. 64 s. ill. litt. engelsk og japansk indlagt 4 s tekst på dansk. hf. (s 4 Beyond Borders. By Lise Seisbøll, s 8 Exhibition: Borderland. By Mariko Wada og s 52-53 Form sense ans [and] sensual forms. By Karen Kjærgaard samt tekstark: s 1: Ud over grænserne. Af Lise Seisbøll, s 2-3 Formsans og sanseformer. Af Karen Kjærgaard og s 4 Udstilling: Grænseland. Af Mariko Wada).
- The Universal Language of Clay.* By Tinne Delfs. New ceramics. 1/2011, s 20-23. ill. [Mariko Wada].
- Die Universalsprache des Tons.* Von Tinne Delfs. Neue Keramik. 1/2011, s 20-23. ill. [Mariko Wada].
- Grænseland* af Pia Wirnfeldt. Medlemsnyt. Venneforeningen for Danmarks Keramikmuseum Grimmerhus. 9. årg. 1/2011, s 6. ill. [Mariko Wada].
- Keramiske konstruktioner* af Pia Wirnfeldt. Medlemsnyt. Venneforeningen for Danmarks Keramikmuseum Grimmerhus. 9. årg. 1/2011, s 10. ill. [Tina Marie Bentsen og Lone Engelund].
- Seks keramikere du skal holde øje med...* Femina. 32/2011, s 64-66. ill. [Tina Marie Bentsen, Pi Bjørg, Julie Bonde Bülck, Gurli Elbækgaard Helle Hansen og Jeanette Hiiri].
- Rå kraft i fint porcelæn* af Bolette Bramsen. Antik & Auktion. 14. årg. 2/2011, s 76-79. ill. [Isbjørne fra Bing & Grøndahl (J.P. Dahl-Jensen og Knud Kyhn), Dahl-Jensens Porcelænsfabrik (Lauritz Jensen), Den kongelige Porcelænsfabrik (Carl J. Bonnesen, Knud

Kyhn og C.F. Liisberg) og Lyngby Porcelænsfabrik (Helge Dørlit).

Claydies Room. Katalog. Trapholt, Kolding 2011. ill. [Karen Kjældgård-Larsen og Tine Broksøj]. *

Gaven: Royal Copenhagen-samlingen. Af Lise Seisbøll. Medlemsnyt. Venneforeningen for Danmarks Keramikmuseum Grimmerhus. 9. årg. 1/2011, s 3-5. ill.

Porcelæn og fajance. Af Jens Ingvordsen. Forord af Thomas Bloch Ravn. Den Gamle Bys Lommebibliotek, bd. 11. Den Gamle By [Website: www.dengambleby.dk], Aarhus 2011. 76 s. ill. ib. 42 kr.

Sjælens Spejl. Naturfølelsen i dansk kunst. Af Mikael Wivel. Holstebro Kunstmuseum, Holstebro 2011. 136 s, se specielt s 66-69, 130 og 133. ill. litt. 125 kr. [Th. Bindesbøll, Gutte Eriksen, Niels Hansen Jacobsen og Eva Sørensen].

biennalen for Kunsthåndværk og Design 2011/The 2011 Biennale for Crafts and Design. Red./ed. af/by Charlotte Jul. Kolding 2011. 157 s. ill. noter. dansk og engelsk tekst. (s 5 og 7 Biennalen gør status/The Biennale takes stock. Af/by Poul Dedenroth-Schou og Mark Lauberg, s 16-18 og 20-23 I skovens dybe sanselige ro/In the deep, calm, sensuous Forrest. Af/by Axel Johnsen og Anni Nørskov Mørch, s 34-37 Noter fra en bedømmelsesproces/Notes from an evaluation process. Af/by Love Jönsson, s 46 Q&A. [Spørgsmål til/Questions to Gurli Elbækgaard ved/by Charlotte Jul], s 60-63 Q&A. [Spørgsmål til/Questions to Louise Hindsgavl ved/by Charlotte Jul], s 72-75 Det produktive vakuum/The productive vacuum. Af/by Anders Ruhwald, s 112-115 Skolernes nye kurs og forskningens potentiale/The Danish Design Schools' new direction. Q&A. . [Spørgsmål til/Questions to Anne-Louise Sommer ved/by Charlotte Jul], s 120 Q&A. [Spørgsmål til/Questions to Marianne Nielsen ved/by Charlotte Jul], s 124-129 Fra Trash til Treasure/From Trash to Treasure. Af/by Jorunn Veiteberg, s 135 biennalen for Kunsthåndværk og Design 2011. Nomineret/Nominated. [Bente Skjøttgaard], s 136-137 Q&A. [Spørgsmål til/Questions to Bente Skjøttgaard ved/by Charlotte Jul] og s 142-145 Q&A. [Spørgsmål til/Questions to Caroline Broadhead ved/by Charlotte Jul]. [Julie Bartholdy, Louise Birch, Pi Bjørg, Lone Borgen Kristiansen, Helle Bovbjerg, Ane-Katrine von Bülow, Morten Cramer, Gurli Elbækgaard, Susanne Hangaard, Jørgen Hansen, Louise Hindsgavl, Signe Højmark, Heike Jacobsen, Mikael Jackson, Christin Johansson, Gitte Jungersen,

Dorte Kristoffersen, Marianne Krumbach, Pia Lund Hansen, Mette Maya Gregersen, Karin Michelsen, Susanne Moeskjær, Marianne Nielsen, Jane Reumert, Anders Ruhwald, Christina Schou Christensen, Bente Skjøttgaard, Kristine Tillge Lund, Morten Tillitz og Dorte Visby].

Verden på et fad – undersøgelser i ler. [The World on a Plate – Studies in Clay]. [Udstilling Kunst- og Kulturcenter Gammelgaard, Herlev], 2011. [34 s, heraf 13 foldud-sider]. ill. (s 21-23 Alt på et fad/Everything on a Plate. Af/by Synne Ribbjerg og s 32-34 Verden på et fad/The World on a Plate. Af/by Ursula Munch-Petersen). [Dorthe Andresen, Lillian Bannister, Lis Biggas, Ane Katrine von Bülow, Ulla Gravesen, Elisabeth Lau Kieffer, Bertine Knudsen, Herdis Skafte, Helle Vibeke Steffensen, Marianne Thorsen og Mette Marie Ørsted].

Verden på et fad. Undersøgelser i ler. Gammelgaard. 1/2011, s 4-6 samt forside. ill. [Dorthe Andresen, Lillian Bannister, Lis Biggas, Ane Katrine von Bülow, Ulla Gravesen, Elisabeth Lau Kieffer, Bertine Knudsen, Herdis Skafte, Helle Vibeke Steffensen, Marianne Thorsen og Mette Marie Ørsted].

værk sted. Fynske Kunsthåndværkere + gæster. Johannes Larsen Museet, Kerteminde 2011. 70 s. ill. (s 5 Forord. Af Troels Malthe Borch). [Keramikerne Merethe Bloch, Ida Holm Mortensen og Peter Tybjerg samt Anne Fløche].

Sikken fest. [Møstings Hus], Frederiksberg 2011. [21 s]. ill. (s 1 Sikken Fest! Af Astrid La Cour). [Birgitte Christens, Camilla Hvidberg, Stine Ingemann Larsen, Gisela Karlestedt, Mabel Laugesen og Louise Sidelmann].

Lerets magi. Keramik i international samtidskunst/The Magic of Clay - Ceramics in Contemporary Art. Red. af/Ed. by Mads Damsbo og Louise Birch Sørensen. gl Holtegaard, Gl Holte 2011. 179 s. ill. litt. noter. (s 5-13 Forord. Forvandlingens kunst. Da leret indtog Gl Holtegaard/Foreword. The art of transformation. When clay took over Gl Holtegaard. Af/by Mads Damsbo, s 39-58 Høj useriøsitet: Kunstnere og ler/High Unseriousness: artists and clay. By Edmund de Waal, s 85-97 Essay. Hvad er det at arbejde med ler/What it is to work with clay. Af/by Clare Twomey og s 135-147 Lerets magi. Interview [med/with] Karen Harsbo, Alexander Tovborg & Mads Damsbo. Ved/by Liberty Paterson) samt s 22-29 og 177 Kaspar Bonnén, s 98-105 og 177 John Kørner, s 166-173 og 176 Alexander Tovborg og derudover en række udenlandske kunstnere).

Keramikannuale 2011. Kunst & Borger. [Eva Brandt, Anne Mette Hjortshøj, Ann-Charlotte Ohlsson, Helene Søs Schjødts og Charlotte Thorup]. *

'*Kun hvis man tror det er*' af Lise Seisbøll. Medlemsnyt. Venneforeningen for Danmarks Keramikmuseum Grimmerhus. 9. årg. 2/2011, s 7. ill. [Kunstnergruppen MIUMI med keramikere Jakob Fiedler, Janne Godtlielsen, Helene Keis og Jette Löwén].

Connecting 2011/12. Contemporary Arts and Crafts from Schleswig-Holstein, Eastern Norway Counties, Ostbothnia and South Ostbothnia, South Denmark and Skåne. Red. von C. Patz-Nahm. 2011. [104 upag s]. ill. kort. (s 4-5 Connecting. Arts and Crafts from Germany, Norway, Finland, Denmark and Sweden. By Dorothee Bieske, s 6-7 Connecting. Kunsthandwerk aus Deutschland, Norwegem, Finnland, Dänemark und Sweden. Von Dorothee Bieske, s 8-10 Thoughts about Contemporary Arts and Crafts, By Elisabeth Sørheim, s 11-13 Noen tanker om Samtidens Kunsthåndværk. Av Elisabeth Sørheim og s 68-69 Welcome address/Hilsen. By/af Carl Holst). [Deltagende danske keramikere: Asger Kristensen, Susan Lange og Inga Vestergaard Sørensen].

Connecting. Contemporary Arts and Crafts from Germany, Norway, Finland, Denmark, Sweden. Von Jens Rönnau. Kunsthandwerk & Design. 1/2011, s 12-19, se specielt s 17-19. ill. [Asger Kristensen, Susan Lange og Inga Vestergaard Sørensen].

Prints and Transfers - Drucktechniken auf Keramik. Von Angela Böck. Kunsthandwerk & Design. 1/2011, s 4-11, se specielt s 7-8 og 9. ill. [Ane-Katrine von Bülow og Bodil Manz].

Crash & Burn. [Afgangsudstilling 2011]. Danmarks Designskole, Bornholm 2011. 56 s. ill. (s 1 Kære afgangere. Af Pernille Braun). [Mette Møjebak Duedahl, Marianne Gerlach, Maria Holm, Nina Kirkebæk Nielsen, Louise Kragh Hansen, Christina Schou Christensen, Mette Thyrssted Kristensen og Benjamin Brogaard Winther samt Marcin Kucab og Olga Milczynska].

Keramikkens comeback. Interview med Mark Lauberg ved Wotkjær og Katstrup. Femina. 32/2011, s 60-61. ill. [Værkstedet Viktoria].

Paul Scott at Guldagergaard by Katrine Villadsen. New ceramics. 2/2011, s 46-47. ill.

The Magical Order/Den magiske orden. Pionerer i dansk design/Pioneers of Danish Design. DVD med indlagt 34 s booklet med artikler om design, filmen og de medvirkende/booklet of articles on design, the film and the featured designers. Af/by Claus Bohm. Claus Bohm Film [Website: www.bohmfilm.dk], København 2011. [Oprindeligt udsendt som film af Claus Bohm Film for Landscentralen for Undervisningsmidler og Statens Filmcentral, København 1991]. 40 min. 249 kr. [Thorvald Bindsbøll, Christian Poulsen, Axel Salto og Gertrud Vasegaard]. *

Frederik VI's Dessertstel. King Frederik VI's Dessert Service. Red. af/ed. by Klaus Dahl. Slots- og Ejendomsstyrelsen, København. Udkommer 17.09.11. 224 s. ill. litt. noter. kilder. dansk tekst med engelsk oversættelse. 299 kr. (s 7 Forord. Af Carsten Jarlov, s 10-31 "Alt på sin rette plads". Om Frederik VI og hans system. Af Hans Vammen, s 32-57 "Smagens og de skønne Konstners Udbredelse". Om stellet og Den kongelige Porcelainsfabrik. Af Ida Haugsted, s 58-81 "Gæst i Danmark, velkommen..." Om stellet og dets europæiske forbindelser. Af Samuel Wittwer, s 82-109 "... i sin fuldkomne Reenhed for Efterverdenen. Om stellet og dets funktioner. Af Klaus Dahl, s 111-181 Leveringerne 1833-1835. The Consignments 1833-1835, s 183-220 English Translations [s 185-191 "Everything in its Rightful Place". On Frederik VI and his system. By Hans Vammen, s 193-201 "The Propagation of Taste and the Fine Arts". On the service and the Royal Porcelain Manufactory. By Ida Haugsted, s 203-209 "Be Welcome, Guest in Denmark..." On the service and its European context. By Samuel Wittwer og s 211-220 "... in its Perfect Purity for Posterity". On the service and its functions. By Klaus Dahl] og s 222 Liste over tallerkener med perspektiver. List of Plates with Views).

Bøger på vej – Danmark 2011-2012

Dansk Keramisk Bibliografi 1880-2010. Af Gunnar Jakobsen. Ny revideret og opdateret udgave. Forlaget Vandkunsten, København.

Dansk kunstnerkeramik. Bestandskatalog ved Bodil Busk Laursen. [Designmuseum Danmarks samling af dansk kunstnerkeramik 1930-2010]. Designmuseum Danmark, København.

Keramiske Profiler. Af Ane Maria og Annimi Holst Schmidt. Rhodos [www.rhodos.dk], Humlebæk.

The White Gold of the North/Das Weiße Gold des Nordens. Rörstrand Porcelain from Sweden/Rörstrand Jugendstil-Porzellan aus Schweden. By/von Bengt Nyström. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 24.08.11. 192 s. ill. litt. noter. engelsk og tysk tekst. ib. 49,80 €.

Muggar och ställ - En berättelse om Gustavsbergs sanitetsporcelinsfabrik. Av Bengt Norling. Bokförlaget Arena [Website: www.arenabok.se], Malmö 2011. 87 s. ill. litt. ib. 148 SEK.

Modern Tradition. Korean Buncheong Ceramics. From Leeum, Samsung Museum of Art. By Soyoung Lee & Seung-chang Jeon. The Metropolitan Museum of Art and Yale University Press [Website: <http://yalepress.yale.edu/yupbooks>], London 2011. 176 s. ill. litt. noter. ib. 35 £.

Vessels of Influence. China and Porcelain in Medieval and Early Modern Japan. Duckworth Debates in Archaeology. By Nicole Rousmaniere. Gerald Duckworth & Co Ltd. 23.02.12. 144 s. ill. litt. noter. hf.

Potters and Patrons in Edo Period Japan. Takatori Ware and the Kuroda Domain. By Andrew L. Maske. The Histories of Material Culture and Collecting, 1700-1950. Ashgate Publishing [Website: www.ashgate.com], Farnham 2011. 350 s. ill. litt. noter. ib. 65 £.

Kenzan Potier Ermite Regards Sur un Artiste Japonais de Jadis. Par Yasuko Ono-Descombes. L'Harmattan [Website: www.editions-harmattan.fr]. 2011. 125 s. ill. hf. 13 €.

Japan zu Gast - Momoyama - Keramik und ihr Einfluss auf die Gegenwart. Keramion [Website: www.keramion.de], Frechen 2011. 152 s. ill. litt. tysk og engelsk tekst. ib. 34 €.

The Art of Toshiko Takaezu. In the Language of Silence. By Peter Held. The University of North Carolina Press [Website: www.uncpress.unc.edu], Chapel Hill 2011. 160 s. ill. litt. ib. 34,95 £.

Fukami. Purity of Form. By Andreas Marks. Clark Center for Japanese Art & Culture. 2011. 172 s. ill. litt. ib. 34 £.

Dokumente zum Jugendstil. Modernes Kunstgewerbe 1902-1908. Von/by Heinrich Pudor. Mit einer Einführung und kommentiertem Register von Horst Makus. Arnoldsche Art Publishers [Website:

www.arnoldsche.com], Stuttgart. 15.10.11. 256 s. ill. litt. noter. ib. 78 €.

This Blessed Plot, This Earth: English Pottery Studies in Honour of Jonathan Horne. Ed by Amanda Dunsmore. Paul Holberton publishing [Website: www.paul-holberton.net], London 2011. 200 s. ill. litt. noter. ib. 40 £.

Poole Pottery. By Leslie Hayward/Paul Atterbury. 4th ed. Richard Dennis Publications [Website: www.richarddennispublications.com], Shepton Beauchamp 2011. 276 s. ill. litt. ib. 45 £.

Artistic Ambivalence in Clay. Portraits of Pottery, Ceramics, and Gender. By Courtney Lee Weida. Cambridge Scholars Publishing [Website: www.c-s-p.org], Newcastle upon Tyne 2011. 185 s. ill. litt. ib. 34,99 £.

The Ceramic Art of James Tower. By Timothy Wilcox. Preface by Antony Gormley. Lund Humphries [Website: www.lundhumphries.com], Farnham. April 2012. 176 s. ill. litt. ib. 45 £.

Irish Ceramics. The Best of Irish Ceramic Sculpture. By John Goode. Mill Cove Books [Website: www.millcovegallery.com], Castletownbere 2011. 85 s. ill. hf. 12 £.

Common Ground: Ceramics in Southern California, 1945-1975. American Museum of Ceramic Art, AMOCA [Website: www.ceramicmuseum.org], Pomona. 12.11.11. 200 s. ill. litt.

Kleines ABC des Meissener Porzellans. Von Jürgen Helfricht. Husum Druck [Website: www.husum-verlag.de], Husum 2011. 152 s. ill. ib. 11,95 €.

Early Meissen Porcelain. The Wark Collection from the Cumber Museum of Art & Gardens. By Ulrich Pietsch. Cumber Museum of Art & Gardens in association with D Giles Ltd [Website: www.gilesltd.com], London 2011. 576 s. ill. litt. ib. 65 £.

Die Königliche Porzellan-Manufaktur Berlin. Eine Kulturgeschichte. Von Volker Koop. be.bra verlag [Website: www.bebraverlag.de], Berlin. 01.10.13. 400 s. ill. ib. 78 €.

Sammellust. Eine Einführung in das Sammeln von Porzellan aus Fürstenberg. Herausgegeben von Krueger, Thomas. Beiträge von Hans Dieter Flach, Jens Storre, Max-Michael Viol, Bernhard von Barsewisch, Oliver Baustian, Thomas Engelke, Fischer Holger, Ulf Stein und Thomas Krueger. Jörg

Mitzkat [Website: www.mitzkat.de], Holzminden 2011. 128 s. ill. litt. ib. 24,80 €.

Die Porzellan-Manufakturen des Thüringer Waldviertels. Eine Privatsammlung von Thüringer Porzellanfiguren des 18. Jahrhunderts im Fuldaer Stadtschloss. Von Gregor K. Stasch. Imhof Verlag [Website: www.imhof-verlag.de], Petersberg 2012. 300 s. ill. litt. noter. ib.

Henry van de Velde, Raumkunst und Kunsthandwerk. Ein Werkverzeichnis in sechs Bänden. Bd. 3: Keramik. Von Thomas Föhl und Antje Neumann. Triton Verlag [Website: www.triton.spiderdesign.de], Laubach og Berlin. Marts 2012. 650-750 s. ill. litt. noter. ib. 240 €.

Töpfe - Menschen - Leben. Berichte zu Jan Bontjes van Beek. Von Digne M. Marcovicz. Hentrich & Hentrich [Website: www.hentrichhentrich.de], Berlin. Oktober 2011. 208 s. ill.

Kiel Kellinghusen Korea - Kap-Sun Hwang und der keramische Wissenstransfer. Ceramica Borealis. Sparkassenstiftung Schleswig-Holstein. 2011. 48 s. ill. litt. hf. 9 €.

Céramiques de l'Art Déco en Belgique. Musée de la Céramique/Keramiekmuseum [Website: www.ceramandenne.be], Andenne. 17.09.11. 400 s. ill. litt. noter.

Audrius Janušonis. Das is die Welt, sie steigt und fällt. Text: Hanspeter Dähler. Galerie Kunstforum Solothurn & Museum Ariana, Geneve 2010. 36 s. ill.

500 Raku. By Ray Hemachandra & Jim Romberg. Lark [Website: www.larkbooks.com], Asheville 2011. 420 s. ill. hf. 16,99 £.

Ceramic Sculptures. Lark Studio Series. Lark [Website: www.larkbooks.com], Asheville. 07.11.11. ill. hf. 8,99

Advanced Pottery by Linda Bloomfield. Robert Hale Ltd. [Website: www.halebooks.com], London 2011. 192 s. ill. litt. ib. 35 £.

The Kiln Book. By Frederick L. Olsen. 4th rev. ed. Ceramics Handbooks. A & C Black [Website: www.acblack.com], London. 22.09.11. 320 s. ill. litt. ib. 35 £.

Colour in Glazes. By Linda Bloomfield. A & C Black [Website: www.acblack.com], London. 15.11.11. 144 s. ill. litt. hf. 16,99 £.

Ceramics and the Human Figure. By Edith Farcia. A & C Black [Website: www.acblack.com], London. Maj 2012. 176 s. ill. litt. ib. 25 £.

Lustre. By Greg Daly. A & C Black [Website: www.acblack.com], London. Januar 2013. 128 s. ill. litt. hf. 15,99 £.

www.keramikkens-venner.dk

På www.keramikkens-venner.dk finder du foreningens vedtægter, oplysninger om dens bestyrelse samt ikke mindst oplysninger om kommende arrangementer, generalforsamling, generalforsamlingsreferat mv samt links på internettet til forskellige udstillingssteder i Danmark samt andre nyttige links.

www.keramikkens-venner.dk er ikke færdigudviklet og vil blive udbygget efterhånden. Foreningen modtager gerne forslag, så websiten kan blive endnu bedre.

e-mailadresser

Keramikkens Venner har e-mailadresser på en hel del af sine medlemmer, men mangler stadig en del. Bestyrelsen skal derfor opfordre de medlemmer, der har en e-mailadresse til at meddele sekretæren denne samt holde sekretæren opdateret med ændringer.

Det gør bl.a., at vi i en længere periode har udsendt en e-mail forud for arrangementer, både som en påmindelse til de, der har meldt sig; men også for at give de, der ikke har meldt sig, en chance for at deltage i arrangementet. Tilsvarende gælder meddelelse om flytning af den i 2011 afholdte generalforsamling, hvor mange fik meddelelsen per e-mail, hvorved foreningen sparede en del porto.

Gertrud Vasegaard. Af Henning Jørgensen. Forord af Folke Kjems og Lars Kærulf Møller. Holstebro Kunstmuseum, Holstebro 2011. 335 s. ill. litt. noter. navnerregister. English summary. ib. 200 kr. [Website: www.holstebrokonstmuseum.dk].

Dette er en bog, man har ventet på i mange år, værket om Gertrud Vasegaard, én af de betydeligste danske keramikere i det 20. århundrede.

Holstebro Kunstmuseum skal prises for udgivelsen, som er realiseret i forbindelse med museets store Gertrud Vasegaard-udstilling, der er blevet vist i Holstebro hele sommeren og kan ses på Bornholms Kunstmuseum fra den 25. september og året ud.

Bogen vil ud over udstillingsperioden utvivlsomt blive stående som publikationen om Gertrud Vasegaards liv og virke, og det er en af de smukkeste danske museumspublikationer, der er set længe, hvilket også kunne forventes, når bogens tilrettelæggelse var lagt i hænderne på Mette og Eric Mourier, og den er trykt hos Narayana Press, vel nok den mest roste danske bogproducent i disse år.

Forfatteren er Henning Jørgensen, professor i politologi ved Aalborg Universitet. Han har tidligere skrevet en lang række kunsthistoriske og kunstkritiske bøger, men det foreliggende værk er vist hans første større udgivelse om keramik eller i det hele taget om kunsthåndværk frem for billedkunst. Måske dette har fristet Henning Jørgensen til en meget lang indledning, 30 tætte sider, og en lige så lang afrunding med mange almene forklaringer og betragtninger og en række noter med lange digressioner, der ikke altid har noget særligt at gøre med bogens hovedperson. Til gengæld kan det jo være medrivende, når forfatteren i andre afsnit skriver med virkelig begejstring om Gertrud Vasegaard og gerne vil understrege sin opfattelse, at det handler om periodens aller betydeligste danske keramikere, måske også på verdensplan (verdenskunst og ikke bare international kunst, som ifølge forfatteren ofte er betegnelsen for noget modebestemt).

Der bringes en lang række fint formulerede og ofte tankevækkende vurderinger, som Gertrud Vasegaard virkelig har fortjent, som bl.a. disse (s.18): ”Hendes kunst peger på de daglige sammenhænge, hvor vi sanser verden og reflekterer over det nære og væsentlige” eller ”... det er bedre at tale om tyshed end om stilhed i forbindelse med hendes keramik”. Men de mange superlativer kan jo godt over flere hundrede sider virke lidt trættende og enkelte udsagn er noget problematiske som dette (s. 20): ”Gør man så ydermere et knips med fingeren mod en af hendes skåle,

får man det til at sige kling. Det er alt sammen musik for øjet”.

Den mest læseværdige del af teksten er de biografiske afsnit fra side 40 og en hundrede sider frem. Her disponeres der med en klar opdeling i fire perioder: Bornholmske rødder (familiehistorien, Gertrud Hjorths fødsel 1913 og hendes tid på Bornholm frem til 1945), Oprud og modning (1946-1958), Ikke synes, blot være (1959-82) og Det sene værk (1983-2003, Gertrud Vasegaard døde 2007).

Det er en opdeling, der føles naturlig, næsten giver sig selv og er blevet brugt før, bl.a. af Vibeke Woldbye i hendes katalog/bog fra 1984 om Gertrud Vasegaard – Keramiske arbejder 1930-84. Det var den hidtil eneste og i sine analyser stadig mest fyldestgørende behandling af Gertrud Vasegaards virke frem til hun rundede de 70 år.

Henning Jørgensen er naturligvis alene om at behandle Gertrud Vasegaards sene værk, som han til gengæld sætter meget højt. For ham har det været muligt at få den mere personlige historie trukket frem som noget, der i en vis udstrækning har haft betydning også for den kunstneriske udvikling. Det ville Gertrud Vasegaard nok have modsat sig, så længe hun levede. Selv sin egen og andres kunstneriske indsats har hun kun kommenteret enkelte gange, kort og klogt - og disse små perler er det også lykkedes Henning Jørgensen at få registreret og citeret næsten i deres helhed (f.eks. note 72 og 73, samt udstillingskatalog Århus 1993 og en erindringstekst om keramikeren Christian Poulsen i Den frie Udstillings katalog 1991). Lignende fine, små udtalelser og præcise formuleringer kunne man have held til at opfange, når Gertrud Vasegaard en sjælden gang ytrede sig - og Henning Jørgensen har tilsyneladende haft den mulighed nogle gange (nævnt i note 70), men det præciseres i bogens tekst og noter alt for sjældent, hvornår tanker og meninger direkte er noget, kunstneren har ytret til forfatteren. Især når det gælder fremstillingen af den sene aktive periode fra midten af 1980'erne, har teksten en form, som om den bygger på en lang samtale med kunstneren, hvilket jeg vil tillade mig at betvivle har været tilfældet. Ikke desto mindre er det nok tekstens mest originale og spændende del.

Blandt tekstens fortjenester er også gennemgangen af den helt centrale periode fra 1960'erne til 1980'ernes begyndelse med forfatterens påpejning af Gertrud Vasegaards tilknytning først til Den Frie Udstilling og dernæst Martsudstillingen fra 1969 ind til denne kunstnergruppes ophør i 1982, og så fra 1984 til 1996 igen hos Den Frie Udstilling. I den forbindelse også

en udmærket gennemgang af de kunstnere, der især samledes omkring Martsudstillingen - som det siges: kammermusikken i dansk billedkunst i 1960'erne og 1970'erne, i modsætning til de mere voldsomme udtryk hos Cobra-kunstnerne.

Det dokumenteres ganske overbevisende i denne del af bogen, at Gertrud Vasegaard var bredt orienteret i samtidens danske billedkunst og havde kollegiale og venskabelige kontakter i den retning, men fandt sig vist eget bestemte, men stilfærdige ståsted inden for den moderne danske kunst.

I den forbindelse gives egentlig meget enkelt svaret på, hvor Gertrud Vasegaard stod i spørgsmålet billedkunst contra kunsthåndværk. Hun så vist - lige som østasiaterne - ikke noget modsætningsforhold i dette og betragtede sig selv som en dygtig kunsthåndværker-kunstner, hvad hun jo også var, jf. note 51 med et citat fra 1961, som klart siger, at hun ser sin keramik som noget, der lever og bliver meningsfuldt gennem brug. Henning Jørgensen kommenterer det med at: "Hun sætter på dette tidspunkt ikke et absolut skel mellem det kunstneriske og den funktionelle bestemmelse af (brugs)keramikken".

Når det kommer til vurderingen af den keramik, som Gertrud Vasegaard skabte i sine værker efter sit fyldte halvferdsindstyvende år, så mener Henning Jørgensen, at de får et langt dybere og rigere, mere kunstnerisk indhold. Han kommer med følgende smukke og tankevækkende analyse (s. 119): "De sene værker (1983-2003) har en særlig dobbelthed af præcision og hemmelighedsfuldhed over sig, som gør dem inciterende, beskedenheden til trods. Indskrevet i alder og for-gængelighed har Gertrud Vasegaard nu givet pokker i al pænhed, så der kommer noget næsten forrevet over mange af arbejderne. Det er ikke simpel harmoni og balance, der søges, men også udtryk for spændinger og modsætninger indkapslede i tilværelsen".

Jeg har en fornemmelse af, at Henning Jørgensen i en række tilfælde overfortolker, når det gælder Gertrud Vasegaards senværk, lægger al for megen filosofi og psykologi fra egen belæsthed i vurderingerne, hvor det hele mere enkelt kan have været en meget respektable, men også mere afslappet senalders kreativitet byggende på en utrolig lang kunstnerperiodes hårdt tilkæmpede erfaringer.

Det er under alle omstændigheder muligt i den sidste halvdel af det digre værk at bladere gennem en lang række sider med fuldsides gengivelser af en stribe af kunstner-keramikkerens mest karakteristiske og værdifulde arbejder i en kronologisk rækkefølge, hvor man f.eks. finder Gertrud Vasegaards næsten signaturagtige trappemønster som det udvikledes eller snarere

som det varieredes gennem årtier helt frem til den allerseneste gengivelse fra 2001. Og vel kan der ses forskelle og måske kan man fornemme en stilændring omkring 1980. Men det er for mig vanskeligt at se de seneste værker som de betydeligste.

Dette er dog blot et eksempel på, at det nye store værk om keramikeren Gertrud Vasegaard rummer en stofrigdom til mange timers læsning og iagttagelse og overvejelse, der godt nok for undertegnede kan få et par kritiske overtoner med hensyn til teksten.

Jørgen Schou-Christensen

PS: En polemisk note:

Lidt overraskende bruger Henning Jørgensen en af sine noter (83) til en polemik mod min nekrolog over Gertrud Vasegaard i *keramiske noter* 27/2008. HJ skriver: I en ... nekrolog indrubricerer mus.insp. JS-C Gertrud Vasegaard snævert i "Danish Design"-bevægelsen fra 1950'erne ... JS-C placerer GV her med denne dom: "Det var denne lange periode fra slutningen af 1940'erne frem til 1970'erne, der vil blive stående som de helt afgørende år i GV's virke, selv om hun har skabt fine arbejder også i årene før og efter denne periode".

Denne ret almene og forsigtige vurdering i min nekrolog, får HJ til at fortsætte: "Opfattelsen af, at hovedindsatsen skete omkring 1950'erne, og at det er den lokale danske "klint"-tradition, GV skal placeres i, er på stærk kollisionskurs med positioner i denne bog. At begrave hende her, er at sætte parantes om blomstringen i virket og det billedkunstneriske væsentligste, der indskriver sig i de sidste 35 års arbejde. Derfor er det som nævnt i forordet nødvendigt at gøre op med den kanoniserede opfattelse af Gertrud Vasegaard som lokal kunsthåndværker rundet af og bundet til 1950'ernes og 1960'ernes "Danish Design"-bevægelse".

Nu er jeg da forhåbentlig ikke på kollisionskurs med HJ med mindre han vil fastholde, at hans teorier om GV's alderdomsstil gælder hendes sidste 35 års virkeår, altså fra midten af 1960'erne, samtidig med, at han helt korrekt har citeret mig for, at hendes helt afgørende virke er frem til 1970'erne (Jeg havde da gerne brugt den skarpere skillelinie, som hos HJ i bogen 1983 eller hos Vibeke Woldbye 1984).

Vores uenighed kunne da begrænses til vurderingen af det egentlige senværk og mulige "stilskitte" fra nogle år ind i 80'erne og det er måske mere en fornemmelsessag, selv om jeg fortsat mener HJ overfortolker. Jeg har naturligvis ikke med de få ord i min nekrolog været i nogen som helst diskussion med HJs synspunkter, som jeg ikke havde meget begreb om, før jeg læste dem i den nu foreliggende bog, som jo virkelig kanoniserer - om det må være tilladt at genbruge ordet - Gertrud Vasegaard som en stor verdensbilledkunstner, i hvert fald hvad angår hendes senværk.

Jørgen Schou-Christensen

Porcelæn og fajance. Af Jens Ingvordsen. Forord af Thomas Bloch Ravn. Den Gamle Bys Lommebibliotek, bd. 11. Den Gamle By [Website: www.dengamleby.dk], Aarhus 2011. 76 s. ill. ib. 42 kr.

Købstadmuseet "Den Gamle By" i Aarhus har for nylig indviet sit nye Kunstkammer, hvor bl.a. dets betydelige samling af fajance og porcelæn, som tælles blandt de bedste i Danmark, nu er udstillet. Til etableringen af Kunstkammeret har Annie & Otto Johs. Detlefs Fonde ydet 13,6 mio. kr. i støtte.

I tilknytning hertil har Købstadmuseet udgivet en lille publikation i serien Den Gamle Bys Lommebibliotek, en publikation som dog hverken fortæller noget om samlingen, ret meget om fajancens eller porcelænets historie i Danmark, men blot viser et udvalg af, for mig at se, lidt tilfældigt valgte genstande, 34 i alt. Mere er der vist ikke at sige om denne lommebog.

Gunnar Jakobsen

*En handfull nya böcker om svensk
keramik och glas*

Anders Bruno Liljefors – keramikens revolutionär. Av Gösta Arvidsson. Carlssons Bokförlag [Website: www.carlssonbokforlag.se], Stockholm 2011. 164 s. ill. i färg och s/v. litt. summary. ib.

Formsagor. Av Petter Eklund. Carlssons Bokförlag [Website: www.carlssonbokforlag.se], Stockholm 2011. 263 s. ill. i s/h. litt. hf. 185 SEK.

Ulrica Hydman Wallien. En paradisattack. Av Staffan Bengtsson, Björn Boode, Jelena Zetterström. Arvinius förlag [Website: www.arvinius.se], Stockholm 2010. 160 s. ill i färg och s/v. hf.

Rolf Sinnemark. Glaskonstnär, formgivare och fiskare. Av Eva Sjöstrand, Birgitta Hedlund och Jan Brunius. Bokförlaget Arena [Website: www.arenabok.se], Malmö 2011. 144 s. ill. i färg och s/v. ib.

Krukmakarens öppna sinnen. Av Björn Larsson och Erland Segerstedt (foto). Ord&visor förlag [Website: www.ordvisor.se], Skellefteå 2008. 124 s. ill. ib. 300 SEK.

ur en krukma-kares liv – drivkraften, konsten och försörjningen. Av Frank Larsen. [Website: www.franklarsen.se]. Bollnäs 2010. 302 s. ill. i färg och s/v. ib.

Torshälla Stenkärlsfabrik. Krukmakare i Torshälla. Av Per Hjertzell. Torshälla Hembygdsförening [Website: www.eskilstuna.se/ebelingmuseet], Torshälla 2010. 94 s. ill. i färg och s/v. ib.

"En viril protest mot all klassiskt skön keramik" skrev Arthur "Dicken" Hald en gång om **Anders B Liljefors** upproriska former. Hald hade en god uppfattning om samtidens keramik som redaktör för "Form" och engagerad inom Svenska slöjdföreningen, senare även som konstnärlig ledare vid Gustavsberg. Anders B var onekligen en banbrytande keramisk konstnär, kanske inte bara i Sverige. Han var verksam vid Gustavsberg i två perioder 1947-53 och 1955-57, därefter i sin ateljé i Karlskrona fram till sin förtidiga död 1970, bara 47 år gammal. Han var utbildad till målare men övergick till keramik redan under 1940-talet. Vid mitten av 1950-talet utvecklade han en metod att gjuta lera i sand och skapade därmed en ny keramik bortom drejskivan och den vackrare vardagsvaran. Med sandgjutningstekniken låg vägen öppen till den informella keramiken och hans keramiska skulpturer blev en ny konstform där naturen var den stora inspiratören. Han kom att inspirera en ny generation keramiker och står som en portalgestalt till femtioalets fria keramik.

Det är första gången denna egenartade keramiker skildras mer utförligt. Boken är skriven av *Gösta Arvidsson*, välkänd skribent med bl.a. den stora boken om Gustavsbergs fabrik på sitt samvete. Det har blivit en rätt traditionell monografi men innehåller också en värdefull skildring av Anders B:s keramiska utveckling vid Gustavsberg och i Karlskrona och i ateljén på Knösö i Karlskrona skärgård liksom hans roll i samtidens keramik. Författarens nära kontakter med Liljefors familj har också medfört att värdefullt dokumentärt material publicerats likaväl som att en rad av väsenliga alster, både väggutsmyckningar och att den keramiska skulpturen återgivits i färgfotografier. Omfattande biografiska notiser, oevre- och källförteckning samt personregister höjer bokens värde. Boken om Anders B Liljefors kom ut till samlingsutställningen om honom på Gustavsbergs porslinsmuseum våren och sommaren 2011; utställningen kommer sedan att visas på Blekinge museum i Karlskrona.

Petter Eklund har alltmer framstått som en av våra främsta och kunnigaste skildrare av 1900-talets formgivare och kanske främst keramiker med sina böcker om Stålhane och Westman och som flitig medarbetare i bl.a. Resumé, Antik & Auktion och DN.

I *Formsagor* tecknar han en serie porträtt av keramiker och formgivare under konstindustrins guldår på 1900-talet, en formgivningens och tingens storhetstid under 1950- och 1960-talen. De allra flesta är kerami-

ker som varit verksamma vid främst Gustavsberg och Rörstrand och arbetat inom industriproduktionen med såväl servisgods som konstnärlig keramik och väggutsmäckningar. I en rad kapitel tar han upp personer och verk: *Wilhelm Kåge, Hertha Bengtsson, Stig Lindberg, Eugen Trost, Kjell Blomberg, Carl-Harry Stålhane, Sven Wejsfelt, Bernt Friberg, Gunnar Nylund, Anders B Liljefors, Bengt Berglund, Karin Björkvist* osv. osv. Han har studerat hur de konstnärliga ambitionerna möter industriproduktionens tekniska och funktionella krav och kravet på god avsättning. Det har givet nya intresseväckande och ofta personliga infallsvinklar, t.ex. när han funderar över hur funktionell en sopptallrik ur Kåges servis Praktika II känns att diska och trava den i skåpet.

Det har blivit ett trettiotal korta essäer med stor charm och med initierade analyser av framför allt efterkrigstidens keramik där tidens ambitiösa smakuppfostrande funktionalism sattes ifråga av den nya fria keramiken. Den fungerar på så sätt som en utmärkt redogörelse för tidens svenska forminsatser och en bakgrund till både Bruno B Liljefors, Ulrica Hydman Wallien som Rolf Sinnemark. Korta litteraturuppgifter finns, men det man saknar är kanske fler bildexempel på de olika konstnärernas påäser.

Det har publicerats flera böcker om vår kända glaskonstnär och keramiker *Ulrica Hydman Wallien* vilket väl svarar mot den popularitet hennes glas framför allt vunnit. Hon och hennes man Bertil Wallien har ju också ett eget museum, Vida, på Öland. Den senaste boken av *Staffan Bengtsson* med bidrag av *Björn Boode* och *Jelena Zetterström* tar främst sikte på henne som glaskonstnär och designer men täcker även in en del keramik. Den tillför inget nytt men har blivit en kavalkad i vackra färgbilder, där den intressantaste texten av *Björn Boode* är en utförlig intervju med *Ulrica* som industriformgivare.

Rolf Sinnemark är formgivaren bakom de oemotståndliga Kubkannorna från Rörstrand där han utmanar traditionella formgivningsregler. Han är en stram formgivare som täcker flera områden och som sticker ut i det sena 1900-talet och gjort sig mest känd som glaskonstnär. Tre författare delar på uppgiften att teckna *Rolf Sinnemarks* porträtt och hans insatser som formgivare i en tradition med japansk form och kultur kombinerad med en svensk grund där naturen är den stora inspirationskällan. En litet pratig uppsats ger inledningsvis en biografisk och konstnärlig kontur. Den följande vill redovisa hans inspiration i naturen men blir en något ovidkommande skildring av hans intresse för fiske i norrlandsälvarna. *Jan Brunius* ger dock en saklig och utmärkt redogörelse av hans formgivning inom metall och glas och vad gäller keramik hans verksamhet vid Rörstrand i början av 1980-talet,

där han formade de kubiska tekannorna och en del servisgods, bl.a. tekannorna Cube, Cone och Atlantis med fat och skålar. De senare med en spännande tidlös rutmönstrad dekor av korsande balkar i vitt, grått och svart.

Den vackra boken präglas annars av utmärkta fotografier av *Rolf Turander* (som av någon anledning inte nämns i boken) och en bra grafisk form av *Göran Dylén*.

Boken av och om keramikern **Björn Larsson** i Bjuröklubb i Västerbotten är av ett annat slag, skriven s.a.s. inifrån och tar upp svåra frågor som konstnärlig gestaltning och inspiration, hur det är att arbeta som keramiker. Det har blivit en bok om ett hållningssätt till sin konst, en livsstil, men som kanske ändå inte når fram till läsaren. *Björn Larsson*, född 1954, har som många hämtat sin inspiration från sina upplevelser av naturen, av det västerbottniska kustlandskapet, dit han flyttade på 1970-talet. Han arbetar främst med en funktionell drejad brukskeramik i stengodslera men har även arbetat med bruksglas för Rosdala glasbruk. I boken, kanske närmast en bildbok, redovisar han med egna kommentarer, i teckningar och i foton hur hans keramik blir till. Flertalet av de vältagna fotografierna är av *Erland Segerstedt*.

Även **Frank Larsen** i Bollnäs har givit ut en bok om sig själv och sin keramik, en omfattande självbiografi som spänner över hans liv men också behandlar hans utveckling som keramiker. Det är en helt unik bok efter vad jag kan förstå, där den röda tråden är hans relation till leran och keramiken.

Han använder leran inte bara till krukor utan även som ett läkemedel till ett vad han kallar ett inre svart hål efter en faderlös uppväxt. Boken startar med en självbiografisk skildring om hans barn- och ungdomsår, men också den slingriga vägen till att bli krukmakare i Bollnäs i Hälsingland, och varför just krukmakare. Han är känd för sina fåglar i raku-teknik, tekannor, skålar och fat i bl.a. oxblodsglasyr. Han berättar också om hur man bränner en vedugn, saltglaserar, raku mm och möten med engelska och japanska krukmakare. Boken redovisar också en hel rad glasyrrecept och praktiska erfarenheter från bränning till marknadsföring.

Det har blivit en läsvärd bok, inte minst för hans engagerade hållningssätt till keramiken och de initierade erfarenheterna av lera, bränning och glasyrer han delger sina läsare.

Torshälla stenkärlsfabrik presenterar ett mindre krukmakeri och några traditionellt arbetande krukmakare och stenkärlsfabrikörer av det slag som det

funnits i næstan varje svensk småstad och som utnyttjade en god tillgång på en lokal lera. ”Stenkärl!” betecknade ju ofta allt som tillverkats i lergods.

De första kända krukmakarna etablerade sig i början av 1700-talet i staden och det traditionella krukmakeriet med medeltida rötter tog man sedan upp vid Torshälla stenkärlsfabrik. Produktionen fram till nedläggningen 1975 utgjorde huvudsakligen av blomkrukor och traditionellt krukmakargods – krukor, skålar, fat m.m. i glaserat lergods. På Hembygdsföreningens uppdrag har *Per Hjærtzell* utarbetat denna historik över stadens krukmakare och stenkärlsfabrikörer som alla utnyttjade den goda Torshällaleran. Till vardags förestår han Ebelingmuseet och utkom för ett par år sedan med en initierad bok om skulptören och keramikern *Albin Ebeling* (2006), som för övrigt övertog en av stenkärlsfabrikerna när han flyttade till Torshälla på 1930-talet. Boken är rikt illustrerad med bilder i färg och svartvitt.

Alla böckerna kan beställas via resp. web-sida!

Bengt Nyström

Passion for Meissen. Sammlung Said und Roswitha Marouf/The Said and Roswitha Marouf Collection. By/von Ulrich Pietsch. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2010. 368 s. ill. litt. engelsk og tysk tekst. ib. 64,80 €.

Passion for Meissen er et katalog over Said og Roswitha Maroufs enestående samling af tidlig Meissen-porcelæn, især med malerier, og i særdeleshed med fremragende eksempler af Johann Gregorius Höroldt og fra hans værksted. Kataloget er udarbejdet af Ulrich Pietsch, der siden 1994 har været direktør for Porzellansammlung der Staatlichen Kunstsammlung Dresden, som har verdens største samling af Meissen porcelæn fra fabrikkens tidlige år.

Heldigvis får vi ikke i denne bog endnu en gennemgang af Meissen-fabrikkens historie, en historie som findes i utallige andre udgivelser om Meissen-porcelæn, men desværre får vi heller ikke ret meget at vide om samleregteparret Said og Roswitha Marouf. Said og Roswitha Marouf har etableret samlingen siden 2004 og må være ret så velhavende, siden de i løbet af så få år har kunnet skabe en samling af en sådan karat. Uden egen ekspertise og uden gode råd fra andre samlere samt hjælp fra auktionshuse og antikvitets-handlere ville det ikke have været muligt at skabe samlingen.

De omkring 200 genstande, som samlingen omfatter, er illustreret gennem mere end 600 meget flotte farve-

fotos, hvor der for enkelte genstandes vedkommende er op til 7 fotos, så læseren både får genstanden i sin helhed, men også set fra forskellige vinkler og dermed mulighed for at se hele dekorationen. Hertil kommer så store detailfotos, så læseren også får mulighed for at studere dekorationen indgående. Forlægene fra Schulz-Codex [Publiceret i „Exotische Welten - Der Schulz-Codex und das frühe Meissener Porzellan“ af GRASSI Museum für Angewandte Kunst Leipzig & Hirmer Verlag München i 2010 – anmeldt i *keramiske noter* 32/2010] er for en hel del genstandes vedkommende også gengivet.

Samtlige genstande er velbeskrevne med referencer til andre tilsvarende objekter publiceret i andre værker om Meissen. Alt i alt en fantastisk flot bog, som vil være et nyttigt supplement til de øvrige udgivelser, der dækker det tidlige Meissen-porcelæn.

Gunnar Jakobsen

Schönheit auf jeden Tisch - Gebrauchskeramik um 1930. Die Sammlung Buddensieg im Museum für Kunst und Gewerbe Hamburg. Von Susanne Harth. Museum für Kunst und Gewerbe [Website: www.mkg-hamburg.de], Hamburg 2010. 208 s. ill. litt. Glossar. ib. 46,80 €.

Schönheit auf jeden Tisch - Gebrauchskeramik um 1930 er et katalog over Tilmann Buddensiegs samling af brugskeramik fra omkring 1930, som Museum für Kunst und Gewerbe [MKG] i Hamborg erhvervede i 1997. Det er dog ikke et egentligt bestandskatalog, idet samtlige genstande i samlingen [heldigvis] ikke gennemgås, men er til gengæld en ualmindelig fin introduktion til samlingen og denne periodes brugskeramik i særdeleshed.

Bogen behandler det masseproducerede mere simple porcelæn/stengods, som var modsætningen til det fine håndmalede porcelæn, idet man anvendte ”Spritzdekor”, dvs man sprøjtede glasuren [airbrush] på genstandene gennem skabeloner og med én skabelon for hver farve. Dekorationerne var fortrinsvis abstrakte med geometriske mønstre, som stod den tids malerkunst nær.

Denne type keramik fremstilledes af adskillige fabrikker fra omkring 1925 og helt frem til 1936/37, hvor udstillingen med ”Entartete Kunst” i 1937 udgjorde slutningen. ”Spritzdekor” havde sin storhedstid fra 1929 og frem til 1931, hvor naziregimet fra 1934 gjorde, at de abstrakte dekorationer anvendtes mindre og mindre til fordel for mindre avancerede folkloristiske dekorationer.

I bogens indledende afsnit "Zum Entstehen der Sammlung" redegøres der kort for samlingens opståen, bl.a. at MKG's samling på 1200 genstande var Tilmann Buddensiegs anden samling af "Spritzdekor", hvor den første samling, der bestod af 450 genstande, blev erhvervet af Das Germanische Nationalmuseum i Nürnberg i midten af 1980'erne. Herefter følger korte afsnit om "Die Gestaltung der Umwelt in der Zeit zwischen den Weltkriegen", „Modernes Steingut statt klassischem Porzellan“, „Spritzdekor - ein Schwerpunkt der Keramikgestaltung“, „Bedeutung und Einfluss der Schulen“ samt „Kunst auf Gebrauchsgegenständen“ for at slutte med en gennemgang af de forskellige fabrikker.

Tilmann Buddensieg gjorde det serielt fremstillede industriprodukt populært med udsagnet om, at det ikke var det fine porcelæn eller keramikerenes unika, men "Spritzdekor", der udgjorde avantgarden i 1920'erne og begyndelsen af 1930'erne og Spritzdekor-keramikken blev således et samlerobjekt.

Nævnes bør, at en anden bog *Revolution der Muster · Spritzdekor-Keramik um 1930* udgivet af Hatje Cantz Verlag i 2006 [anmeldt i *keramiske noter* 24/2006] også beskæftiger sig tilsvarende indgående med denne periodes keramik og sammen med *Schönheit auf jeden Tisch - Gebrauchskeramik um 1930* er et absolut must, hvis man interesserer sig for denne type keramik. Bogen fremtræder ualmindelig smuk solidt indbundet i et lærredsbind samt rigt illustreret med rigtig mange gode store farvefotos.

Gunnar Jakobsen

Throwing Large. By Nic Collins. *Ceramics Handbooks.* A & C Black [Website: www.acblack.com], London 2011. 112 s. ill. litt. index. hf. 15.99 £.

Throwing Large indeholder mange storartede farveillustrationer, som på instruktiv vis især fortæller om de håndværksmæssige metoder til at fremstille krukker og fåde i stort format. Bogen beskriver altovervejende den fremstillingsproces, der er baseret på drejning. Stort format kan også baseres på f.eks. kvætsning, modellering, pølseteknik eller støbning. Det specielle ved stort format, fremstillet ved drejning er, at det kræver særligt håndelag og specielle tekniker. Ud over træning og et særligt håndelag, findes der mange forskellige metoder. Den koreanske og kinesiske metode, "doughnut" metoden mfl. er nævnt.

På Den kongelige Porcelainsfabrik var der kun én eneste, der kunne dreje i rigtig stort format, så alle kunstnere med "store ambitioner" måtte ty til denne

dygtige keramikere i stentøjskældereren, for at få realiseret deres drømme i så henseende.

Bogen starter med at omtale nødvendigt værktøj og faciliteter efterfulgt af anbefalelsværdige lertyper. Efter flere afsnit om håndværksmæssige teknikker er der 30 sider, hvor 10 kendte keramikere, som er specialister i fremstilling af store krukker, beskriver, hvordan netop deres specielle teknikker fungerer. Gode beskrivelser og flotte illustrationer er der i dette afsnit. I bogen er der også nogle opskrifter samt oplysninger om brænding.

Et morsomt afsnit omtaler en internationalt keramisk festival i Aberystwyth i 2009, hvor en gruppe kinesere deltog og viste, hvad de kunne præstere for det store publikum. To mænd drejede en krukke på 2 meters højde og alle krukker på festivalen vejede mindst 150 kg og der blev i alt anvendt 10 tons ler.

Bogen er meget informativ og yderst anvendelig for den, der har lyst og mod på at gå i gang med det store format.

Erik Linnet

Ceramic transfer printing. By Kevin Petrie. *The new ceramics.* A & C Black [Website: www.acblack.com], London 2011. 144 s. ill. litt. index. hf. 16,99 £.

Professor Kevin Petrie har skrevet denne bog, som omhandler de forskellige dekorationsmetoder med transfer til både keramiske produkter, glas og metal. Bogen går meget grundigt til værks og er bygget over forfatterens Ph.d.-afhandling, der omhandler "vand-baserede transfers til keramisk dekoration".

Keramiske transfers er i princippet et stykke papir, hvor motivet er trykt på med keramiske ildfaste farver, som overføres til keramikken eller glasset og derpå brændes fast på genstanden. Metoden er således velegnet til serieproduktion, men som forfatteren fremhæver, er der også nogle kunstneriske fordele ved transfer; dekorationen kan se ud som håndmalet, en tegning eller som et andet yderpunkt, være en fotografisk afbildning.

Et andet forhold er, hvis man vælger, at samtlige emner skal håndmales, indebærer det jo ofte, at dekorationen må være forholdsvis enkel af tidsmæssige grunde, hvorimod kunstneren kun skal udføre dekorationen én gang til trykning af transfers. Derfor kan han bruge "ubegrænset tid" på at fremkalde og videregive det rette kunstneriske udtryk til alle emnerne, hvilket bogens forfatter helt klart gør opmærksom på.

Bogen går virkelig meget i dybden med de mange professionelle metoder, der spænder lige fra de historiske over de mange nutidige og frem til de digitale.

De tekniske detaljer, der er så vigtige for, at det kan fungere i praksis er grundigt beskrevet. Dette vil vi nu ikke komme nærmere ind på i denne anmeldelse. Det skal fremhæves, at alle disse metoder beskrives på en meget spændende måde med et virkelig flot billedmateriale og opdelt i afsnit, hvor forskellige keramikere viser netop deres metoder og fortæller om deres specielle erfaringer.

Bogen er inspirerende og letlæselig. Det umiddelbare indtryk af denne nye og meget professionelle bog er, at det nok er den bedste, der er skrevet til dato, om dette omfattende emne.

Erik Linnet

Maiolica. By Daphne Carnegy. *Ceramics Handbooks.* A & C Black [Website: www.acblack.com], London 2011. 112 s. ill. litt. index. hf. 15,99 £.

En fremragende keramikker, William Newland, betegnede Majolika som keramikens livlige Mozart, der stod i kontrast til det tunge stentøj, som svarede til den mere dybsindige Beethoven. Karakteristisk for majolika er netop, at det kan dekoreres med klare og lysende farver i modsætning til stentøjet, der som oftest er tungere både hvad angår farver og tekstur.

Denne forskel skal søges i materialerne og i fremstillingsmetoden. Hvor man med de gængse keramiske produkter ofte maler på det forglødbændte ler, dækker med glasur og brænder *eller* vælger at lægge decorationen oven på den færdigbrændte glasur og efterfølgende brænder farven fast på/i glasuren, så gør man ved majolika det specielle, at man maler oven på den ubrændte hvide (tin)glasur og afslutningsvis brænder glasur og farve sammen. Dette giver decorationen en større farvestyrke og nærhed, der samtidig er integreret i glasuren i modsætning til en overglasurdecoration, der kan virke pålagt.

Efter bogens indledning er der et historisk kapitel, hvor det berettes, at majolika kendes tilbage til det niende århundrede, hvor man i Mesopotamien fremstillede det som en imitation af det kinesiske porcelæn. Afsnittet viser en række smukke billeder af det historiske majolika.

Bogens kapitler er meget instruktive, både hvad angår arbejdsmetoder og materialer med tilhørende gode opskrifter. Det interessante ved dette kapitel er, at det

er opdelt i 30 små afsnit, hvor 30 forskellige keramikere videregiver deres "fiduser" på en spændende måde. Der er ingen danske keramikere imellem; måske fordi majolika ikke er særligt værdsat i Danmark.

Når man læser teksten og ser de umådeligt flotte billeder af de smukke og temmelig originale frembringelser, der er mulige med majolika, virker den meget inspirerende og mere end én keramikker, må få lyst til at udtrykke sig med denne farverige kunstform.

Erik Linnet

Keramische Glasuren. Ein Handbuch mit über 1100 Rezepten; mit Erläuterungen und Formeln. Von Wolf Matthes. 4. Aufl. Hanusch Verlag [Website: www.hanusch-verlag.de], Koblenz 2011. 500 s. ill. litt. ib. 49,80 €.

Bogen indledes med en 118 siders meget grundig gennemgang af de mange glasurtyper, der findes, deres egenskaber, samt råmaterialerne og deres egenskaber. Endvidere gennemgås, ligeledes med tysk grundighed, glasurberegningsmetoder og glasurfejl med tilhørende forslag til afhjælpning af disse. Hertil kommer farvende stoffer og deres giftighed m.m. Alt det som man stort set ikke finder i andre glasurbøger.

Herefter følger mere end 1100 recepter på alskens forskellige glasurer. Hvert afsnit om en glasurtype indledes med en kort, men meget instruktiv beskrivelse af glasurtypens fordele og svagheder samt hvordan man takler sidstnævnte.

Der er glasurtyper som klare glasurer, matte, farvede, krystal, aske, effekt, raku, krakelé, løbe, slangehud, krater, cement, basalt, okseblod, seladon, rutil, temmoku, bygnings, sanitet, alt sammen med og uden bly. Glasurerne er opdelt i grupper efter farven, så keramikeren kan vælge hvilket farvende oxid han eller hun ønsker at anvende for at opnå den rette nuance.

Recepterne beskrives med angivelse procentindhold af de forskellige råmaterialer samt med angivelse af den tilhørende segerformel. Det sidste er meget praktisk, hvis man bor på den anden side af jorden og ikke lige netop kan købe den angivne fritte. Ved hjælp af segerformlen kan man så udregne recepten for de på stedet tilgængelige råmaterialer.

Til forskel fra den tidligere udgave fra 1990 med lidt gullige sider har man i denne udgave ofret fint hvidt papir med glittede billedsider. Billedmaterialet er ændret til i alt 64 mindre og bedre billeder af mere interessante keramiske genstande på de 16 upaginerede

sider midt i bogen. Hver side viser 4 eksempler på en karakteristisk glasurtype.

Ellers er der ikke sket ændringer i bogen, som man umiddelbart får øje på; bogen har da også kun ændret sig fra 501 sider til 500 sider. Søger man ”sandheden”, er denne bog på tysk en af de allerbedste. Her går man i dybden og her kan man finde recepter på alverdens glasurer til porcelæn, stentøj, fajance og lertøj til forskellige brændingstemperaturer. Desuden kan man i vid udstrækning finde ud af at ændre og styre sine glasurer til at opnå netop de egenskaber man søger. Bogen kan varmt anbefales til dem, som ikke vil lade sig nøje med at købe en færdiglavet standardglasur.

Det er dog en forudsætning, at man er rimelig god til tysk for at kunne udnytte bogens mange værdifulde oplysninger. Hvis man vil nøjes med recepterne, kan man benytte dem, men går så glip af beskrivelsen af den pågældende glasurs udseende, så alt i alt kan bogen ikke anbefales til ikke-tyskkyndige.

Erik Linnet

Anmeldelser i keramiske noter 35/2012

Frederik VI's Dessertstel. King Frederik VI's Dessert Service. Red. af Klaus Dahl. Forord af Carsten Jarlov. Med bidrag af Klaus Dahl, Ida Haugsted, Hans Vammen og Samuel Wittwer. Slots- og Ejendomsstyrelsen, København 2011. 224 s. ill. litt. kilder. noter. dansk tekst med engelsk oversættelse. ib. 299 kr.

Keramiske værker af Paul Gauguin. Af Inge-Lise Zinck. Forord af Bodil Busk Laursen. Det danske Kunsthistorisk Museum, København 2011. 72 s. ill. litt. noter. engelsk og fransk resumé. hf. 110 kr.

The Pilgrim Art. Cultures of Porcelain in World History. By Robert Finlay. California World History Library. University of California Press [Website: www.ucpress.edu], Berkeley 2010. 416 s. ill. litt. noter. ib. 34,95 \$/24,95 £.

Der Preis des "weißen Goldes". Preispolitik und -strategie im Merkantilsystem am Beispiel der Porzellanmanufaktur Meißen 1710-1830. Von Alessandro Monti. Oldenbourg Verlag [Website: www.oldenbourg-verlag.de], München 2011. 557 s. ill. litt. noter. index. 59,80 €.

Chinese Export Ceramics. By Rose Kerr, Luisa E. Mangoni and Ming Wilson. V & A Publishing [Website: www.vam.ac.uk], London 2011. 144 s. ill. litt. 30 £.

Colour in Glazes. By Linda Bloomfield. A & C Black [Website: www.acblack.com], London 2011. 144 s. ill. litt. hf. 16,99 £.

The Kiln Book. By Frederick L. Olsen. 4th rev. ed. Ceramics Handbooks. A & C Black [Website: www.acblack.com], London 2011. 320 s. ill. litt. ib. 35 £.

Medlemsarrangementer i Keramikens Venner (fortsættes)

Arrangement: *Besøg på Biennalen for Kunsthåndværk og Design 2011 på Koldinghus og Galleri Jytte Møller i Fredericia, hvor Hans Vangsø netop har ferniseret dagen før.*

Dato og mødetidspunkt: Søndag den 2. oktober 2011, kl 11.00.

Sted: Museet på Koldinghus, Markdanersgade 11, 6000 Kolding. Herefter fortsættes der til Galleri Jytte Møller, Jyllandsgade 45, 7000 Fredericia.

Transport: Ved egen foranstaltning. Meddel venligst ved tilmeldingen, om du eventuelt har behov for transport fra Kolding til Fredericia.

Frokost: Den medbragte mad indtages i Fredericia.

Arrangør og turleder: Hans-Henrik Dyhr (Mobiltelefon under turen 21 30 20 66)

Deltagertal: Maksimum 25 deltagere, hvorfor først til mølle princippet vil være gældende.

Pris: Man betaler selv entré til Museet på Koldinghus 70/56 kr.

Tilmelding: Tilmelding til sekretæren er nødvendig og senest torsdag den 1. september 2011.

Om arrangementet: *Biennalen for Kunsthåndværk og Design 2011* er formentlig den bedste biennale nogensinde og keramikken er rigtig flot repræsenteret. *Hans Vangsø* har i de seneste år placeret sig som en af landets mest spændende keramikere med en fantastisk stoflighed, der er meget japansk inspireret.

Website: www.biennalen2011.dk.

Arrangement: *Værkstedbesøg hos Lone Skov Madsen og Turi Heisselberg Pedersen samt Bente Skjøttgaard og Ole Jensen*

Dato og mødetidspunkt: Lørdag den 19. november 2011, kl 13.00-17.00.

Sted: Mudshape, v/Lone Skov Madsen og Turi Heisselberg Pedersen, Godthåbsvej 34B, 2000 Frederiksberg (Bus 2A stop ved Aksel Møllers Have) derefter går vi over til Bente Skjøttgaard og Ole Jensens værksted, Howitzvej 67 D, 2000 Frederiksberg (15 minutters spadseretur).

Arrangør og turleder: Turi Heisselberg Pedersen.

Deltagere: Kun for medlemmer.

Deltagertal: Maksimum 20 deltagere, hvorfor først til mølle princippet vil være gældende.

Pris: 40 kr per person. Betaling til kassereren senest samme dag som tilmeldingen.

Tilmelding: Tilmelding til sekretæren er nødvendig og senest tirsdag den 11. november 2011.

Om arrangementet: Vi starter besøget hos Lone Skov Madsen og Turi Heisselberg Pedersen. I dette værkstedfællesskab laves der hovedsageligt unikaarbejder. *Lone Skov Madsen* viser skulpturelle organiske objekter og store fade. Der eksperimenteres med form, overflade og glasurer. *Turi Heisselberg Pedersen* arbejder med abstraktioner over keramikens arketyper i sine krukker og vaser i tørre, matte overflader og afstemte farver.

I værkstedet på Howitzvej produceres der både keramik og design. *Bente Skjøttgaard* arbejder med dobbeltglaserede skulpturelle objekter, der ofte er inspirerede af fænomener og former fra naturen, som f.eks. skyer og træstammer i forfald. *Ole Jensen* arbejder i dag hovedsagelig med design og i mange forskellige materialer. Hans opvaskebalje og forskellige brugsting er kendt af mange, men hans udgangspunkt er keramikken, hvilket stadig præger hans design og måske især hans tilgang til formgivningen.

Hjemmesider: www.skjoettgaard.dk og www.olejensendesign.com.

Medlemsarrangementer i Keramikkenes Venner (fortsat)

Arrangement: *Værkstedbesøg hos Christian Bruun*
Dato og mødetidspunkt: Lørdag den 25. februar 2012, kl 14.00-16.30.
Sted: Christian Bruun, Brunevang 1, 2700 Brønshøj.
Arrangør: Turi Heisselberg Pedersen.
Deltagere: Kun for medlemmer.
Deltagertal: Maksimum 20 deltagere, hvorfor først til mølle princippet vil være gældende.
Pris: 40 kr per person. Betaling til kassereren senest samme dag som tilmeldingen.
Tilmelding: Tilmelding til sekretæren er nødvendig og senest fredag den 17. februar 2012.
Om arrangementet: Vi besøger keramikeren *Christian Bruun*, der udover sit værksted i Brønshøj, har etableret værksted i Vietnam, hvor han laver store træbrændte krus. Rundvisning på værkstedet, hvor der produceres hånddrejede brugsting såvel som unika-arbejder, men hvor der også er eksempler på de ca. en meter høje vietnamesiske krus. Desuden holder Christian Bruun et lysbilledforedrag, der viser hvordan krusene bliver til på fabrikken i Vietnam.
Har man lyst til en forsmag på Christian Bruuns arbejde, kan man se den korte fine film på internettet, den hedder "At holde i hånden" og viser hvordan et krus bliver til. Se video på <http://vimeo.com/25713796> eller gå ind på Christian Bruuns hjemmeside www.christianbruun.com.

Arrangement: *Generalforsamling*
Dato og mødetidspunkt: 12. marts 2012, kl 19.30. [Nærmere om sted og indhold fremsendes senere].

Medlemsarrangementer i Keramikkenes Venner - oversigt

Lørdag den 27. august 2011 *Værkstedbesøg i Roskilde hos keramikere Martin Bodilsen Kaldahl og Helle Hove samt glaskunstneren Lene Bødker. [Se keramiske noter 33/2011].*

Søndag den 2. oktober 2011 *Besøg på Biennalen for Kunsthåndværk og Design 2011 på Koldinghus og Galleri Jytte Møller i Fredericia med Hans Vangso*

Lørdag den 19. november 2011 *Værkstedbesøg hos Lone Skov Madsen og Turi Heisselberg Pedersen samt Bente Skjøttgaard og Ole Jensen*

Lørdag den 25. februar 2012 *Værkstedbesøg hos Christian Bruun.*

Bestyrelse:
Hans-Henrik Dyhr, formand
Erik Linnet, næstformand
Anne Rosengaard Jørgensen, sekretær
Birte Mathisen, kasserer
Gunnar Jakobsen
Turi Heisselberg Pedersen, suppleant
Mariko Wada, suppleant

Formand:
Hans-Henrik Dyhr
Billensteinsvej 33
7120 Vejle Øst
Tlf 75 81 40 80

Sekretær:
Anne Rosengaard Jørgensen
Ved Stampedammen 31
2970 Hørsholm
Tlf.: 45 86 86 09
E-mail: anne.knud@post.tele.dk

Kasserer:
Birte Mathisen
Parcelvej 104 B
2830 Virum
Tlf.: 35 43 55 75
E-mail: birte.mathisen@mail.dk
Bank: Danske Bank reg nr 1551
kontonr.: 9 46 17 87

www.keramikkenes-venner.dk
"keramiske noter" udgives af "Keramikkenes Venner" og udkommer to gange årligt, henholdsvis primo marts og ultimo august.

ISSN 1603-0664

Redaktør af "keramiske noter 34/2011" er **Gunnar Jakobsen** med tak til de, der har leveret stof til dette nummer samt til **Barbro Haar** og **Hans-Henrik Dyhr** for gode kommentarer.
Redaktionen afsluttet 11/08/11.
